

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İlköğretim Ana Bilim Dalı
İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Programı

ÖĞRETMENLERİN FEN BİLİMLERİ DERSİNİN DRAMA YÖNTEMİ İLE
İŞLENMESİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK, TUTUM VE GÖRÜŞLERİNİN
BELİRLENMESİ

Zeynep Mine EĞERCİ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye... En İyiyeye...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İlköğretim Ana Bilim Dalı
İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Programı

ÖĞRETMENLERİN FEN BİLİMLERİ DERSİNİN DRAMA YÖNTEMİ İLE
İŞLENMESİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK, TUTUM VE GÖRÜŞLERİNİN
BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF TEACHERS' SELF-EFFICACY, ATTITUDES AND
OPINIONS TOWARD INSTRUCTION OF SCIENCE COURSE
THROUGH DRAMA METHOD

Zeynep Mine EĞERCİ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2018

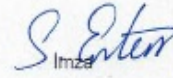
Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Zeynep Mine EĞERCİ'nin hazırladığı "Öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik, Tutum ve Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **İlköğretim Ana Bilim Dalı, İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Prof.Dr. Sinan ERTEN

İmza

Jüri Üyesi (Danışman)

Doç.Dr. Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK

İmza

Jüri Üyesi

Dr.Öğr. Üyesi. Murtaza AYKAÇ

İmza

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 11/06/2018 tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca / / tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ali Ekber ŞAHİN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Öz

Bu çalışmanın amacı, fen bilgisi ve sınıf öğretmenliği öğretim programlarından mezun öğretmenlerin fen bilimleri dersinde yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik ve tutum düzeylerini, bu düzeylerde çeşitli demografik değişkenler arasındaki ilişkileri ve görüşlerini belirlemektir. Araştırmada karma araştırma deseni kullanılmış olup, araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinde görev yapan 425 fen bilimleri ve sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmanın nicel kısmında Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan "Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz yeterlik ve Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Ölçek sonrası çalışma grubundan seçilen 10 öğretmen ile görüşme formu aracı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada elde edilen nicel veriler SPSS programı ile çözümlenmiş, nitel veriler ise betimsel analiz ve içerik çözümlenmesi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin fen bilimleri dersinde yaratıcı dramanın kullanımına yönelik öz yeterliklerinin orta düzeyde olduğu ve genel olarak yeterli oldukları görülmüştür. Yaratıcı drama ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik olumlu tutumlarının yüksek olmasının yanı sıra, drama yönteminin zaman kaybına yol açtığı, ders planı hazırlamanın zor olduğu, hedeflenen kazanımlara ulaşamadığı, drama sırasında gürültünün ders esnasında sıkıntı yarattığına dair de olumsuz tutumlara sahip oldukları görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında ise görüşme yapılan 10 öğretmenden 5'inin drama yöntemini aktif olarak kullandığı ve drama yönteminin öğrencileri derste aktif kıldığı, öz güvenlerini geliştirdiği, konularda kalıcılık sağladığı, somutlaştırmaya yardımcı olduğu ve derslerinin oldukça verimli geçtiği görülmüştür.

Anahtar sözcükler: fen eğitimi, yaratıcı drama yöntemi, öz yeterlik, tutum, fen bilimleri öğretmenleri, sınıf öğretmenleri

Abstract

The aim of this study is to determine the level of self-efficacy and attitudes of teachers who graduated from science education and classroom teacher departments to use creative drama method in science class, and the relationships and opinions between various demographic variables at these levels. Mixed research design was used in this study and the research group was consisted of 425 science and classroom teachers who worked in different geographical regions of Turkey in the 2016-2017 academic year. In the quantitative part of the research, "Self-efficacy and Attitude Scale Toward the Process of Science and Technology with Drama Method" developed by Altıntaş and Kaya (2012) was applied as data collection tools. Interviews were conducted by preparing semi constructed interview form with 10 teachers selected from the post-scale study group. As the quantitative data obtained in the study were analyzed by SPSS program, qualitative data were analyzed by descriptive analysis and content analysis. As a result of the research, it was observed that the proficiency of teachers to use creative drama in the science class was moderate and generally sufficient. In addition to high positive attitudes towards the processing of science lessons with creative drama, it was observed that the drama method leads to time loss, it is difficult to prepare the lesson plan, the targeted gains can not be reached, and they had negative attitudes regarding the noise caused during the drama. Once the opinions of the teachers were taken into consideration, it was seen that 5 of the 10 interviewed teachers actively used the drama method and it was observed that the drama method helped students to become more active, to develop self-confidence, to maintain consistency in the subjects, to embody and to make lessons very productive.

Keywords: science education, creative drama, creative drama method, self-efficacy, Attitude, science teachers, classroom teacher

*Varlıklarıyla bana küçük bir
kız çocuğu, bir eş, bir anne
sıfatı kazandıran anneme,
babama, eşime ve bir tanecik
kızım Sine'ye...*

Teşekkür

Çalışmamın ortaya çıkmasındaki zorlu ve kararsızlıklarla geçen bu süreçte bana her zaman destek olan, beni sabırla bekleyen, emeklerini hiç esirgemeyen, sadece tez ile ilgili olmakla kalmayıp hayatımdaki süreci de benimle paylaşan, beni her zaman rahatlatıp, motive eden çok değerli danışman hocam Doç.Dr. Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK'e,

Yüksek lisans sürecimde dersini almış olduğum, destek ve ilgilerini her zaman gördüğüm Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Eğitimi ABD'daki tüm hocalarıma,

Beni kırmayıp jüriye girmeyi kabul eden çok değerli hocam Prof.Dr. Sinan ERTEN'e ve benim için uzak yollardan gelmiş, değerli fikirlerini benimle paylaşmış olan Dr. Öğretim Üyesi Murtaza AYKAÇ hocama,

Veri toplama sürecimde öz yeterlik ve tutum ölçeğimin uygulama ve dağıtılma sürecinde, uzun görüşme formumu zaman ayırıp görüşmemi gerçekleştirmeme izin verdikleri için sevgili öğretmen arkadaşlarıma,

Tezimin yapıtaşı olan Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan "Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz yeterlik ve Tutum Ölçeği" ni kullanmama izin veren Erciyes Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Hasan Kaya'ya,

Beni ben yapan ve her zaman yanımda oldukları gibi tez yazma sürecimde de yardımlarını ve desteklerini benden esirgemeyen, beni her daim motive eden bir tanecik canım anneme ve canım babama,

Çalışmalarım esnasında benimle birlikte uykusuz kalan, her anımı benim kadar heyecanla, stresle paylaşan ve bu süreçte yardımlarını ve bilgilerini benden esirgemeyen, varlığı bana huzur veren canım eşime,

Ve... Bu bol stresli, koşturmalı çalışmalarım sırasında varlığını öğrenip, 9 ay boyunca her anı birlikte paylaştığım, geceleri ders çalışırken uykusuz bıraktığım tezimi bitirme aşamamda kucağıma aldığım, yaşam kaynağım, bir tanecik kızım, küçük gün ışığım Sine'me sonsuz minnetimi ve teşekkürlerimi sunuyorum...

Zeynep Mine EĞERCİ

Haziran, 2018

İçindekiler

Öz	ii
Abstract.....	iii
Teşekkür	v
Tablolar Dizini	ix
Şekiller Dizini	xi
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini	xii
Bölüm 1 Giriş	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
Araştırma Problemi.....	6
Sayıtlılar	7
Sınırlılıklar	7
Tanımlar	8
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar	9
Yöntem Olarak Yaratıcı Drama.....	10
Kavram Olarak Drama.....	11
Yaratıcı Dramanın Tarihçesi.....	13
Yaratıcı Dramanın Hedefleri ve Amaçları	14
Yaratıcı Dramanın Boyutları ve İçeriği	15
Yaratıcı Dramanın Teknikleri	16
Yaratıcı Dramanın Aşamaları	16
Eğitimde Drama Yönteminin Kullanımı	17
Disiplinler Arası Drama	19
Öğretmen Yeterliği.....	23
Öz Yeterlik.....	26
Tutum	29

İlgili Araştırmalar.....	30
Bölüm 3 Yöntem	44
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	47
Veri Toplama Süreci.....	53
Veri Toplama Araçları.....	54
Verilerin Analizi.....	58
Bölüm 4 Bulgular ve Yorumlar	61
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	61
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	65
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	73
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	77
Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	80
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	106
Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	106
İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	108
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	111
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	113
Beşinci Alt probleme İlişkin Sonuçlar.....	115
Öneriler.....	118
Kaynaklar.....	120
EK-A: Gönüllü Katılım Formu.....	132
EK-B: Ölçek Kullanım İzin Formu	133
EK-C: Görüşme Formunda Olması Gerekenler	134
EK-Ç: Görüşmenin Yürütülmesi Sırasında Olması Gerekenler.....	135
EK-D: Görüşme Formu Taslak-1	136
EK-E: Taslak 1-2 Gelişim Raporu	137
EK-F: Görüşme Formu Taslak-2.....	138

EK-G: Taslak 2-3 Gelişim Raporu.....	139
EK-Ğ: Görüşme Formu Taslak-3	140
EK-H: Taslak 3-4 Gelişim Raporu.....	141
EK-I: Görüşme Formu Taslak-4	142
EK-İ: Taslak 4-5 Gelişim Raporu	144
EK-J: Görüşme Formu Taslak-5	145
EK-K: Taslak 5-6 Gelişim Raporu	147
EK-L: Görüşme Formu (Taslak-6).....	149
EK-M: Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği.....	153
EK-N: Etik Komisyonu Onay Bildirimi	157
EK-O: Etik Beyanı.....	158
EK-Ö: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu	159
EK-P: Thesis Originality Report	160
EK-R: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı	161

Tablolar Dizini

Tablo 1 Öğretim Yöntemleri.....	10
Tablo 2 Görüşme Formuna Katılan Öğretmenlerin Yüzdesel Analizi.....	47
Tablo 3 Görüşme Formuna Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri	48
Tablo 4 Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeğine Katılan Öğretmenlerin Yüzdesel Analizi .	49
Tablo 5 Alt Problemlere Göre Araştırma Yöntemi, Veri Toplama Aracı, Veri Analiz Tekniği ve Örneklem Türü Tablosu.....	51
Tablo 6 Öğretmenlerin Öz Yeterlik ile İlgili İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımları	61
Tablo 7 Öğretmenlerin Tutum ile İlgili İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımları....	65
Tablo 8 Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik Düzeyleri.....	71
Tablo 9 Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Tutum Düzeyleri.....	71
Tablo 10 Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Arasında Korelasyon İlişkisi	72
Tablo 11 Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterliğin Tutum Üzerine Etkisi.....	72
Tablo 12 Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Bölgeye Göre Ortalamaları.....	73
Tablo 13 Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Meslekte Çalışma Süresine Göre Ortalamaları	74
Tablo 14 Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Branşlara Göre Ortalamaları ...	74
Tablo 15 Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları....	75
Tablo 16 Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Daha Önce Yaratıcı Drama Eğitimi alma Durumlarına Göre Ortalamaları.....	75
Tablo 17 Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Çalışılan Kuruma Göre Ortalamaları	76
Tablo 18 Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Bölgeye Göre Ortalamaları.....	77
Tablo 19 Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Meslekte Çalışma Süresine Göre Ortalamaları	78
Tablo 20 Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Branşa Göre Ortalamaları	78
Tablo 21 Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları	79

Tablo 22 Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Daha Önce Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Ortalamaları	79
Tablo 23 Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Çalıştıkları Kuruma Göre Ortalamaları	80
Tablo 24 Görüşme Formu Detaylı Analiz Tablosu	81
Tablo 25 Öğretmenlerin Drama Yöntemi Kullanımına İlişkin Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtlar	83
Tablo 26 Yaratıcı Drama Eğitimi Deneyimine İlişkin Frekans ve Yüzdelər.....	86
Tablo 27 Katılımcıların Drama Eğitimi Alma Frekans ve Yüzdelər.....	86
Tablo 28 Katılımcıların Dramayı Derslerinde Kullanma Frekans ve Yüzdelər.....	86
Tablo 29 Derslerinde Yaratıcı Dramayı Kullanan Öğretmenlerin Temaları ve Örnek İfadeleri.....	87
Tablo 30 Derslerinde Yaratıcı Dramayı Kullanan Öğretmenlerin Konulara Göre Frekans ve Yüzdelər.....	87
Tablo 31 Öğretmenlerin Yaratıcı Dramanın Derse Katkısına Vermiş Oldukları Örnek İfadelerinden Alıntılar.....	90
Tablo 32 Öğretmenlerin Hangi Konularda Yaratıcı Drama Yöntemini Tercih Ettiğine İlişkin Frekans ve Yüzdelər.....	93
Tablo 33 Derste Yaratıcı Drama Kullanan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Frekans ve Yüzdelər.....	95
Tablo 34 Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılırken Karşılaşılan Sorunlara Ait Örnek İfadelerinden Alıntılar.....	95
Tablo 35 Öğretmenlerin Yaratıcı Drama Ders Planı Oluşturmalarına Dair Yaklaşım Temaları ve Örnek Alıntılar.....	97
Tablo 36 Drama Etkinlikleri Uygulanırken Dikkat Edilecek Hususlara Verilen Cevapların Frekans ve Yüzdelər.....	100
Tablo 37 Öğretmenlerin Yaratıcılığın Teşvikine Yönelik Verdikleri Yanıtların Frekans ve Yüzdelər.....	102
Tablo 38 Yaratıcılığın Teşviki Konusunda Katılımcıların Görüşlerinden Elde Edilen Temalar ve Alıntılar.....	102

Şekiller Dizini

Şekil 1. Disiplinler arası drama (Somers ve Vural, 2012, s.12).....	19
Şekil 2. Araştırma yöntemleri (Büyüköztürk vd., 2013, s. 1173-269)	44
Şekil 3. Açıklayıcı sıralı desen grafiği (Creswell ve Clark, s. 2014)	45
Şekil 4. Örneklem süreci.....	50
Şekil 5. Basit seçkisiz örneklem (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017)	51
Şekil 6. Veri toplama araçları	54
Şekil 7. Görüşme süreci (Yıldırım ve şimşek, 2011)	59
Şekil 8. 4N1K ile genel içerik şeması.....	60
Şekil 9. Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik düzeylerine ilişkin diyagram.....	71
Şekil 10. Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik tutum düzeylerine ilişkin diyagram.....	72
Şekil 11. Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliğin tutum üzerine etkisine ilişkin model	73

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

ÇDD: Çağdaş Drama Derneği

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

VB: Ve benzeri

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

Bölüm 1

Giriş

Günümüzde bilgi ve teknoloji hızla gelişmekte ve birçok alanda etkili olmaktadır. Çağın gereklerine, getirdiklerine uyum sağlamak için gelişen ve değişen alanlardan birisi de eğitimidir. Eğitim sisteminde yapılacak yenileşme çalışmalarının öğretim teknik ve yöntemlerini, öğrenci başarısını değerlendirmeyi ve ders içi ve ders dışı çeşitli etkinlikleri de kapsaması gerekmektedir (Özden, 2008). Eğitimin amacı bilgi yüklemek değil, bireyin zihinsel gelişimine katkıda bulunmaktır. Bu nedenle bireylere geleneksel yöntemlerle bilgi yüklemek yerine onlara öğrenmeyi öğretmek gerekmektedir. Öğrenmeyi öğretmek için de öğrenme süreçlerinin etkili olabilmesi adına uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin seçilmesi gerekmektedir. Eğitim alanında yapılan çalışmalara göre, öğretmenin ders kitabındaki hazır bilgileri geleneksel bir anlayışla aktarması yerine öğrenci merkezli bir anlayışın benimsenmesi ile aktarılabileceği görülmektedir. Ayrıca problem çözme becerilerini kazanabilme, araştırma yapabilme ve araştırmaya merak duyabilme, başkaları ile iş birliği içerisinde olabilme ile yaratıcılığa yönlendirebilecek süreçleri gerekli kıldığı söylenmektedir. Öğrenmeye öğrenciyi de dahil edilmesini sağlayan yaparak yaşayarak öğrenmelerin gerçekleştirilmesi için öğrenci merkezli yöntem ve tekniklere yer verilmesi gerekmektedir. Bu yöntemlerden biri de dramadır. Ders ortamında öğrenilen bilgilerin öğrencide kalıcılığı sağlayabilmesi için en önemli kurallardan biri günlük yaşamda kullanılabilir olmasıdır ve öğretim yöntemlerinden drama da bu amaca hizmet eden bir yöntemdir (McComas, 1996). Çağdaş eğitim anlayışına göre öğrenciyi aktif kılmak, bedenini ve duyularını harekete geçirmek gerekmektedir. Yaratıcı drama da bu kavramları karşılayabilecek önemli bir öğretim yöntemidir. Eğitimde yaratıcı dramanın kullanımı oldukça önemlidir. Yaratıcı drama bireye aktif öğrenme ortamı sunar, farkındalık kazandırır, empati yeteneğini geliştirir, somut öğrenmeler sağlar vb. gibi birçok katkı sağlamaktadır. Somut öğrenmeler sağlaması açısından fen bilimleri dersinde de yaratıcı dramanın etkili olacağı düşünülmektedir. Yaratıcı dramanın fen bilimleri dersinde bir yöntem olarak kullanılması öğrenmenin kalıcı olmasına imkan sunar (Anneralla, 1999, Akt: Akkuş ve Özdemir, 2006). Fen dersi içerisinde yer alan etkinlikler yaratıcı drama yöntemi ile gerçekleştirildiğinde çocukların hayal dünyası gelişir ve çocuklar yeni fikirler üretebilirler. Yaratıcı drama yöntemi beş duyu organına hitap etmesi nedeniyle fen dersinde soyut kalan en zor

konuların bile öğrenilmesine imkan sağlamaktadır. Yapılan çalışmalarda fen eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması insanın kendisini daha iyi tanımasını ve yaparak yaşayarak öğrenmesini sağladığı görülmüştür (Gönen ve Dalkılıç, 1999). Fen bilimleri dersleri öğrencileri merak etmeye, problem çözmeye, yeni çözümler üretmeye, öğrendiklerini günlük yaşama uygulayabilmelerine imkan sağlamaktadır. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerini destekler konumda olmalıdır. Ancak fen derslerinde öğretmenlerinin öğrencilerini destekleyebilmesi öz yeterlik inançlarının yüksek ve tutumlarının olumlu olmasına bağlıdır. Öğretmenin öz yeterlik inancı ne kadar yüksekse öğrencilerini de o yeterliğe göre eğitir. Bu nedenle yeni eğitim sisteminde çağdaş öğretim yöntemleri kullanabilen, bunu uygulayabilen, yöntemlere karşı öz yeterlik inancı yüksek ve olumlu tutum sergileyen öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Son yıllarda öğretmenlerin öz yeterlik ve tutumlarını incelemek amacıyla birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarla öğretmenler kendi yetersizliklerinin ve tutumlarının farkına vardıkları görülmüştür. Öğretmenlerin kendilerinin farkına varmalarını sağlamak, kendilerini geliştirme imkanı sunmak adına bu tarz çalışmalar yapılmakta ve eğitim sisteminin gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Problem Durumu

Hızla değişmekte ve gelişmekte olan Dünya’da, üzerindeki her şey bu değişimden etkilenmiş, yeni gerekliliklere ayak uydurmaya çalışmıştır. Eğitim-öğretim de gereklilik çerçevesinde bu gelişimlere uyum sağlamak zorunda kalmıştır. Hızlı gelişmelere ve yeniliklere tüm alanlarda ayak uydurmaya çalışılan bu dönemin ihtiyacı olarak mevcut eğitim ve eğitim sistemleri sürekli sorgulanmaktadır. Bu sorgulamalar sonucunda ise eğitime yenilikler kazandırılmakta ve yeni anlayışlar getirmektedir (Yapıcı, 2015). Günümüzde çağın gerekleri gereği eğitimde kullanılan eski yöntemler çöpe atılmış yeni yöntemler geliştirilmeye ve kullanılmaya başlanmıştır. Bu yöntemlerde biri de yaratıcı dramadır. Çağdaş eğitim anlayışına oldukça yardımcı olan bu yöntemin tanımı kısaca San (1991)’a göre bireylerin yaşantılarının, herhangi bir olayın, bir konunun ya da bir kavramın drama tekniklerinden yararlanarak oyunsu süreçlerle canlandırmasıdır. Drama esasında bir kurguya dayanmaktadır. Yaratıcı drama katılımcıları herhangi bir hazır senaryo olmadan doğaçlamalarla “mış gibi yapma” eylemi içerisindeyler. Etkili ve kalıcı

öğrenme için konuya uygun olarak uygulanabilecek birçok yol vardır. En etkili yollarından birisi derslerde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasıdır. Drama yöntemi ile işlenen bir derste öğrenci kendini dersin içinde bulur, o anki duruma uyum sağlar, konuyu yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı bulur. Eğitimde yaratıcı drama; eğitim sürecinde ders kapsamındaki herhangi bir konuyu drama tekniklerinden yararlanarak, yaşantılardan yola çıkarak bir grupla canlandırmalar yapmaktır (Adıgüzel, 2006). Daha önce yapılan birçok çalışma da göstermiştir ki dramanın kullanımı tüm eğitim kademelerinde giderek yaygınlaşmakta ve oldukça fazla kullanım alanı bulmaktadır.

Öğrencide bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimi sağlayan yaratıcı drama yönteminin kullanımı eğitim sürecinde fazlasıyla önemlidir. Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemine derslerinde sıklıkla yer vermesi öğrenme-öğretme sürecini daha zevkli hale getirmektedir ve öğrencide derse karşı olumlu tutum geliştirilmesini sağlamaktadır. Öğrencilerin en etkili öğrenmiş olduğu yaşantılar tüm duyu organlarını kullanarak somutlaştırarak edinmiş olduğu yaşantılardır. Yaratıcı drama yöntemi de öğrenciye somutlaştırarak öğrenme imkanı sağlamaktadır. Uygulama sırasında yapmış olduğu doğaçlama ve canlandırmalar sayesinde olayın içerisinde olarak daha kalıcı öğrenmesini sağlamaktadır. Derslerde fazlasıyla yer bulan yaratıcı drama yönteminin fen bilimleri dersinde ne gibi katkılar sağlayacağına dair birçok çalışma yapılmış olup son derece etkili olduğu artık doğrulanmıştır. Fen bilimleri dersi öğretim programında da yer bulan yaratıcı drama yöntemi öğrencilerin daha çok somut yaşantılar kazanacağına ve fen bilimleri dersine daha olumlu bakacaklarına, fen bilimleri dersinden eski zamanlardaki gibi korkmayacaklarına dair güzel bir işarettir. Yaratıcı dramanın fen dersinde etkili bir şekilde kullanılması için de derse giren öğretmenin yaratıcı dramaya karşı öz yeterlik ve tutum düzeyinin de yüksek olması gerekmektedir ki öğrencilerine bu yöntemi en iyi şekilde uygulayabilme fırsatı bulsun. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki öğretmenlerin derslerinde yaratıcı drama yöntemi kullanmalarına dair öz yeterlik çalışmaları her branşa farklı farklı boyutlarda uygulanmış olup, öğretmenlerin yetersiz kaldığı ve kendilerini geliştirmeye açık olmadıkları görülmüştür. Tutum üzerine ise neredeyse yok denecek kadar az çalışmanın yapıldığı gözlemlenmiştir. Oysa ki tutum üzerine uygulanan ölçekler bireylerde farkındalık kazandırmak adına oldukça önemlidir. Bireyler öz yeterlik ve tutum ölçekleri ile karşılaştıklarında neyi ne kadar bildiğini ya

da o olaya karşı nasıl bir tutum sergilediğinin bilincine varmaktadır. Yapılan çalışmalar da kişide farkındalık yaratıp kendini yenileme ve geliştirme adına oldukça önemlidir. Bu araştırma farkındalığa katkı sunmak adına diğer branşlarda yapılan çalışmalardan farklı olarak fen bilgisi ve sınıf öğretmenlerinin derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarına yönelik tutum ve öz yeterliklerini görmek ve öğretmenlerin görüşlerini almak amacı ile yapılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yaratıcı drama eğitimde son zamanlarda oldukça sık kullanılmaya başlanmıştır. Çağdaş eğitim anlayışı kapsamında okullarda kullanılan yaratıcı drama özel okullarda ve devlet okullarında gün geçtikçe önem kazanmıştır. Okullarda öğretilen derslerin çoğunda (Türkçe, matematik, fizik, fen bilgisi vb.) kullanım alanı bulan yaratıcı drama yöntemini geliştirmek ve diğer alanlarda da kullanmak için çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle fen bilimleri dersi öğretiminde kullanılması öğrencilerin soyut olarak algılayamadıkları konularda somutlaştırma, günlük yaşamda kullanma, o problem durumuyla günlük hayatında karşılaştığında nasıl çözüm üreteceğine dair ön hazırlık aşamasını geçmiş olma gibi daha birçok etkisi bulunmaktadır. Çünkü yaratıcı drama yöntemi ile konu ve kavramları öğrenen kişi kendini olayın ortasında ve işin içinde bulur. Bu çalışmanın amacı da sınıf ve fen bilimleri öğretmenlerinin, fen bilimleri dersinin drama yöntemi ile işlenmesine yönelik öz yeterlik, tutum ve görüşlerinin belirlenmesidir.

Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı öğrenme ortamlarında, korkmayan, üretken, yaratıcı, meraklı, karar verebilen, problem çözebilen, empati kurabilen, eleştiri yapabilen, tabuları tartışabilen gençler yetiştirmek mümkün olabilmektedir (San, 2006, 2., s.119). Yaratıcı dramada kullanılan yöntemler, teknikler ve etkinlikler öğrencilerin işlenen dersten haz almasını, eğlenerek öğrenmesini, derse aktif katılmasını sağladığı için öğrencilere dersi sevdirebilmekte ve derste öğrendiklerini günlük yaşamla ilişkilendirebilme fırsatı sunabilmektedir.

“Çağdaş insanın getirdiği iletişim sorunlarına, yalnızlığa ve yabancılaşmaya karşı en etkili yöntem insanların birbirlerini anlamaya çalışmalarıdır. Bu anlamayı sağlayan en etkili yol ise kişinin kendisinin karşısındakinin yerine koyarak, onun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışarak, yani empati kurarak anlamasıdır.” (Dökmen,1987 Akt: Okvuran, 1995, s.188). Günümüzde çağdaş eğitim anlayışı

çerçevesinde empati kurarak öğrenme yaratıcı dramada mevcuttur. Eğitimde kendine yer edinen yaratıcı drama yöntemi kimi öğretmenler tarafından zaman kaybına neden olduğu düşüncesi ile çok fazla tercih edilmese de idealist öğretmenler tarafından fazlasıyla önemsenmektedir. Çağdaş eğitim sisteminde çağdaş öğretim yöntemlerini kullanan öğretmen ne kadar önemli ise bu yöntemleri kullanılabilecek yeterlikte olması da bir o kadar önemlidir. Kendini yeterli gören öğretmenin öğrencilerine katkısı da bir o kadar büyük olabilmektedir. Bu nedenle öz yeterliği yüksek olan öğretmenler kendilerinin neler yapabileceğini ve öğrencilerine neler katabileceğini bilir. Öz yeterlik ve başarının paralel olması nedeni ile öz yeterlik öğretmenler ve öğrenciler açısından önemli bir yere sahiptir. Çünkü öz yeterlik inancı yüksek olan öğretmen başarılı olma konusunda daha fazla istekli olabilir ve öğrencilerini de bu doğrultuda yetiştirebilir.

Literatüre bakıldığı zaman drama ve fen eğitimine dair pek çok çalışma yapılmış olsa da öğretmenlerin öz yeterlik ve tutumlarını ele alan yeterli sayıda çalışmanın olmadığı görülmektedir. Buna karşın ise birçok branş öğretmenin yaratıcı drama yöntemine dair görüşlerinin belirlenmesi üzerine pek çok çalışma yer almasına rağmen bu çalışmalar genellikle benzer nitelikler taşıdığı görülmüştür. Yapılmış ve yapılacak olan çalışmalar eğitimin niteliği adına önemli bir yer tutmaktadır. Yapılan çalışmaların daha az çalışma grubunu kapsadığı ve Türkiye'nin belirli bölgeleriyle sınırlı kaldığı görülmektedir. Bunun dışında da yapılan çalışmaların genellikle öğretmenler değil öğretmen adayları ile gerçekleştirildiği görülmektedir (Ormancı ve Ören, 2010; Başcı ve Gündoğdu, 2011; Altıntaş ve Kaya, 2012). Ayrıca öz yeterlik üzerine (Altunçekiç, Koray ve Yaman, 2004; Azar, 2012; Maden, 2010, Yapıcı, 2015; Kesici, 2014; Güler ve Kandemir, 2015; Çetingöz, 2012) çalışmalar yapmış, tutum üzerine Altun ve Oğuz, 2011; Çoban ve Çeçen, 2013; Karabağ, 2014; Okvuran, 2003; Ünal, 2004) çalışmalarda bulunmuştur. Öğretmenlerin görüşlerine ağırlık veren çalışmalar da yeterli sayıda bulunmaktadır (Başcı ve Gündoğdu, 2011; Bulut, Hasırcı ve Saban, 2008; Bütün, Duman ve Tüzüner, 2015; Çalışkan ve Üstündağ, 2010; Şimşek ve Kaba, 2012 vb.). Bu çalışmada ise Türkiye'nin tüm bölgelerinden öğretmenlere ulaşılabilmiş ve örneklem geniş tutulmuş aynı zamandan güvenilirliği sağlamak adına ise öğretmenlerle görüşmeler yapılarak detaylı bir analiz ve yorumlama yapılmıştır. Çalışma bu yönü ile yapılan benzer çalışmalardan ayrılmakta ve diğer çalışmalara da katkı

sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada aynı zamanda tek bir branş yerine iki farklı branştan verilerin toplanması sağlanmıştır.

Literatür taramalarından çıkan sonuçlardan hareketle ilköğretim düzeyinde fen bilgisi dersini anlatan sadece iki branş bulunmaktadır; Bunlar sınıf öğretmeni ve fen bilgisi öğretmenidir. Böylece derslerine dair bu iki branş öğretmenin bu konudaki duyarlılıklarının artırılması hedeflenmektedir. Duyarlılığı artan öğretmenlerin de drama yöntemini daha çok kullanacağı ve öğrencilerde kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmekte ve beklenmektedir.

Araştırma Problemi

Araştırmanın temelini oluşturan problem cümlesi “Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik düzeyleri, tutum düzeyleri ve görüşleri nelerdir?” Araştırmanın amacı bu problem cümlesine cevap bulmaktır.

Alt problemler. 1. Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliklerinin genel dağılımları nasıldır?

2. Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutumlarının genel dağılımları nasıldır?
3. Öğretmenlerin demografik değişkenlere bağlı olarak (cinsiyet, branş, yaratıcı drama geçmişleri, mesleki deneyim, çalışılan bölge, çalışılan kurum) drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Öğretmenlerin demografik değişkenlere bağlı olarak (cinsiyet, branş, yaratıcı drama geçmişleri, mesleki deneyim, çalışılan bölge, çalışılan kurum) drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik görüşleri nelerdir?

Sayıtlılar

1. Ölçme aracının kapsam geçerliği için başvuru uzman kanıları yeterlidir.
2. Öğretmenler lisans düzeyinde fen bilgisi kavramlarına hakimdir.
3. Öğretmenler yaratıcı drama yöntemi konusunda temel kavram ve bilgilere sahiptir.
4. Öğretmenler kullanılan ölçekleri deneyimlerine ve yaşantılarına dayanarak objektif bir şekilde yanıtlamışlardır.
5. Öğretmenler görüşme formunu gönüllü olarak, deneyimlerine ve yaşantılarına dayanarak objektif bir şekilde yanıtlamışlardır.
6. Ölçekleri ve görüşme formunu yanıtlayan öğretmenler, öğretmenlik mesleğine aktif olarak devam etmektedirler.
7. Örneklem evreni temsil edecek niteliktedir.
8. Veri toplama aracı araştırmanın amacını gerçekleştirmeyi sağlayacak yeterli ve geçerli bilgileri yansıtacak niteliktedir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın uygulanacağı öğretmenlerin MEB'e bağlı özel ve devlet okulları ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın uygulanacağı öğretmenler sınıf ve fen bilimleri öğretmenleri ile sınırlıdır.
4. Araştırma yaratıcı drama yöntemi ile sınırlıdır.
5. Araştırma fen eğitimi ile sınırlıdır.
6. Araştırmadaki bulgular öz yeterlik ve tutum ölçekleri ile aynı zamanda görüşme formları ile sınırlıdır.
7. Araştırma belirtilen alt problemlere yanıt bulunması ile sınırlıdır.
8. Araştırma öz yeterlik, tutum puanları ve öğretmen görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Eğitim: Bireyde kasıtlı davranış değişikliği sürecidir.

Öğretim: Bireyde yapılmak istenen davranış değişikliğinin okullarda planlı ve programlı bir şekilde yapılması olarak eğitimde karşılık görmektedir.

Yöntem: Bir hedefe ulaşmak için seçilen en kısa yoldur.

Öğretim Yöntemi: Öğretmen tarafından konuların öğrencilere düzenli ve akılda kalıcı bir şekilde aktarımını sağlayan yoldur.

Yaratıcı drama yöntemi: Bir konunun, bir düşüncenin grup oluşturan bireylerin yaşantılarından yola çıkarak doğaçlama, rol oynama (rol alma) gibi tekniklerden yararlanarak, canlandırılmasıdır (San, 1991).

Öz yeterlik: Bireyin kendisinin neyi yapıp yapamayacağına yönelik düşünmesidir.

Tutum: Bir kimsenin herhangi bir olay, eşya ya da insan grubuna karşı olumlu ya da olumsuz davranış gösterme eğilimidir (Turgut, 1992).

Görüş: Bir olaya, düşünceye veya konuya yönelik değer biçme, varılan yargıdır.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Öğretim, belli bir amaca yönelik bilgi verme olarak açıklanmakta olan tanım, davranış değişikliğinin okullarda planlı ve programlı bir şekilde yapılması olarak eğitimde karşılık görmektedir. Öğrenme öğrenenin çevresiyle etkileşim ile gerçekleşmektedir. Öğrenenin çevre ile etkileşimi ne kadar fazla duyu organına hitap ederse o kadar kolay ve kalıcı öğrenmeler sağlayabilir. Derslerde de öğrenmelerin kolaylaştırılması ve kalıcı olarak ezber bilgilerden uzak öğrenmeler sağlanması adına farklı etkinlikler yapılmaktadır. Bu etkinlikler de farklı yöntem ve tekniklere dayanmaktadır. Öğretim etkinliklerinde amaca ulaşmak için kullanılan yollar vardır. Bunlara öğretim yöntemi denilmektedir. Sınıf içerisinde öğretme ve öğrenme sürecinin daha etkili olabilmesi öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanmaları kabul görülmüştür (Demirel, 1999). Öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanabilmeleri için yeterli bilgi ve donanıma sahip olarak kendilerini yetiştirmeleri gerekmektedir. Öğretim yöntemleri geleneksel ve çağdaş öğretim yöntemleri olarak ikiye ayrılmaktadır.

Geleneksel (öğretmen merkezli) öğretim yöntemi, anlatıma dayalı olan yöntemdir. Öğretmeni merkeze almaktadır. Ders boyunca öğretmen aktif, öğrenciler pasiftir, öğretmen aktarıcı öğrenciler ise alıcıdır. Ders tamamen öğretmen kontrolünde gerçekleşmektedir. Genellikle düz anlatım yöntemi hakimdir. Bu yöntem öğrenciyi dış dünyadan koparıp ders kitaplarına ve ezberci eğitime bağımlı kılar. Ezberci eğitimle öğrenilmiş her bir bilgi unutulmaya mahkumdur (Karadağ ve Çalışkan, 2006). Oysa drama öğretmen değil öğrenci merkezlidir. Öğrenci bilgiyi ezberlemeyi değil yaparak yaşayarak öğrenmeyi öğrenmelidir.

Çağdaş (öğrenci merkezli) öğretim yöntemi ise günümüzde önem kazanmış öğrenci merkezli, yapılandırmacılığa dayanan yöntemdir. Çağdaş yöntemde amaç öğrencidir. Öğretmen sadece rehberdir yol gösterir. Öğrencilere bilgi sunulur öğrencilerin kendilerinin yapılandırması beklenir. Derste öğrencinin dersi anlaması için bireysellik de göz önüne alınarak farklı etkinliklere yer verilmektedir. Bilginin daha kalıcı olması sağlanmaktadır ve eğlendirirken öğretmek genel amacıdır.

Çağdaş yöntemlerden yaygın olarak kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerini de bilimsel tutum kazandıran, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan, demokratik

tutum kazandıran, empatik beceri kazandıran, sosyal beceri kazandıran yöntemler olarak ayırmamız mümkündür. Bu yöntemlerden dramayı yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan, demokratik tutum kazandıran, empatik beceri kazandıran ve sosyal beceri kazandıran yöntemlerin arasına almak mümkündür.

Tablo 1

Öğretim Yöntemleri

Bilimsel tutum kazandıran yöntemler	Yaparak Yaşayarak öğrenmeyi sağlayan yöntemler	Demokratik tutum kazandıran yöntemler	Empatik beceri kazandıran yöntemler	Sosyal beceri kazandıran yöntemler
Yapılandırıcılık	Gösterip yaptırma	Tartışma	Rol yapma	İşbirliği
Öğrenme halkası	Bireysel çalışma	Soru cevap	Drama	Grupla çalışma
Bütünleştirici öğrenme	Problem Çözme	Diğer tartışma teknikleri	Oyunla Öğretim	Rol yapma
Kavramsal değişim	Proje tabanlı öğrenme	Drama		Drama
Buluş yolu	Deney			Eğitsel oyunlar
Proje tabanlı öğrenme	Benzetim			
Problem çözme	Mikro öğretim			
Laboratuvar yöntemi(Gezi gözlem-deney)	Drama			

Yöntem Olarak Yaratıcı Drama

Eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve eğitim ortamının düzenlenmesi için yöntem oldukça önemlidir (Başbuğ ve Aykaç, 2012). Öğretme ve öğrenme süreçlerinin etkili olabilmesi adına uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesi, planlanması, çocuğu bu süreçte etkin kılması çok önemlidir (Başbuğ, 2008). Öğretimde kullanılan yöntemle belli teknik ve araçlar kullanılarak etkinliklerin bir plana göre yürütülmesi amaçlanmaktadır. Geleneksel ve ezberci eğitim verilerek yetiştirildiği çocuklar yerine daha yaratıcı ve üretici çocuklar yetiştirilmesi gerekmektedir. Bunun için de çeşitli yollar aranması gerekmektedir. Yaratıcı drama da bu yollarda biri olarak yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi, bireylerin beceriyle donatılması hususunda önemli bir yere sahiptir. Günümüz öğretim yöntemlerinde öğretmen öğrenmeyi kolaylaştırma, öğrenciye rehberlik etme ve öğrenciyi güdüleme ile yükümlüdür. Bu nedenle öğretmenin kullanacağı yöntem ve teknikler de bu yükümlülükleri karşılar nitelikte olmalıdır (Fidan,1999). Yaratıcı drama da bir disiplin, bir sanat alanı olduğu gibi bir de yöntem olarak günümüzde eğitim sürecinde önemli

bir yer tutmaktadır. Eğitimde drama yöntemlerinin kullanılması çocukların hem bilişsel hem duyuşsal hem de psikomotor gelişimi açısından oldukça önemlidir. Çocuğun tüm duyularına hitap eden, ona öğrenmeyi öğreten yaratıcı drama yöntemi öğrenciyi aktif kılar, deneyimlerine dayalı olarak zengin bir öğrenme ortamı sunar (Başbuğ ve Aykaç, 2012). Eğitimsel drama çalışmaları derslerin içerisinde bir öğretim yöntemi olarak daha da yaygın bir şekilde kullanım kazanmaktadır (San, 1991). Öğrenciyi aktif kılmayı onun bedenini ve duyu organlarını hareket haline geçirerek konuları yaşantı haline getirmeyi sağlayan yaratıcı drama yöntemi ile öğrenmeler daha da kalıcı hale gelebilmektedir.

Drama bir disiplin, bir öğretim yöntemidir ve pek çok alanda kullanılır. Öğrenme süreci belli bir yaş dilimi kısıtlamasına dahil olmadığı için yaratıcı dramanın bir yöntem olduğu ve bu özelliği ile öğretme-öğrenme yaşantılarının paylaşılmasındaki yeri kolaylıkla anlaşılabilir (Üstündağ, 2016).

Kavram Olarak Drama

Günlük yaşamda dram kelimesi ile sıkça karşılaşılır fakat burada karşılaşılan dramın çağrıştırmış olduğu eylemler; korku, acıma ve dehşeti simgelemektedir. Oysa bu kullanım yanlıştır (Somers ve Vural, 2012), Yıldız (1998) 'dram sanatına göstergebilimsel ve bir sahneleme çalışması' adlı eserinde dramın yapıntı-kurmacaya dayalı olduğunu söylemiştir. Böylelikle gerçek yaşamdaki olaylar gerçek olmaları ile birlikte dramdan ayrılmaktadır. Yine Yıldız (1998) 'e göre dram sanatı, yaşanmış ya da kurulmuş olan olayların seyirciler karşısında o an yaşanıyor mu heyecanı ve aksiyonuyla sergilenmesidir. Aristoteles'i "Poetika" adlı eserinde, dramı bir oluş, hareket, eylem halinde olan kişilerin taklit edilmesine dayandırmaktadır (Tunalı, 2008). Dramanın kökeni olan drama ve dram sanatına değinmekle birlikte yaratıcı drama tanımına bakıldığında; Yaratıcı dramaya yönelik birçok çalışmalar yapılmış olup birçok tanım türetilmiştir. Bu tanımların çoğu birbirine yakın olsa da genel kabul gören birkaç tanım bulunmaktadır. San (1998)'in deyişiyle, drama, herhangi bir metne bağlı kalmaksızın, yaratıcı drama tekniklerinden olan doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak o anki durumu yaşantılarına ve özgün düşüncelere dayandırılarak "oyunsu" süreçlerle canlandırılmasıdır. Bir diğer tanıma göre ise; 2000'li yıllarda kendini ifade edebilen, işbirlikli çalışmalara açık kişilerin olmasını sağlayacak bir disiplin, bir öğretim

yöntemi, bir yaklaşımdır (Üstündağ 1996, s. 19). Drama tıpkı çocukların oynadıkları oyunlara benzer olarak belli kurallar ve bu kurallar çerçevesinde özgürlükler içerir. Gardner'e göre; drama metafor barındırır yani mış gibi yapma gerektirmektedir. Drama sırasında sınıf içerisinde çocuklar bir vizyon oluşturarak yeteneklerini ve tavırlarını mış gibi yapılan konuyla birleştirerek bir aktör, kendi fikirlerini ortaya koyup bunun yansımasını izleyerek bir yönetmen görevini yüklenirler. Somut araç ve nesnelerden yeni şeyler üreterek ve onları farklı şekillerde hayal ederek bir dizaynır görevini yüklenirler. Deneyimlerini, düşünce ve duygularını bir yazıya dökerek oyun yazarı görevini üstlenirler (1996, s. 22).

Bir eğitim yöntemi olarak yaratıcı drama çocukta yaratıcılığın ve yaratıcı düşüncenin geliştirilmesini sağlamaktadır. Çocukları ezberci bilgilerle sabit düşüncelere ve belli kalıplara sokmaya çalışmak yaratıcı drama yöntemi ile bağdaşmamaktadır çünkü yaratıcı drama bireyin kendini özgürce ifade etmesine, hoşgörülü, yaratıcı bir birey olmasına, bireyin kendini tanımasına olanak sağlayan etkili bir yöntem olarak düşünülmektedir (San, 2002, s. 84).

(Okvuran, 2003) dramanın özelliklerini şu şekilde sıralamıştır;

- Drama uzun bir süreçtir.
- Başlangıçla şimdi arasında bir fark vardır.
- Drama dramatik yaşantılara dayalıdır.
- Drama doğaçlamalardan oluşur.
- Dramada gerçeğe oyun iç içedir.
- Drama sosyaldır.
- Drama eğitimi bütünleştirir.
- Drama bilgiyi yaşantıya dönüştürür.

Dramada katılımcılar, sesler, hareketler, sözcükler yaratarak dünyaya bakış açılarını açıklarlar. Rol içindeyken karşısındaki karakterlerle empati kurarak kendini gerçekleştirirler ve drama yapılırken dün, bugün ve yarın anlam kazanır.

Yaratıcı Dramanın Tarihçesi

Dramanın tarihine bakıldığında ilk olarak J.J.Rousseou (1712-1778) tarafından Fransa'da başladığı bilinmektedir. Rousseou, dramayı tanıtmak ve yaygınlaştırmak için açık hava festivalleri düzenlemiş, genellikle katılımcı dramaya ağırlık vermiş ve oyunda gerçek duyguların yaşanması gerektiğini savunmuştur. İngiliz eğitim sisteminde 1870'lerde birey merkezli eğitime ağırlık verilmesiyle birlikte 1889-1893 yıllarında açılan okullarda çocuk merkezli eğitime geçilmiştir. Eğitimde dramanın ilk uygulamaları da bu okullarda görülmüştür. Harriet Finley Johnson (1911) dramayı, okul tiyatrosundan farklı tutmuş ve uygulamalarını ona göre yapmıştır. Bu uygulamalar bir tür "make believe play" ('mış' gibi yapmak) biçiminde oluşmuştur. Harriyet Finlay Johnson'un, dramayı sınıf içerisinde uygulamaya taşıyan ilk kişi olduğu bilinmektedir (Adıgüzel, 2012, s. 166). Cook, okullarda dramanın yapılması adına dramanın yapıldığı özel mekânların olmasını istemiş ve bu mekânları "mummery" (maskeli eğlence, soytarılık yapılan yer) olarak isimlendirmiştir. Cook'a göre bir şeyi yapmak, onunla oynamak öğrenmek için önemli bir anahtardır (Adıgüzel, 2012, s. 197). Dramanın gelişimine katkıda bulunan bir diğer isim olan Brian Way, "Drama Aracılığıyla Gelişim" kitabında dramanın çocuğun kişilik gelişimi üzerinde oldukça fazla önemi olduğunu bildirmiş ve dramanın kaybolan içgüdülerin ortaya çıkmasını sağladığını belirtmiştir. Peter Slade, Eğitsel drama, Dramaterapi ile iyileştirme ve çocuk draması çalışmaları dramanın gelişimine katkı sağlamıştır. Bir diğer önemli isim olan ve yakın tarihte kaybetmiş olduğumuz Dorothy Heatcote, dramayı eğitsel bir ortam olarak tanımlamış ve dramanın güçlü bir öğretim aracı olduğunu ve motive etme yöntemi olarak kullanılması gerektiğini savunmuştur ve drama alanında önemli çalışmalar yaparak drama tarihine katkıda bulunmuştur.

Ülkemizde dramanın tarihi Cumhuriyet dönemine dayanmaktadır. İsmail Hakkı Baltacıoğlu Köy Enstitüleri'nde drama adına uygulamalar yapmış olup, okullarda temsillere ağırlık vermiş, ve Türkçe derslerinde de dramanın kullanılabileceğine değinmiş Kâzım Karabekir okullara müzikli piyesler yazmış ve dramayı yetişkinlerin yapması gerektiğini belirtmiştir. 1930-1940'lı yıllarda, drama okul programlarına oturmaya başlamıştır. Genellikle uygulama yapılmış teorik bilgiye yer verilmemiştir. Ülkemizde 1951'de T.C. Milli Eğitim Bakanlığı dramanın çok önemli olduğunu belirttikten sonra 5 Mart 1990 yılında Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. İnci San ve tiyatro sanatçısı Tamer Levent gibi sanat eğitimi üzerine çalışan kişiler tarafından Çağdaş Drama Derneği Kurulmuştur. Yaratıcı drama alanı Türkiye'ye bu kurumdan yayılmaya başlamıştır (Adıgüzel, 2005). Derneğin amacı yaratıcı dramayı her alanda ve sosyal yaşamda bir yöntem olarak geliştirip yaygınlaştırmak olmuştur. İnci San, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nün açtığı tebli ve tezsiz lisans üstü programlarıyla büyük bir gelişme göstermiş, Milli Eğitim Bakanlığı programlarında seçmeli ders olarak ve öğretmen yetiştiren Eğitim Fakülteleri'nin okul öncesi, ilköğretim ve yabancı dil bölümlerinde zorunlu ders olmuştur. Böylece Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi drama alanının başladığı ve geliştiğı bir bilim ve sanat kurumu olmuştur (Adıgüzel, 2005).

Yaratıcı Dramanın Hedefleri ve Amaçları

Günümüz eğitim sisteminde bireyin öğrendikleri, ilgileri ya da duyuşsal dünyası birbirinden farklıdır yani yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimde de bireysel farklılıklar bulunmaktadır. Böylelikle bireyde bilişsel öğrenmeler gerçekleşmekte, öğrenme yaşantısallıktan çıkmakta ve öğrenilenlerin öznellesmesi, yararını ve kullanılabilirliğini yitirmektedir (San 1991, s. 574).

Çağdaş eğitim anlayışı ile artık sadece sınıf ortamı ile sınırlı kalmayan, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin kazandırılmayı amaçlandığı, yapılan etkinlikler ve eğitim programlarıyla bireysel ya da bir grup içerisinde gerçekleşecek yaratıcı drama etkinliklerini doğrudan içermektedir. Yaratıcı drama çalışmalarında öğrenmelerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarının kazandırılmayı çalışıldığı atölye çalışmaları vardır. Yaratıcı dramanın hedeflerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Nixon 1988; McCaslin 1990; O'Neill 1990; Ömeroğlu 1990; Üstündağ 1994; Üstündağ 1995; Fleming 1995):

- Estetiğı ve yaratıcılık gelişimini sağlama,
- Bireylere eleştirel düşünebilme becerisi kazandırma,
- Sosyalleşmeyi ve iş birliğı içinde çalışma alışkanlığı kazandırma,
- Kişide karar verebilme becerisi sağlama ve kişinin kendine güven duymasını sağlama,
- Dil ve iletişim becerilerinin kazandırılmasını sağlama,

- Hayal gücünü, bakış açısını, duygu ve düşüncelerini geliştirme,
- Empati kurma becerisi sağlama,
- Karşılaşılabilecek herhangi bir olay ilgili deneyim kazanma,
- Manevi değerlerin gelişmesine olanak sağlama,
- Problem çözme becerisi kazanma ve karşılaşılabilecek bir probleme karşı yeni bir bakış açısı ile yaklaşma,
- İstenmeyen bir durum ile nasıl başa çıkabileceğini kazanma,
- Yaşamış olduğu dünyayı daha somut bir bakış açısıyla görme,
- Soyut kavramları somutlaştırabilme,
- Bireyler arasındaki farklılıklara hoşgörüyle bakabilmeyi sağlama şeklindedir.

Yaratıcı Dramanın Boyutları ve İçeriği

San (1990)'a göre yaratıcı drama, bir öğrenme yöntemi, bir sanat biçimi ve kendini ifade etme aracı olarak kabul görmektedir. Her nerede uygulanırsa drama yöntemi ile sağlanan öğrenmelerle birey kendini bir gruba ait hissettiği için, kendi gücünün farkına varması, iletişim ve etkileşimi sağlaması, problem çözme becerilerinin geliştirilmesi yaratıcı dramanın önemli boyutlarındandır. Eğitim sistemi içerisinde yer alan ve öğretim yöntemi olarak kullanılan drama aynı zamanda tiyatro oyuncularının yetiştirilmesinde ve çocuk ve ergenlerin özgür zaman etkinliklerinin yürütülmesinde ve ayrıca içe kapanık bireylerin eğitilmesinde başvurulacak önemli bir kaynaktır ve yine San (2006)' da edilgenlik yerine katılımcı olma, bağımlılık yerine bağımsız olma ve karar verebilme, yetkinleşme, demokratikleşme yaratıcı dramanın kazandırdığı diğer boyutları olduğuna değinmiştir.

Üstündağ (1998), bir çalışmada, yaratıcı dramanın sanattan, eğitime kadar pek çok alanda kendine içerik oluşturabileceğinden bahsetmiştir. Yaratıcı drama çalışmaları; ders öğretiminde kullanılacaksa ancak dersin eğitim programının geliştirilmesi aracılığıyla sürdürülebilir. Yaratıcı dramanın içeriği konunun öğeleri dikkate alınarak seçilebilmektedir. Bu da içeriğin dersin belli amaçlarına göre düzenlenebileceğini göstermektedir. Düzenleme kapsamında öğretmen adayının yaratıcı dramayı bir ders bir konu olarak mı bildiği ve kullanmak istediği yoksa bir

öğretim yöntemi olarak mı kullanacağı ortaya konulmak durumundadır. Yaratıcı dramanın ders programlarına göre şekillenen ders içeriği gereği genel olarak, bireysel özellikler, iletişim ve etkileşim kurma, yaratıcı dramanın oyun, rol oynama ve doğaçlamayla ilişkisi, yaratıcı dramanın kuramsal boyutu, yaratıcı dramada anılardan yararlanma, yaratıcı dramanın psikolojik boyutu, yaratıcı dramanın toplumsal boyutu, yaratıcı drama ve yazınsal türler arasındaki ilişkiler, yaratıcı drama ve toplumsal sorunlar arasındaki ilişkiler ve yaratıcı drama eğitim programının değerlendirilmesi şeklinde içerik edinmiştir (Üstündağ, 2016).

Yaratıcı Dramanın Teknikleri

Bilindiği üzere yaratıcı drama, yaşantılara dayanarak canlandırmalar yapmaktır. Bu canlandırma süreçlerinde de farklı tekniklerden yararlanılır. Teknikler uygulanırken drama lideri gruplara rehberlik etmektedir. Gruplar eğer bir drama derneği ya da kursundaysa eğer gönüllü de olabilir ya da drama dersini aldığı için zorunlu da katılıyor olabilir. Ancak asıl istenen drama uygulamalarında gönüllüğü esas kılmaktır. Yaratıcı drama esnasında tiyatrunun çoğu tekniklerinden yararlanılmaktadır. Bu tekniklerden en önemlileri doğaçlama ve rol oynama teknikleridir. Diğer tekniklerin aksine yaratıcı drama derslerinde doğaçlama ve rol oynama tekniklerinin önemi oldukça fazladır. Yaratıcı dramada doğaçlama ve rol oynama dışında donuk imgeler, eğitici oyunlar, öğretmenin role girmesi, geriye dönüş, rol içinde yazma vb. gibi farklı teknikler de kullanılabilir (Adıgüzel, 2006).

Yaratıcı Dramanın Aşamaları

Daha etkili bir yaratıcı drama gerçekleştirilebilmesi için öğretim sürecinde uyulması gereken belirli aşamalar olması gerekmektedir. (Adıgüzel, 2006, s.25). Bu aşamalar şu şekilde açıklanabilir.

Hazırlık – ısınma aşaması. Katılımcının dramanın yapılacağı ortama gruptaki kişilere ve drama liderine alışması adına gerekli hazırlık çalışmaları ve kısa oyunlardan oluşan aşamadır. Isınma aşaması genel olarak küme dinamiğini oluşturmak adına ve bedeni harekete geçirmek adına lider kontrolünde yapılan aşamadır (Adıgüzel, 2002). Hazırlık ısınma çalışmalarında genellikle içsel tepkiler alınmaktadır ve bu aşama gerekli olduğu durumlarda yapılmaktadır (Üstündağ, 2016). Bu aşamadaki esas amaç katılımcıları bir sonraki aşamaya hazırlamaktır

ancak bu aşamada da çok fazla zaman harcamamak gerekmektedir çünkü katılımcılar yaratıcı dramının ısınma ve hazırlanmadan ibaret olduğunu da düşünebilir. Aynı zamanda hazırlık ısınma aşamasında canlandırma öncesi rollerin belirlendiği ve canlandırmaya uygun olarak malzemelerin seçildiği aşamadır.

Canlandırma. Hazırlık ısınma aşamasından sonra belirlenen rollerle artık katılımcının tamamen özgür ve etkin kılındığı aşamadır. Kişi canlandırmalarda deneyim ve yaşantıları ile bağ kurarak o anı yaşamaya çalışır. Canlandırılacak konu çerçevesinde bir başlangıç noktası olan, doğaçlama, rol oynama ve diğer tekniklerin kullanıldığı ve nasıl sonuçlanacağını önceden kestirilemediği aşamadır (Üstündağ, 2016). Canlandırma, konuya göre birinin kılığına girilerek geçmiş yaşantılardan yararlanarak bir konuyu, bir durumu oynamaktır (Püsküllüoğlu, 2004). Drama çalışmalarındaki bütün yaşantılar, değerlendirmeler yaratıcı drama aşamasında yapılan canlandırmalara ve bireyde bıraktığı izlere göre yapılır (Adıgüzel, 2002).

Değerlendirme – Tartışma. Yaratıcı dramada canlandırma süreci sonucunda elde edilen sonuçlar bu aşamada değerlendirilir (Adıgüzel, 2002) Sürecin önemi, niteliği ve niceliği bu aşamada saptanır. Ayrıca bu aşamada konu ya da drama bilgileri de tartışılmaktadır (Adıgüzel, 2013).

Eğitimde Drama Yönteminin Kullanımı

Bir konu somut malzeme olmaksızın ele alındığında, çocuklar malzemeyi tanırsalar bile konu yine de onlar için soyut kalacaktır. Çocuklar gerçekleri görerek, dokunarak tanırırlar, kavrama ise daha sonra gelir. Örneğin eğitimci belli bir konuyu ele almak amacıyla bir kır gezisi düzenler. Gezi süresince, çiçekler, değişik bitkiler, böcekler toplanır. Eğitimci sınıfa döndüklerinde çocuklara: “Kırda neler gördünüz?” “Neler yaptınız?” gibi sorular sorar. Bu tür sorulardan ve uzun sohbetlerden çocuklar çabucak sıkılırlar. Bu tür uygulama yerine topladıkları böcekleri, çiçekleri dokunmak, tutmak, onları topladıkları ortamları sınıfta canlandırmak, nesneleri hissetmek isterler. İşte Piaget’in parmak kavraması (finger-intelligents) diye adlandırdığı olgu da budur.

Eğitimde drama dersinin temelinde “eğer öyle olsaydı” ilkesi bulunmaktadır. Öğretmen ve öğrenciler drama konusunda deneyim kazandıkça, doğaçlama yolu ile araştırmak, incelemek için sosyal bağlam içeren pek çok farklı konu seçebileceklerdir. Bunun yanı sıra öğrenciler, farklı rollere girdikçe, birbirinden farklı

ve çok çeşitli deneyimler edineceklerdir. Zamanla bir durumu anlamaya ve açıklamaya çalışırken gerçekleştirdikleri doğaçlama sürecin daha da farkında olacaklar ve giderek daha iyi doğaçlamalar gerçekleştireceklerdir (Somers ve Vural, 2012). Eğitimde drama herhangi bir içerik biriminin drama ile işlenmesini ifade eden dramayı temelde bir öğretim yöntemi olarak gören formudur. Eğitimde drama katılımcıların süreç boyunca aktif oldukları, her aşamayı kendilerinin yapılandığı bir süreç sunmaktadır (Somers ve Vural, 2012).

Eğitimde dramada yapılacak olan her etkinliğin bir amacı olmalıdır. Bu amaç drama bünyesinde yapılan etkinliklerle çocuğa kazandırılmalıdır. Bu nedenle drama lideri pozisyonundaki eğitimci rolünü en iyi bilen kişi olmalıdır. Drama etkinliği esnasında da bir eğitimci yaratıcı doğaçlamalar yaparsa “rolünün” amacı gerçekleşmiş olur. Öğrenimin her kademesinde yüksek öğretimde, yaygın eğitimde, örgün eğitimde yaratıcılıktan bahsedilmektedir. Yaratıcılık; bir bireyin kim, ne, ne zaman, nerede gibi soruları sormaya başlamasıyla beraber akla gelen ve tanımlanması en güç olan kavramlardan biridir (Üstündağ, 2009). Çağdaş eğitim, bireylerin duyuşsal, devinışsel ve bilişsel yapılarıyla dengeli bir bütün olarak en uygun ve ileri düzeyde yetiştirilmesini amaçlar (San,1998). Adıgüzel (2000)'e göre yaratıcı dramanın genel amacı, her alanda kendine yetebilen, iyi bir iletişime sahip, kendini ifade edebilen, kendini tanıyan bireyler yetiştirmektir. Güneysu (1991) ise dramanın bir yaşam felsefesi olduğuna değinmiş ve insanın kendisini başkasının yerine koyarak çok yönlü gelişmesinde etkili olacağını belirtmiştir. Ayrıca yaratıcı drama bireyin aktif olmasını, kendisini ifade edebilmesini, yaşama farklı bakış açılarıyla bakabilmesini sağlamaktadır (Karadağ, Korkmaz, Çalışkan ve Yüksel, 2008).

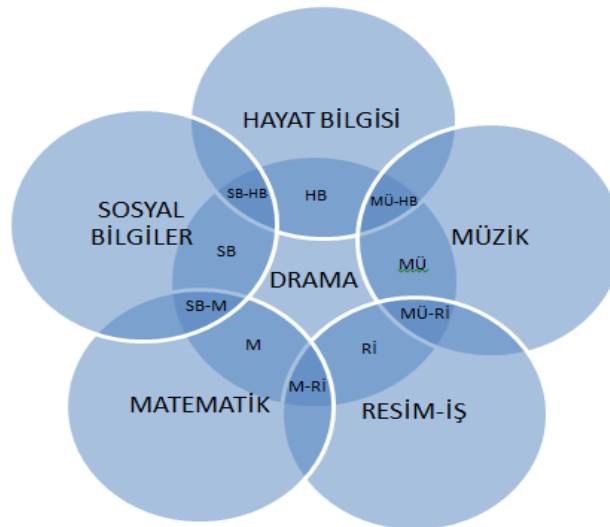
Çağımızda eğitim gereksinimlerini karşılamadaki yöntemlerden biri olan yaratıcı drama çalışmalarına örgün ve yaygın eğitimin her basamağında yer verilmesi oldukça önemlidir ve verilen önem de giderek artmaktadır. Dramadaki esas amaç öğrenciyi edilgen durumdan kurtarıp onu etkin ve aktif kılmaya çalışmaktır. Bu öğretime dahil edilip yaratıcı drama yöntemi kullanarak ya da kurs veya ders olarak verildiğinde sağlanabilir. Yaratıcı drama eğitimde kullanıldığında öğrencinin tüm duyu organları harekete geçmekte, yaptıklarıyla öğrenirken durumları yaşamaktadır bu şekilde öğrenci drama süresince etkin durumdadır (Üstündağ, 1988, s. 59). Örgün eğitimde olduğu kadar yaygın eğitimde de bireylerin

verim ve yeterliklerinin artırılması amacı ile hizmet içi eğitimlerde, derneklerde veya vakıflarda yapılan etkinliklerde yaratıcı drama çalışmalarına yer verildiği görülmektedir (San ve diğerleri, 1994, s. 8).

Okvuran (1995)'e göre, yaşam boyu 7'den 70'e her yaştan insana uygulanan drama çalışmaları bireylerde heyecan ve kendini geliştirmelerine olanak sağlayarak eğitimin sıkıcı ve geleneksel kalıplarından çıkarılmasını sağlamaktadır.

Eğitimde drama neden önemlidir? Eğitimde sistemli bir şekilde sürekli olarak yaratıcı drama yönteminin kullanılması, öğrencilere değerlendirme, yaratma, keşfetme, çözümlmeye yönelik soru sorabilme becerilerine sahip olma şansı sağlar. Drama çalışmalarına herkes katılma hakkına sahiptir. Böylece dramaya katılanların kendilerini ifade etmeleri, iletişim becerileri ve cesaretleri gelişir. Drama çalışmaları aynı zamanda insanın kendisini tanımasına ve empati kurmasına da yardımcı olur. Kendini ifade edebilen ve iletişim becerileri yüksek bireyler yetiştirmek için artık okul öncesi eğitimde de dramatik etkinlikler kullanılmaktadır. Bazı etkinlikler bütün öğretim programı için öğretici bir hizmet verebilir. İlk olarak okul öncesi öğrencileri dramatik etkinlikler sayesinde çevrelerini keşfetmeye başlarlar. Daha sonraki süreçlerde ise dramatik eğitim, öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirip, çözüme ulaşmalarını sağlar. En çok kazandırmış olduğu beceriler arasında empati kurma, formül geliştirilebilme, çözüm üretme, sonuca ulaştırma olarak gösterilebilir.

Disiplinler Arası Drama

Şekil 1. Disiplinler arası drama (Somers ve Vural, 2012, s.12).

Sosyal bilgiler dersinde drama. Eğitimin her alanında kendine yer edinmiş olan dramaya sosyal bilgiler açısından bakıldığında özellikle birincil kaynakların uyarıcı olarak kullanıldığı çalışmaların çok etkili olduğunu görmekteyiz. Örneğin tarihi bir olaya ilişkin orijinal gazete haberinin sınıfa getirilmesi, öğrencilerin bu haberi incelemesi ve tartışmasının sağlanması ve ilgili drama tekniklerinin kullanılması sosyal bilgiler ğretiminde oldukça etkili bir yöntemdir. Ayrıca müzelerde yapılacak drama çalışmaları da öğrencilere farklı bir öğrenme atmosferi ve otantik uyarıcılar sağlayacaktır (Somers ve Vural, 2012). Bu şekilde öğrenciler müzeleri bir oyun alanı olarak kullanmaktan çok ilgisini çekecek ve dikkatini yoğunlaştıracak bir alan haline getireceklerdir.

Matematik dersinde drama. Drama, ğrencilerin hedeflere daha somut ve anlamlı bir şekilde yaklaşmasını sağlayan bir yöntemdir. Özellikle fen ve matematik dersi gibi anlaması g ve soyut kavramlardan oluşan derslerde drama yöntemi kullanımı oldukça etkilidir. Matematik dersinde drama yoluyla ortaya konulan problemin çözümü ile uğraşan öğrencilerin farkında olmadan matematiksel düşünme ve akıl yürütme becerilerinin gelişeceği vurgulanmaktadır. Özellikle ilköğretim matematik ğretim programında problem çözme becerilerinin oldukça fazla yer aldığını görmekteyiz ve böylece dramanın da bir o kadar ğretim programında yer alması da önemli bir gereksinimdir (Somers ve Vural, 2012).

Türkçe dersinde drama. Drama uygulamaları gereğince hangi alanda olursa olsun bireylerin drama sürecinde dili doğru ve etkili bir şekilde kullanmaya zen gösterdikleri görülmektedir.

Baldwin ve Fleming (2003), dramanın öğrencilerin düşüncelerini ve duygularını paylaşma fırsatı verdiğini, konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra Türkçe dersinde şiir, masal, hikaye gibi yazın türlerini kavratmanın da en iyi yollarından biri de dramanın kullanılması olduğunu vurgulamıştır. Özellikle ilköğretimde ğrencilerin Türkçeyi etkili bir biçimde kullanmaları için yaratıcı drama etkinliklerinin önemli bir yeri vardır.

Fen eğitiminde drama. Bilimsel merak, anlama ve araştırmayı teşvik etmesi bakımından drama çok etkili bir araçtır. Fen bilimleri dersi ğretim programına bakıldığında çekirdek hedeflerin, bilimsel kavram ve değerlendirme kazanımı,

bilimsel süreç becerilerinin edinimi olduğunu görmekteyiz. Bu anlamda eğitimde drama etkinlikleri anahtar bir öneme sahiptir (Somers ve Vural, 2012).

İlköğretimde drama; soyut konuların somutlaştırılmasına ve böylece anlamının kolaylaşmasına, anlamlı öğrenmelerin sağlanmasına çalışır (Hatipoğlu, 2006). Drama da bu şekilde kavramların somutlaştırılmasını, kavramlar arasındaki ilişkilerin kurulmasını, etkili ve anlamlı bir öğrenme süreci geçirilmesini fen dersinde uygulanmasını sağlayan önemli bir yöntemdir (Sağırlı ve Gürdal, 2002). Gönen ve Dalkılıç (1999)"e göre yaratıcı drama ile yapılan fen eğitimi çocuklarda;

- Bir sorunu algılama ve tanımlama,
- Bir soruna ya da çözümüne ilişkin bilgileri edinme,
- Edindiği bilgileri, belleğinde sistemli bir biçimde depolama, gerektiğinde kullanma, edindiği bilgiyi koruma ve yenileme, gereksiz bilgileri yitirme, aşırı bilgi yüklememe,
- Edindiği bilgilerin günlük yaşamda kullanıldığında çevreye uyumu kolaylaştırdığını anlama, depoladığı bilgileri akıcı bir yaklaşımla yeniden kullanma, bilgilerin ışığında bazı sonuçlara ulaşma. Sorunlara uyumsuz ya da yetersiz çözümler bulunduğu gerçekte geriye dönüp yeniden başlama ve düzeltme. Bu düzeltmelerle ilgili gerekli kavram ve davranış biçimlerini edinme,
- Karşılaştığı sorunlara yeni seçenekler ve çözümlerle yaklaşma, sonuçta yeni sorular üretme,
- Sorunların çözümünün belirsiz ya da zor olduğu durumlarda sorundan kaçma ya da üzüntü gibi tepkiler göstermeyip, gerçekçi çözümler arama. Özellikle belirsiz durumunda, karşılaştığı olayları, üstesinden rahatça gelinebilecek bir duruma getirmek için yapılandırma ve sınıflandırma,
- Düşüncelerini belirtme ve dile getirme. Bilgi ve düşüncelerini paylaşma. Bu paylaşma suresince yenilgiye uğradığında bu yenilgiyi nasıl gidereceğinin yollarını bulma,
- Kendini eleştirme, olumlu ve olumsuz değerlendirme yapabilme. Doğru olduğundan kuşku duymadığı bilgileri sonuna kadar

savunabilme; kendi yanlışlarını kabul etme, başkalarının bilgisine saygı duyma,

- Belirli hedef ve amaçlara yönelme. Bu amaçlar doğrultusunda davranışlarını düzeltme,
- Kendi kendini denetlemedir.

Fen bilimleri dersinde yaratıcı drama kullanımı.

Fen bilimleri dersi amaçları. Fen bilimleri dersi öğretim programında yer alan genel amaçlar şu şekildedir:

- Çevresindeki yaşamı öğrenmeyi ve anlamayı sağlama,
- Çağımızda sürekli güncellenen bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelere merak uyandırma,
- Fen bilimlerine dayalı ve fen bilimlerini barındıran meslekler ile ilgili bilgi sahibi olmalarını sağlama,
- Bilgiyi alma ve yapılandırmada, bir probleme çözüm üretmede fen bilimlerini kullanmayı sağlama,
- Bilimsel ilke ve süreçleri göz önünde buldurarak karar vermeyi sağlama,
- Çevresindeki sorunları fark edip, bunlarla ilgili sorumluluk bilinci taşıyarak sorunların çözümüne yönelik arayışları sağlama,
- Sahip olduğu becerileri kullanarak meslek hayatlarında verimliliklerini arttırmayı sağlama.

Güncellenen öğretim programı ile düşünen, sürekli sorgulayan, tartışan, eleştiren, problem çözebilen, karar verebilen, meraklı, öğrendiklerini gündelik hayata aktarabilen ve kullanabilen, bilgiyi yapılandırabilen bireyler yetiştirilmesi istenmektedir (MEB, 2008). Fen bilgisi öğretim programında yapılandırmacı yaklaşım, araştırma ve sorgulamaya dayalı bireyler yetiştirme fikri esas alınmıştır. Bu nedenle öğrenciyi merkeze alan ve öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlayan yöntemler kullanılmadır. Fen eğitiminde de konuları somutlaştırabilmesi açısından en çok kullanılması gereken yöntemlerden birisi de yaratıcı drama yöntemidir (Yılmaz ve diğerleri, 2006, s.12-15).

Örneğin, gezegenlerin boyutları, özellikleri anlatılırken ya da Güneş ve Ay tutulması anlatılırken yaratıcı drama yöntemi sayesinde etkinlikler yapılabilir ve öğrencilerin somutlaştırmaları daha da kolaylaşabilir.

Fen eğitiminde kullanılan yaratıcı dramanın faydaları. Fen eğitiminde drama yöntemi uygulanan atölyeler sırasında yapılan grup çalışmaları sayesinde sosyal gelişimi ve iletişimi sağlar. Ders kitaplarında verilen ezber bilgiler drama yöntemi ile somutlaştırıldığında daha kolay, zevkli ve anlaşılır bir öğrenme ortamı sağlanmış olur. Ders ortamında öğrenilen bilgilerin öğrencide kalıcılığı sağlayabilmesi için en önemli kurallardan biri günlük yaşamda kullanılabilir olmasıdır ve öğretim yöntemlerinden drama da bu amaca hizmet eden bir yöntemdir (McComas, 1996)

Çocukların yaratıcı drama yöntemi sayesinde grup ya da bireysel çalışmalarla deneyerek, görerek yaşadıkları yaşantıları ileride karşılaşılabilecekleri bir problemin çözümünde daha rahat kullanabilecekleri ve daha kısa sürede çözüm üretebilecekleri bilinmektedir (Akınoğlu ve Akbaş, 2010).

Öğretmen Yeterliği

Günümüzde teknolojik gelişmeler eğitim sisteminde de gelişim ve iyileştirmeyi zorunlu kılmaktadır. İyi bir eğitimin verilebilmesi için yeterli öğretmenlerin de yetiştirilmesi gerekmektedir. Ülkemizde öğretmen denilince akla sadece okullarda eğitim veren kişi olarak gelmektedir oysa ki öğretmen demek her şey demektir. Eğitim sisteminde güzel şeylerin olabilmesi adına da nitelikli öğretmen yetiştirilmesi gerekmektedir. Nitelikli öğretmen yetiştirmek için üniversitelerin eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına destek olmaları, onları yönlendirmeleri, yeterli öğretmenlerin yetiştirilmesi için oldukça önemlidir.

Öğretmen yeterliği denildiği zaman akla gelecek olan bilgi, tutum ve davranışların yeterliğidir. Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmen yeterliği üç alanda incelenmektedir. Bunlar öğretmenin genel kültür bilgisi, öğretmenlik alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi olarak ayrı ayrı değerlendirilmektedir (Karip, 2007b).

Milli Eğitim Bakanlığınca öğrencide istendik değişikliklerin sağlanması adına ülkemizdeki öğretmen profilinde önemli değişikliklerin yapılması amaçlanmıştır. Öğretmen yeterliklerinde de en büyük payı öğretmenin alan bilgisi (%62,5), daha sonraki payı öğretmenlik meslek bilgisine (%25) ve en son ise öğretmenin sahip olduğu genel kültür yeterliği (%12,5) almıştır. Buradan çıkarılacak sonuç da öğretmenlerde dikkat edilecek en önemli hususun öğretmenlik alan bilgisi olduğudur (Karip, 2007b). Öğretmen kendi alanına ne kadar hakimse o kadar verimli bir eğitim süreci geçirilebilmektedir. Öğretmen alan bilgisinin bu kadar önemliyse eğer öğretmen yetiştiren kurumlarda da öğretmenlik alan bilgisi baz alınarak eğitim verilmesi gerekmektedir.

Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından belirlenen konu alanı ve alan eğitimine ilişkin yeterlikler şu şekilde sıralanabilir:

Konu alan bilgisinde öğretmenden, öğretilecek konulara ilişkin eğitim programının istediği düzeyin daha da üzerinde bir bilgi sahibi olması ve konu ile ilgili kavramları, kuramları ve ilkeleri anlaşılır bir şekilde öğretebilmesi beklenmektedir.

Alan eğitimi bilgisinde ise öğretmenden, öğrencilerde konulara ilişkin kavram yanılgılarını fark etmesi, öğrencilerin sordukları sorulara yeterli yanıtlar verebilmesi, öğrencilerdeki bireysel farklılıkların öğrenmelere etki edeceğini anlaması, öğretim programlarına ilişkin bilgi sahibi olması, öğretim yöntem ve teknikleri hakkında bilgi sahibi olması, bu yöntem ve teknikleri uygulayabilmesi, öğretim sürecinde gereklere göre teknolojiden yararlanması, konu ile ilgili güvenlik önemleri alması, öğrencileri izlemesi ve değerlendirmesi beklenmektedir.

MEB (2008) öğretmen yeterlik tanımını, öğretmenlik mesleğini etkili verimli olacak şekilde yürütmek adına öğretmenin barındırması gereken bilgi, beceri ve tutumlar olarak belirtmiştir. Bu yeterlikler konu hakkında tam bir bilgisi sahibi olma, öğretmeye dair yetenek bulunması, sınıf yönetimi, öğrenci ve velilerle ilişkiler, rehberlik hizmetine yönelik bilgi sahibi olma gibi ana başlıklara göre ayrılmaktadır (Turgut, Baker, Cunningham ve Piburn,1997).

Ülkemizde iyi bir eğitim sistemi olabilmesi yeterli öğretmenlerin olmasına bağlıdır. Eğitimin kalitesini yeterli öğretmenler belirlemektedir. Yeterli öğretmenler yaratmak için de hizmetçi ya da hizmet öncesi eğitim bu gelişimin birinci basamağını oluşturmaktadır. Öğretmen, eğitim sisteminde kalitenin temel belirleyicisi

görevindedir. Eğer öğretmenlerin yeterlik seviyeleri düşük ise üniversiteye geçen öğrencilerin eksik bilgilerle yerleşmelerine böylece eğitim, tıp, mühendislik vb. alanlarda düşük seviyede bireylerin yetişmesine neden olmaktadır. Öğretmen yeterliği ülkemizde çok önemli bir boyuttadır. Öğretmen yeterliklerindeki problemler insanlarımızın potansiyelinin daha da altında olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle ki, öğretmen yeterliklerinin geliştirilmesi ulusal bir önceliktir (Türk Eğitim Derneği, 2009).

Öğretmenlik mesleğinde öğretmenden beklenen bir diğer durumsa özel uzmanlık alan bilgi ve becerisidir. Öğretmen kendi branş alanına ne kadar hakimse sahip olduğu bilgileri öğrencilerine nasıl aktarabileceği konuda da fikir sahibidir. Alanına hakim, alanı ile ilgili gelişmeleri yakından takip eden, kendini güncelleyen ve güncellemeye açık olan öğretmen eğitim sürecini de nasıl planlayacağını bilecektir. Alanında yeterli olan öğretmenin başarısı da yüksek olacaktır. Öğretmenin yeterliği arttıkça başarısı da artacaktır. Yeterlik ve başarının doğru orantılı olduğu bilinirken alan bilgisinde yetersiz olan öğretmenin konu kapsamında kullanacağı araç gereç ve materyalleri rahat kullanamamakta böylece öğrencilerine yanlış ya da eksik bilgi kazandırmaktadır. Bunlar göz önüne alındığında öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretmen adaylarının ne kazandıkları, ne düzeyde kazandıklarını ölçüp eksiklerine yönelik tamamlayıcı çalışmalar yapmak yeterli ve alanında uzman öğretmenler yetiştirmek adına oldukça önemlidir. Adaylarla yapılacak çalışmalar sonucunda öğretmenlerin konu alanı seviyesinin belirleneceği ve gerekli yeterliklerin kazandırılacağı düşünülmektedir (Özdemir, 2006).

Eğer iyi bir eğitim sistemi isteniyorsa iyi bir öğretmen yetiştirme programı olması gerekmektedir. Öğretmen yeterliklerinin iyileştirilmesi için genel ve özel alan yeterlikleri çerçeveli bir yapıda olmalı, herkes için açık ve uygulanabilir olmalıdır. Yeterliklerin somut anlaşılır ve güncel olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Hizmet içi eğitimler yoluyla MEB ile işbirliği yapılarak nitelikli öğretmen yetiştirme eğitimleri verilmelidir. Öğretmenlerdeki ders yükünün azaltılması ve yıpranma paylarının da göz önüne alınarak çalışmalar yapılması gerekmektedir. Aynı zamanda yurt dışında yapılan çalışmalara da bakıldığında görülmüştür ki öğretmenler hazırlanan programları değerlendirme, geliştirme ve bu programlara uygun sınıf içi uygulamalar hazırlayabilme yeterliklerine sahiptir. Bu da öğretmenliğin profesyonelliğine ve yeterliğine vurgu yapmaktadır.

Öz Yeterlik

Birey gelişiminde yeterlik bireyin kendini gerçekleştirebilmesi için oldukça önemlidir. Bu bağlamda öncelikle yeterlik kavramının tanımına bakıldığında; yeterlik teorisi, kişinin kendi davranışları ve motivasyonu üzerinde etkili olabilmesini sağlayan bir davranış teorisidir (Schraver ve Czerniak, 1999, s. 23). Başka bir tanıma göre ise; insanların kendilerinin farkına varmalarının sağlanması adına neyi nasıl başardıkları kendilerini nasıl hissettikleri ve kendilerini nasıl motive ettiklerinin bilincinde olmasını sağlayan bir teori olarak yorumlanmaktadır. (Ritter, Boone, Rubba, 2001, s. 1977)

Yeterlik kavramından bahsedildiği zaman akla ilk gelen isim Bandura'dır. Bandura'ya göre yeterlilik inancı bireyin amacını gerçekleştirebilmesi için kendisini harekete geçirme yeteneğini kullanabilmeyi algılayabilmesidir (Akt.:Anderson ve arkadaşları, 2004, s. 25). Tanımlara bakıldığında kısaca kendini alanında yeterli olarak gören bireylerin daha cesur, daha özgüvenli daha atılgan olduğu görülmektedir. Böylece eğitimde de verimli öğretmenlerin olması isteniyorsa eğer kendini yeterli gören öğretmenlerin yetişmesine de olanak tanınması gerekmektedir. Yeterlik inancı çerçevesinde birey kendini ne kadar yeterli görürse o kadar aktif rol alacak ve bir o kadar fazla çaba harcayacaktır.

Öz yeterlik kavramı ise; Kişinin kendisinin neyi yapıp yapmayacağına yönelik düşünmesidir. Öz yeterlik kavramını ilk kez Bandura'nın sosyal öğrenme kuramında kullandığını görmekteyiz. Bandura (1977), 'a göre öz yeterlik "insanların kendi hayatını etkileyen olayları kontrol etme yeterliklerine yönelik görüşleri"dir (s.194). Öz yeterlik Bandura (1988)'nin sosyal öğrenme kuramının temel kavramlarında biridir. Bandura'ya göre öz yeterliğe sahip birey kendi kapasitesine olan inancını fark eder. 1977 yılında yapmış olduğu çalışmasında öz yeterliğin bireyin bir alanda kendi yeteneğinin farkına varması ve algılarının değerlendirilmesi olarak belirtmişse de aynı çalışmasında bu algıların genellenebilir olduğuna da değinmiştir. Yapılan çalışmalar da göstermiştir ki öz yeterliği düşük olan öğretmenlerin güçlükler karşısında pasif ve çekingen kaldıkları, çözüm üretmekten kaçındıkları görülmüştür. Zorluk anında gösterdikleri çaba minimum düzeyde kalmıştır. Kendilerine öz güvenleri olmadıklarından yeterli performans gösteremezler, sorumluluk almaktan kaçınırlar, bir görev üstlenmekten kaçınırlar. Düşük öz yeterliğe sahip öğretmenler

başarısız öğrencileri sınıfta bırakma eğilimi taşır ve onu geliştirmek için hiç sorumluluk almazlar. Buna karşın öz yeterliği yüksek olan öğretmenler ise düşük başarıya sahip öğrencileri başarabilir ve çözümlenebilir olarak değerlendirir, onları geliştirmek adına her türlü sorumluluğu almayı göze alabilirler. Öğrencilerine derslerinde çağdaş yöntemler kullanır ve bunlar için onları teşvik edici olurlar. Zorluklar karşısında en üst düzeyde çaba gösterip çözüm üretebilirler. Verilen görevlere odaklanabilir ve bu görevin üstesinden gelebilirler.

Ashton 1984'te öğretmenler için yapmış olduğu öz yeterlik tanımında öz yeterliğin öğrencilerin performanslarını etkileme kapasitelerine olan inançları olarak tanımlamaktadır. Öz yeterliğin öğrenci başarısını önemli ölçüde etkilediği bilinmektedir. Öğretmenlerin öz yeterlikleri ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda öz yeterliği yüksek olan öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma konusunda daha yeterli daha istekli oldukları görülmüştür ve yine bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öz yeterliği yüksek olan öğretmenlerin iletişim becerilerinin yüksek olduğu, iyi bir öğretme ortamı oluşturdukları ve bilgiyi aktarma konusunda istekli oldukları ortaya koyulmuştur.

Roberts ve arkadaşları (2001)'na göre yeterlik sahibi insanlar her konuda üst düzey çaba gösterme eğilimine sahip oldukları için, kendi öz yeterliğinin farkında olması ve öz yeterliğini geliştirmesi onun karşılaşmış olduğu kötü şartlarda daha etkili çalışmasını sağlar. Yeterliğe sahip insanlar güçlü inançlara sahiptirler. Yeterli insanlar herhangi bir zorluk karşısında çaba göstererek o zorluktan kurtulmanın yollarını aramakta ve o zor koşullarda bile etkili çalışmasını bilmektedir. Öğretmenlerin öz yeterlik inancı yetiştirecekleri öğrencileri de her alanda etkileyebileceği ve onları iyi bir şekilde eğitip, yönlendireceği göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin öz yeterlik inançlarına oldukça fazla önem verilmesi gerektiği görülmektedir (Akbaş ve Çelikleli, 2006). Öğretmenin sahip olduğu öz yeterlik inancı ile kullanmış olduğu yöntem ve teknikleri, sınıf içerisinde yapmış olduğu çalışmaları, öğrencilerin derse katılmasını ve öğrencilerin anlatılanları anlamasını oldukça fazla etkilemekte bu da öğrencinin başarısını etkilemektedir (Üredi, 2006). Öğretmen öz yeterliği üzerine yapılan çalışmalar sonucunda öğrenci başarısı ile öğretmen öz yeterlik inancı arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Öğretmen öğrencinin öz yeterliğini, başarısını ve tutumunu olumlu olarak etkilemektedir. Örneğin; yüksek öz yeterliğe sahip olan öğrenciler öğrenme

etkinliklerine istekli bir şekilde yaklaşmakta, öğrenmek adına çaba harcamakta, karşılaşmış oldukları zorlu şartlara dayanabilmekteyken, öz yeterlik inancı düşük olan öğrencilere göre daha yüksek performans göstermektedirler. Ashton (1984)'a göre öğretmenlerin öz yeterlikleri inançları ile öğrenci başarıları tutarlıdır.

Fen öğretimi ve öz yeterlik. Herhangi bir konuda öz yeterlik algısı yüksek olan bireyler öz yeterlik algısı düşük olan bireylere göre daha başarılı olmakta, güçlükler karşısında daha dayanıklı olmakta ve en kısa yoldan sonuca ulaşma becerisine sahiptirler. Aynı şekilde fen bilimleri dersi öğretiminde de fen bilimleri öğretmenin öz yeterlik inancının yüksek olması eğitim verdikleri öğrencilerin de başarılarının yüksek olması anlamına gelmektedir. Böylece fen eğitiminde öz yeterlik, hizmet içi ve hizmet öncesi öğretmenlerin kendilerini geliştirmesini, kendilerinin farkına varmasını, neyi yapabileceği neyi yapamayacağı konusunda farkındalık kazanmasını sağlamaktadır. Öz yeterliği yüksek olan öğretmenler geleneksel yöntemler kullanmak yerine çağdaş eğitim yöntemlerini kullanmayı tercih ederken, öz yeterlik düzeyi düşük olan öğretmenler öğretmen merkezli yaklaşımları kullanmayı tercih eder. Czerniak ve Schriver (1999) çalışmalarında fen bilimleri alanında öğretmenlerin alan bilgisinin yetersiz olması öz yeterliliklerinin de doğru orantılı olarak düştüğünü belirlemiştir. Fen bilimleri, öz yeterliği yüksek olan öğretmenler tarafından işlenmesi gereken bir derstir. Çünkü öz yeterlik inancı yüksek olan öğretmen çağdaş öğretim yöntemlerinin kullanımına daha çok önem verir, öğrencilerinde merak uyandırır, öğrencilerine sorumluluk bilinci aşılar, yaparak yaşayarak öğrenmelere teşvik eder ve fen okur yazarı bireyler yetişmesine katkı sağlar. Öğretmen ne kadar girişken ve sorumluluk sahibi olursa öğrencileri de onun gibi bilinçli olarak yetişir ve öz yeterlik inancı yüksek olan bireyler olurlar. Eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının dört yıl boyunca yeterli düzeyde alan ve öğretmenlik mesleğine yönelik eğitim bilgisine sahip olması sağlanmalı, sosyalleşmeleri için teşvik edilmeli, yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarına destek çıkılmalıdır ki öz yeterlik inancı yüksek öğretmenler yetişebilsin. Mezun olunduktan sonra da çalıştıkları kurumlarda verilen hizmet içi eğitimler de öğretmen öz yeterlik inançlarının yüksek tutmaya elverişli olmalı, öğretmenin kendisini geliştirmesini ve kendini tanımasına olanak sağlamalıdır. Bu nedenle öz yeterlik inancı yüksek olan öğretmenlere oldukça gereksinim duyulmaktadır. Günümüz eğitim sisteminde öz yeterliği yüksek öğretmenler yetiştirilirse istenilen

başarının sağlanmasına katkı sağlamış olunabilir. Bu başarılarla katkı sağlamak adına da çalışmalarda öz yeterlik inanç ölçeklerine yer verilmesi öğretmenin farkındalığını arttırması adına önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada da öz yeterlik inancı yüksek öğretmenler yetişmesi adına ve öğretmenlerin kendilerindeki eksiklikleri fark etmeleri adına çalışmalar yapılmıştır.

Tutum

Demirel (1999) tutum kavramını Bireylerin belirli durum, insan ya da nesneler karşısında belli davranışları göstermeye iten öğrenilmiş eğilimlerdir.” Şeklinde açıklamıştır. Kişilik psikolojisinin babası olarak bilinen Gordon Allport (1962)’ a göre tutum; kişinin yaşantıları nedeniyle karşılaştıkları herhangi bir duruma ya da nesneye karşı yönlendirici bir etkisi olan sinirsel hazırlık durumudur. Başka bir tanıma göre ise; Tutum, duygusal ve davranışsal öğeleri barındıran bir sistemdir. Bilişsel öge tutum nesnesine dönük inançlar, duygusal öge ise bu inançlara bağlanmış heyecansal duygulardır (Freedmann ve diğerleri.,1993). Tutum olumlu ve olumsuz olmak üzere iki şekildedir. Eğitimde olumlu tutuma sahip olan bireylerde derse katılma, dersi heyecanla bekleme, ders içerisinde aktif olma ve derse önem verme şeklinde davranışlar gözlenirken, olumsuz tutuma sahip bireylerde isteksizlik, dersi önemsememe, derse karşı önyargılı olma gibi davranışlar gözlenir.

Fen öğretimi ve tutum. Eğitim ortamında öğretmenlerin herhangi bir şeye karşı göstermiş oldukları tutum oldukça önemlidir. Tutum genel bir ifade ile bir şeye karşı gösterilen olumlu ya da olumsuz davranıştır. Bir öğretmenin yaratıcı dramaya karşı veya yaratıcı dramanın fen bilimleri dersinde kullanılmasına ilişkin göstermiş olduğu tutumu sınıf ortamında kalıcı öğrenmeyi etkilemektedir. Fen bilimleri dersine yönelik tutum çalışmaları incelendiğinde, özgüven, zevk alma, güdülenme, fen bilimleri dersi öğretmeni ilişkili fikirler, derse karşı endişe duyma, arkadaşlarının ve ailelerinin fen bilimleri dersine karşı tutumları ve dersten kalma endişesi şeklinde olduğu görülmüştür. Tutumun öğrenme süreciyle doğrudan ilişkili olduğu bilinmekte ve öğrencilere de fen bilimleri dersine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamak gerekmektedir. Öğrencilerin fen bilimleri dersine karşı olumlu bir tutum geliştirmesiyle bu derse olan ilgilerinin arttırılması sağlanabilir ve böylece ileride fen bilimleri ile ilgili iş alanlarında başarılı olmaları ve istihdam edilmeleri de sağlanabilir.

İlgili Araştırmalar

Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılması üzerine çalışmalar.

Pantidos vd. 2001'de yapmış oldukları çalışmada fen bilgisinde yaratıcı drama yönteminin kullanımını incelemişlerdir. 'The Blegdamsvej Faust' isimli oyun ile Goethe'nin oyunu 'Faust' arasındaki ilişkiye değinilmiştir. Bu oyun Bohr'un öğrencileri tarafından yazılıp canlandırılmış olup fiziğin gelişimine kaynak olmuştur. Çalışma ağırlıksız cisimlerin gelişmesine katkıda bulunmayı ve fiziğin daha somut olarak anlaşılır olmasını amaçlamıştır.

Brown (1990), 3-8 yaş arası çocukların dil öğrenmelerinde drama yönteminin etkisi olduğunu saptayan araştırmalar yapmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi çocuklarının eğitiminde drama yöntemine daha çok yer verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, öğretmen eğitimi ve eğitim sertifikası alabilme koşulu olarak drama eğitimi almanın gerekli olduğunu öne sürmüştür.

Okvuran (2002) tarihinde yapmış olduğu çalışmasında eğitim fakültelerinde yer almaya başlayan dramaya dayalı öğrenme ile öğretme açısından sorular ve sorunları tartışmaktadır. Drama nasıl öğrenilir?, Drama nasıl öğretilir? Sorularına yanıt aramak adına çalışma yapmıştır. Sonuç olarak, dramada öğrenilen her şeyin öğretilmeyeceği, dramanın disiplinler arası ilişkili olduğu, dramayı kim öğretiyorsa kendini sürekli güncellemesi gerektiği ancak geçmiş bilgi ve yaşantılardan da kopmaması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kartal ve Sarioğlu (2017)'de yaptıkları çalışmada bir yöntem olarak drama bilişim teknolojileri öğretiminde iyi bir seçenek olabilir mi? Sorusuna cevap aramışlardır. Çalışmanın amacı bilişim teknolojileri için drama temelli alternatif bir model sunmak olup çalışma grubunda bulunan 5. Sınıf öğrencilerine 12 haftalık yaratıcı drama atölyesi geliştirilmiş olup başarı testleri ve açık uçlu öz değerlendirme soruları kullanılmıştır. Sonuç olarak başta ve sonda yapılan başarı testleri sonucunda anlamlı bir fark gözlemlenmiştir.

Kamen (1992), Güzel (2001), Oğur ve Kılıç (2004), Keleş vd. (2004), araştırmacıların yapmış oldukları çalışmaların ortak amacı, öğrencilerin yaratıcı drama yöntemi ile işlenen konulardaki akademik başarılarının etkisini görmektir. Bu amaç ile yola çıkarak fen dersinin çatısı altında bulunan konu ve ünitelerde farklı bakış açıları geliştirerek yaratıcı drama yöntemini kullanmış ve uygulamışlardır. Bu

uygulamalar sonucunda yaratıcı dramanın fen eğitiminde oldukça etkili bir yöntem olduğunu savunmuşlardır.

Koç ve Dikici (2003), “Eğitimde Dramanın Bir Yöntem Olarak Kullanılması” isimli çalışmalarında eğitimde drama kavramı kurumsal bir şekilde açıklamaya çalışılmıştır. Drama ve dramanın yöntem olarak kullanılmasına dair farklı tanım ve açıklamalarda bulunulmuştur. Eğitimci öğrenciye ne demek istiyor sorusuna da cevap aranmıştır.

Özsoy (2016), “İlköğretim Matematik Derslerinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması” çalışmasındaki amaç yaratıcı drama yöntemi kullanılarak matematik dersini sevdirmeyi amaçlamıştır. Bu araştırması için çalışma grubunu Balıkesir ili Karesi İlköğretim Okulundan 60 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma öğrencilere 8.Sınıf dik prizmanın özellikleri ve hacimleri konusunda uygulanmıştır. Sonuç olarak dramanın öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği görülmüş daha sonra öğrencilerin görüşlerini de alarak eğlenerek öğrendikleri sonucuna varılmış ve dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılabileceğine değinmiştir.

Ay (2005)’in İlköğretim hayat bilgisi öğretiminde yaratıcı drama ve geleneksel öğretim yöntemlerin öğrenci başarısı ve hatırd tutma düzey üzerindeki etkilerini incelemek için yapmış olduğu çalışmanın grubunu 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Denizli Raşit Özkardeş İlköğretim okulunda okuyan 68 3. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Öğrencilerden 36’sına yaratıcı drama yöntemi 32’sine ise geleneksel yöntemle Ulusal Egemenlik ve Çocuk bayramı ünitesi işlenmiştir. Başarı testleri uygulama öncesi uygulamanın hemen sonrasında ve bitiminden bir sonra her 2 gruptaki öğrencilere uygulanmış, sonuç olarak yaratıcı drama yönteminin öğrencinin başarısında ve hatırd tutma üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür.

Nayci (2012) Okul öncesi eğitim programlarında yaratıcı dramanın bir yöntem olarak yeri ve önemi konulu bildirisinin çalışma grubunu 36-72 aylık okul öncesi çağındaki çocuklar oluşturmuştur. Konu ile ilgili görüşme ve doküman analizi gibi nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bulgulara bakıldığında yaratıcı dramanın öğrenmeler üzerinde oldukça etkili olduğu görülmüş, çocukların arkadaşları ile ilişkilerinin arttığı, öğrenme ortamından hoşlandıkları, eğlenerek öğrendikleri görülmüştür.

Özdemir ve Akkuş (2006) yılında yapmış oldukları çalışmanın amacı matematik ve fen bilimleri alanındaki ünlü bilim adamlarının yaşamların ve bilime katkılarını drama yöntemi kullanarak incelemektir. Çalışma grubunu 47 fen bilimleri ve matematik öğretmen adayı oluşturmuştur. İki farklı atölye çalışması yürütülmüş ve 10 adet ders planı hazırlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre yaratıcı drama yöntemiyle yürütülen atölye çalışmaları sayesinde öğretmen adaylarının bilim adamlarının bilime ne katkı sağladığı ve yaşam öyküleri hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

Savaşçı ve Özdemir (2012) çalışmalarında fen bilgisi dersinin 7. sınıf Uzay Bilmececi ünitesinin yaratıcı drama yöntemi ile alınmasını incelemişlerdir. Bu çalışmada gök cisimlerinin birbiri ile uyumları ve özellikleri ele alınarak yaratıcı drama yöntemi ile canlandırmalar yapılmıştır. 12 saatlik atölye çalışmaları sonucunda bir de öğrencilerden günlük tutmaları istenmiştir. Çalışmanın sonucunda hedeflenen kazanımlara ulaşıldığı görülmüştür.

Kılınçaslan ve Özdemir (2015), çalışmalarında ilköğretim 6. sınıf fen bilimleri dersi kuvvet ve hareket ünitesinde basamaklı öğretim ile yaratıcı drama yönteminin fen bilimleri dersine karşı tutum ve başarı üzerindeki kalıcılığa etkisi araştırılmıştır. Araştırmancının çalışma grubunu 2011-2013 eğitim-öğretim yılında Antalya ilinin bir ilçesinde yer alan 44 6. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada deney ve karşılaştırma grubu olarak 2 grup bulunmaktadır. Bunlardan deney grubuna yaratıcı drama yöntemi ile karşılaştırma grubuna ise basamaklı öğretim yöntemi ile ders işlenmiş ve nicel veriler başarı testi, tutum ölçeği ve öğrenme stili ölçeğiyle; nitel veriler ise öğrenci günlükleri, gözlem formu, süreç değerlendirmeleri ve yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Araştırmancının sonucunda yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarıları üzerinde basamaklı öğretim yönteminden daha etkili olduğu görülmüş, basamaklı öğretim yönteminin de yaratıcı drama yönteminin de öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Aykaç (2011), yılında yapmış olduğu doktora tezi çalışmasında, Türkçe dersinde çocuk metinleri ile kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerdeki anlatma becerilerine etkisini koymayı amaçlamış ve bu araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 eğitim öğretim yılında Ankara ili Şehit Mehmet Altanlar İlköğretim Okulu'ndaki 44 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bunlardan 20'si çalışma grubunu 24'ü ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Bu öğrencilere "Konuşma Becerisi

Puanlama Anahtarı” ve “Kompozisyon Değerlendirme Ölçeği” uygulanmış ayrıca öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre yaratıcı dramanın öğrencilerin konuşma ve yazma becerileri üzerinde oldukça etkili olduğu görülmüştür.

Taşkın ve Moğol (2016) yılında yapmış oldukları çalışmada fizik konularının öğretiminde bir yöntem olarak yaratıcı dramanın kullanımına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini almak üzere çalışmalar yapmışlardır. Çalışma grubunu Gazi Eğitim Fakültesi Fizik Öğretmenliği bölümünde okumakta olan 21 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma verileri görüşme formu ile toplanmış olup içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik bakış açılarının olumlu yönde değiştiği ve meslek hayatlarında da yaratıcı drama yöntemini kullanacaklarını söylemiş olup aynı zamanda yaratıcı drama yöntemini kullanırken planlama ve sınıf hakimiyeti konularında zorlanacaklarını ifade etmişlerdir.

Durdukoca (2015), okul öncesi öğretmen adaylarının bir ders ve öğretim tekniği olarak dramaya yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 eğitim öğretim yılı Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliğinde öğrenim gören 47 öğretmen adayı oluşturmuş olup veriler açık uçlu görüşme formu ile toplanmıştır. Sonuç olarak, drama dersinin beklentileri karşıladığı ancak daha verimli hale gelmesi için uygun ortamların sağlanması gerektiği, tüm eğitim seviyelerine drama dersinin eklenmesi gerektiği görülmüştür.

Aykaç (2008)’de Adıgüzel danışmanlığında, yüksek lisans tez çalışmasında sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi incelemiştir. Araştırmada 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde “Hep Birlikte” ünitesinin yaratıcı drama ile işlenmesinin öğrencideki başarısı üzerinde durulmuş ve araştırmacının çalışma grubunu 2007-2008 eğitim öğretim yılında Şehit Mehmet Altanlar İlkokulunda öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. 4B sınıfı kontrol 4C sınıfı deney grubu olmuştur. Ön test son test puanları karşılaştırılıp sonuçlara bakıldığında, ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ve yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrenci başarısında önemli sayılabilecek bir şekilde etkili olduğu görülmüştür.

Kara (2014) Türkçe eğitiminde drama yönteminin kullanılması üzerine bir kaynakça denemesi yapmıştır. Bu çalışmadaki amaç Türkçe’de anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesinin ne denli önemli olduğuna dikkat çekmek amacı ile yapılmış ve bu çalışmanın eksik bir çalışma olduğunu bildirerek eksikliğin giderilmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Çalışma kapsamında kitaplar, tezler, makaleler ve bibliyograflar dört başlıkta incelenmiş ve 2012 yılına kadarki çalışmalar dahil edilmiştir.

Bil (2013) yılında bir hizmet içi eğitim programının yaratıcı drama yöntemiyle mi ya da klasik yöntemle mi daha etkili olduğunu araştırmayı amaçlamaktadır. Araştırmasında karma veri toplama yöntemleri kullanan Bil, sonuç olarak hizmet içi eğitiminde yaratıcı dramanın kullanılmasının bireyler üzerinde olumlu etki yarattığını görmüş, zaman almasına karşın bireylerin beden dillerini kullanarak çalışmalarda bulunmaları onları iyi hissettirmiştir.

Erdoğan (2011) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersinde yaratıcı drama yöntemini kullanıp kullanmamalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması sürecinde nitel araştırma yöntemi kullanmıştır. Araştırmasının çalışma grubunu Trabzon merkezdeki okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmuş ve araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin drama yöntemini yeterli bir şekilde kullanmadıkları ve bu yöntemin uygulanması konusunda sorunlar yaşadıkları görülmüştür.

Altuntaş ve Altınova (2015) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin sosyal sorunlarını çözmede yaratıcı drama yönteminin etkisini incelemişlerdir. Çalışma grubunu 28 üniversite öğrencisi oluşturmuş ve araştırma ön test-son test şeklinde yürütülmüştür. Sonuç olarak ise yaratıcı drama yönteminin üniversite öğrencilerinin sosyal sorunlarını çözme becerilerini arttırdığı görülmüştür.

Drama yöntemi ile derslerin işlenmesine yönelik öğretmen görüşleri üzerine çalışmalar. Ormancı ve Ören (2010) çalışmalarında dramanın ilköğretimde kullanılabilirliğine yönelik sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinin alınması amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu 58 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmış olup yarı yapılandırılmış mülakatlar uygulanmıştır. Bulgularına göre, drama dersi alan öğretmen adaylarının drama yönteminin eğlenceli bir ders olduğunu, ilerideki

meslek hayatlarına katkıda bulunacağı ve drama yöntemini kullanacaklarını ifade etmişlerdir.

Başçı ve Gündoğdu (2011) “Öğretmen Adaylarının Drama Dersine İlişkin Tutumları ve Görüşleri: Atatürk Üniversitesi Örneği” isimli çalışmada, drama dersi almış öğretmen adaylarının dramaya dersine yönelik tutumları incelenmiştir. 222 öğrenciye “Drama derslerine ilişkin tutum ölçeği” (Adıgüzel, 2006) uygulanmış, ölçek sonrası 14 öğretmen adayı ile görüşmeler yapılmış ve sonuçlara göre, öğretmen adaylarının drama dersine yönelik olumlu tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

Bulut, Hasırcı ve Saban (2008), yapmış oldukları çalışmada ilköğretimde drama dersinin öğretmen adaylarına kazandırdığı bireysel ve akademik kazanımları belirlemek hedeflenmiştir. Kazanımları belirlemek adına çalışma grubu 2007-2008 öğretim yılında Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği okuyan 258 4. sınıf öğrencisi arasından seçilmiştir. Veriler açık uçlu sorular ile toplanmış ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının çoğunluğu bireysel ve akademik kazanımlar elde ettikleri ve olumlu etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Bütün, Duman ve Tüzüner (2015) “Coğrafya Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemine İlişkin Görüşleri”. Çalışmada coğrafya öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya ilişkin görüşlerini incelemiş olup çalışma coğrafya öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 73 öğretmen adayları oluşturmuştur. Araştırma “Özel Öğretim Yöntemleri” isimli ders kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çalışmada “Göç” konusu ile ilgili yaratıcı drama ile zenginleştirilmiş bir ders planı hazırlanmış ve öğretmen adaylarına sunulmuştur. Öğretmen adaylarının görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, katılımcıların büyük bir kısmının yaratıcı drama eğitimi almadığı görülmüş ayrıca yaratıcı drama coğrafya öğretmen adayları tarafından etkili, eğlenceli, yaratıcı ve sosyalleştiren bir yöntem olarak da nitelendirilmiştir.

Çalışkan ve Üstündağ (2010), “Ölçme ve Değerlendirme Dersinde Yaratıcı Dramanın Kullanılmasına İlişkin Katılımcı Görüşleri”, çalışmasında ölçme ve değerlendirme dersinde yaratıcı drama kullanılması sürecinin katılımcıdaki başarı üzerine etkisinin belirlenmesi ve görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmada tarama modeli kullanıp betimsel bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2006-2007 öğretim yılı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği 3. ve 4. sınıftaki 27 öğretmen adayı oluşturmuştur. Öğretmen adaylarına ölçme değerlendirme kavramları bilip bilmediklerine dair 6 açık uçlu sorudan oluşan ön test yapılmıştır. Verilen yanıtlara göre kodlara ayrılmış, atölye çalışmaları sonucunda ise son test uygulanmıştır. Sonuca bakacak olursak, yaratıcı drama yöntemi kullanılmasıyla katılımcıların bilişsel ve duyuşsal boyuttaki başarı, değişim ve gelişimlerinin olumlu yönde farklılaştığı görülmüştür.

Ulubey ve Aykaç (2016) yılında yapmış oldukları çalışmada yaratıcı drama yönteminin insan hakları ve özgürlüklerine yönelik etkisini incelemişlerdir. Bunu incelemek için ise ön test- son test kullanmışlardır. Çalışma grubunu 2012-2013 akademik yılında Ankara Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümünde öğrenim gören 5'i erkek 14'ü kadın toplam 19 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Ölçek ve yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda yaratıcı drama yönteminin insan haklarına yönelik olumlu tutum geliştirmek için etkili bir yöntem olduğu ortaya çıkmıştır.

Güler ve Kandemir (2015), “Öğretmenlerin Drama Yöntemine Yönelik Görüşleri ve Öz Yeterlik Düzeyleri”, bu araştırmada öğretmenlerin drama yöntemine yönelik görüş ve öz yeterlik düzeyleri incelenmiştir. İncelemede cinsiyet, yaş, hizmet süreleri gibi çeşitli değişkenler esas alınmıştır. Çalışma grubunu 2012-2013 eğitim yılının Kars ilinde merkez ve ilçelerindeki 239 sınıf ve branş öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmının sonucuna bakılırsa, öğretmenlerin dramanın tanımı konusunda güçlük çektiği görülmüş, drama eğitimlerini yetersiz bulmuşlardır. Sınıf öğretmenleri branş öğretmenlerine göre daha yüksek öz yeterliğe sahip oldukları, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha yüksek öz yeterliğe sahip oldukları görülmüştür. Hizmet süreleri ve yaşlarına göre anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür.

Güven (2012), “İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe Derslerinde Drama Yönteminin Kullanımı Üzerine Nitel Bir Çalışma” başlıklı çalışmada Güven, amaç öğretmenlerin Türkçe derslerinde drama yöntemini kullanmaya yönelik durumları incelenmiştir. Araştırma İzmir Menderes ilçesinde çalışmakta olan 12 sınıf öğretmeni ile yapılmış olup verilerinde toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucu bulgularına göre, öğretmenlerin tamamı piyes, tiyatro, gölge oyunu metinlerinde, Nasrettin hoca fıkraları ve fabllarda drama

yöntemini kullandıkları fakat hiç drama dersi almadıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı dramayı dersi güdüleme anında bir kısmı da dersin içerisinde kullandıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenler drama yönteminin çocuklara olumlu etkileri olduklarına değinmişlerdir.

Kahraman, Sadioğlu, Sezer ve Sungurtekin (2014) “Sınıf Öğretmeni adaylarının “ilköğretimde drama” dersine yönelik görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi.” Araştırmanın amacı Uludağ üniversitesi Sınıf Öğretmenliği son sınıfında okuyan ve drama dersini almış 130 öğrencinin drama deresine yönelik görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermemesini incelemektir. Konu ile ilgili araştırmacı tarafından anket form hazırlanmış olup bulgulara göre ise cinsiyet açısından kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre dramayı derslerinde daha fazla kullandıkları görülmüştür.

Kara (2011), “Türkçe Dersinde Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”. Kara, çalışmasını Osmaniye ilinde bulunan 44 Türkçe öğretmeni ile yapmıştır. Araştırması gereği “Dramayla Öykü Oluşturma Yöntemi Öğretmen Anketi” uygulamış ve bulgular, dramayla işlenen Türkçe dersinin daha kalıcı olduğunu göstermiştir. Bu yöntemin Türkçe derslerinde rahatlıkla uygulanabileceği ve öğretim programında da yer alması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Katrancı (2013)’te yapmış olduğu çalışmasında sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanmalarına yönelik görüşlerini almak amacıyla 28 sınıf öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise öğretmenlerden yarısının kendini yaratıcı drama yöntemini uygulama konusunda yetersiz gördüğü fakat drama yönteminin olumlu etkilerinin farkında olduklarını belirtmişler ve öğretmen kılavuz kitaplarının drama etkinlikleri konusunda yetersiz olduklarına değinmişlerdir.

Kesici 2014 yılında yapmış olduğu çalışmada drama dersine ilişkin öğretmen görüşlerini inceleyerek öğretmenlerin drama dersini nasıl işledikleri ve ders sırasında ne gibi sıkıntılar yaşadıklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Aydın ili merkezindeki dört ilkokulda bulunan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin yarısının drama eğitimi

almadığı ve kendilerini yetersiz gördüğü, drama eğitimi için uygun fiziksel ortam ve şartların olmadığını belirtmişlerdir.

Şahin (2015) “İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Matematik Derslerinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılmasına Karşı Bakışlarının İncelenmesi” başlıklı araştırma, ilköğretim matematik öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına karşı bakışlarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma betimsel yöntem kapsamında özel durum çalışması kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma verileri 2014- 2015 eğitim öğretim yılında Muğla merkez ve Yatağan ilçesinde bulunan MEB’e bağlı ortaokullarda çalışan toplam 40 ilköğretim matematik öğretmeni ile 5 kapalı uçlu ve 6 da açık uçlu sorunun bulunduğu yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, matematik öğretmenlerinin matematik derslerinde çoğunlukla oyun oynattırdıklarını, çoğunlukla da yaratıcı dramayı kullanmaya çalıştıkları ve yaratıcı dramanın olumlu katkı sağladığının farkında oldukları ancak fiziksel şartlardan dolayı bu yöntemi kullanmakta sıkıntı yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Şimşek ve Kaba 2012 yılındaki bildirilerinde ilköğretim bölümü yüksek lisans öğrencilerinin fen ve teknoloji öğretiminde yaratıcı drama yönteminin uygulanmasına ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmının çalışma grubunu Hacettepe Üniversitesi İlköğretim Bölümünde Nitel Araştırma Yöntemleri dersini alan, daha önce yaratıcı drama dersini almış, yüksek lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak gözlem ve görüşme formu kullanılmış olup elde edilen bulgulara göre katılımcıların, derslerde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına olumlu görüş sergiledikleri ve geleneksel anlatımdansa yaratıcı dramanın daha etkili olduklarına değinmişlerdir.

Oğuz ve Beldağ 2015 yılında yapmış olduğu araştırmanın amacı yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler dersinde kullanılmasına yönelik öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu sosyal bilgiler öğretmenliğinde okuyan 21 öğretmen adayı oluşturmuş olup veri toplama aracı olarak ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, yaratıcı dramanın kalıcılığı sağladığı, bireylerde özgüven, yaratıcılık, iş birliği, iletişim, empati vb. becerilerini geliştirdiği ancak uygulama sırasında karşılaşılabilecek sorunlar arasında ders süresinin yetersiz olabileceği,

kalabalık gruplara uygulamada zorluk çıkacağı ve dersin bir oyundan ibaret görüleceğine değinilmiştir.

Duatepe ve Ubuz (2007), “Yaratıcı Drama Temelli Matematik Dersleri Hakkında Öğretmen Görüşleri”, Bu çalışmada yaratıcı drama temelli matematik derslerini gözlemleyen öğretmenin yaratıcı drama yöntemi hakkındaki olumlu, olumsuz görüş ve önerileri yer almaktadır. Öğretmen çalışma süresinde iki 7.sınıf üzerinde gözlemler yapmıştır çalışma sonucunda dramanın iletişimi arttırdı, çocukların derslere öğrenerek katıldığı, matematik dersinin daha somut anlaşıldığı, kendine güvenin arttırdığı üzerine olumlu sonuçlar sunarken, yaratıcılık, sabır, zaman ve para gerektirmesinin de olumsuz sonuçları olduğunu ortaya koymuştur, öneri olarak ise kalabalık olmayan ve daha başarılı öğrencilerden oluşan sınıflarda daha da etkili olacağını önermiştir.

Öğretmenlerin drama yöntemini kullanmalarına yönelik öz-yeterlikleri üzerine çalışmalar. Altıntaş, Kaya ve Saylan 2016 yılında “öğretmen adaylarının fen bilimleri dersinde drama yönteminin kullanılmasına yönelik görüşlerinin incelenmesini amaçlamış olup araştırmanın çalışma grubunu 3 farklı üniversitede öğrenim görmekte olan 60 öğretmen adayından oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak kendi hazırlamış oldukları ölçeği kullanmışlardır. Araştırma sonucunda fen bilimleri dersinde yaratıcı drama yöntemi uygulandığı takdirde kavramların daha kolay anlaşılabilirdiği, dersi kolaylaştırdığı, kalıcılığa olanak sağladığı ve iletişim becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Altunçekiç, Koray ve Yaman (2004) “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma”, Araştırmacıların amaçları öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz yeterlik inanç düzeylerini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2002-2003 yarı yılında farklı sınıf seviyelerinde bulunan fen bilgisi öğretmen adayları oluşturmaktadır. Öz yeterlik inanç ölçeği uygulanmış olup demografik özellikler incelenmiştir. Çıkan bulgulara göre fen eğitimi alan adayların sınıf seviyeleri arttıkça öz yeterlik inançlarının da paralel olarak arttığı görülmüştür. Lise türü, cinsiyet değişkenlerinde ise anlamlı bir fark görülmemiştir.

Akçıl ve Oğuz (2015) çalışmalarında fen bilgisi öğretmenlerinin öz yeterlik inancı ile öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014 -2015 eğitim öğretim döneminde Afyonkarahisar ilinde görev yağan 254 fen bilgisi öğretmeni oluşturmaktadır. Özerkliği destekleme davranışlarını öğrenmek adına “Öğrenen Özerkliğini Destekleme Ölçeği”, Fen bilimlerine yönelik öz yeterliği belirlemek amacıyla da “Fen Bilimleri Öğretime Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği”ni kullanmışlardır. Çalışma sonucunda fen bilgisi öğretmenlerinin cinsiyetleri açısından anlamlı bir fark bulunmamış ancak çalıştıkları yerleşim yeri açısından anlamlı bir fark görülmüş ve fen bilgisi öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Azar (2012)’in, “Ortaöğretim Fen Bilimleri ve Matematik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlilik İnançları” başlıklı bu çalışmada amacı fen bilimleri ve matematik öğretmen adaylarının öz yeterlilik inançlarını ve bu inançların demografik özelliklerine göre değişimlerini ortaya çıkarmaktır. Azar’ın çalışma grubunu Zonguldak Karaelmas, Samsun Ondokuz Mayıs ve Bolu Abant İzzet Baysal üniversitesinden olmak üzere 150 tezsiz yüksek lisans mezunu öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada öğretmen öz yeterlik ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına bakılırsa öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları üniversitelerine göre değişmezken, öz yeterlilik ve akademik başarılarına bakıldığında önemli ve büyük farklılıklara rastlanmıştır. Ortaöğretim matematik öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları fizik, kimya ve biyoloji öğretmen adaylarına göre daha yüksek çıkmıştır. Cinsiyetlere bakıldığında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Çayır ve Gökbulut (2015) “Yaratıcı Drama Yöntemi ile Öğretmen Yeterliklerinden Kişisel Gelişim Üzerine Nitel Bir Çalışma” isimli çalışmada yaratıcı dramanın sınıf öğretmenleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda 31 öğretmen adayı bulunmaktadır ve bu 31 öğretmen adayıyla yaratıcı drama dersleri yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak katılımcıların süreç boyunca tuttukları günlükler, yazılı ürünler ve görüşmelerdir. Araştırma sonucunda ise öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine başladıklarında karşılaşacakları problemlere çözüm üretebilmelerinin daha kolay olabileceği görülmüş ve öğretmenlerin kişisel gelişimlerini sağlamaları konusunda yaratıcı dramanın yerinin ve etkisinin oldukça önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çetingöz (2012) yılında yapmış olduğu çalışmasında okul öncesi bölümünde eğitim gören öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada çalışma grubu olan 190 okul öncesi öğretmen adayına “Yaratıcı drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz yeterlik Ölçeği” uygulanmıştır. Bu öğretmenlerin içinden seçmiş olduğu 4 öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirmiş olup elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılmış olduğu sonuca bakıldığında okul öncesi öğretmen adaylarını öz yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu, yaratıcı dramayı planlama ve uygulamada farklılıklar ortaya çıktığı görülmüştür.

Maden (2010), çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerinin tespit edilmesi ve farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu 2009-2010 yılında Erzurum ve Sivas'ta görev yapmakta olan 105 öğretmenden oluşturmaktadır. Çalışmasında yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik ölçeği kullanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre Türkçe öğretmenleri genel olarak öz yeterliğe sahip oldukları görülmüş olup, drama yöntemine yönelik öz yeterlik düzeyleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmüş ancak mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir fark görülmüştür.

Yapıcı (2015), “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlilikleri”, Yapıcı'nın çalışmasındaki amaç, sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerini ve çeşitli değişkenlere göre farklılıklarını incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu 2014-2015 eğitim döneminde Erzurum, Bayburt ve Gümüşhane illerinde görev yapmakta olan toplam 105 öğretmenden oluşmakta olup, drama yöntemini kullanmaya yönelik görüş ölçeği (Maden, 2010, s. 266) ile uygulama yapılmıştır. Bulgulara göre ise öğretmenlerin öz yeterliğe katılıyorum düzeyinde sahip oldukları, mezuniyet durumlarına ve kıdemlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdikleri ancak cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin drama yöntemini kullanmalarına yönelik tutumları üzerine çalışmalar. Altun ve Oğuz 2011'de yaratıcı drama eğitimi alan öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu

96 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği” (Okvuran, 2000) ile “Empatik Eğilim Ölçeği” (Dökmen, 1988) kullanılmıştır. Çalışma bulgularına göre öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ile empatik eğilimleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Aykaç ve Köğce (2014) yılında sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanım durumlarını incelemek amacı ile Niğde ilinde görev yapmakta olan 42 öğretmenle görüşmeler yapmışlardır. Öğretmenlerden elde edilen yanıtlar doğrultusunda sonuçlara bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin matematik dersinde yaratıcı drama yöntemini çok sık olmasa da kullanmaya çalıştıkları ve yaratıcı dramanın öğrenciler üzerinde etkili olacağının farkında oldukları ancak müfredat, öğretmen, öğrenci ve fiziki şartlardan dolayı kullanma konusunda sıkıntılar yaşadıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Çoban ve Çeçen (2013) araştırmalarının amacı, Türkçe öğretmen adaylarının drama kavramı ile ilgili görüşlerini benzetmelerden yararlanarak çözümlenmiştir. Söz konusu çalışma grubun 124 Türkçe öğretmen adayından oluşmaktadır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında öğretmen adayları, drama uygulamalarına yönelik geçerli metaforlar üretmiş ve çok büyük bir kısmını drama uygulamalarına yönelik olumlu algılara sahip oldukları ve dramanın çağdaş bir yöntem olarak nitelendirildiği görülmüştür.

Karabağ (2015) yapmış olduğu bir çalışmada, tarih bölümünde okuyan öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlanmıştır. Karabağ’ın çalışma grubunu 20 tarih öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmasında Okvuran tarafından geliştirilen “Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik olumlu tutum sergiledikleri görülmüş olup bu da tarih dersinin öğretimi açısından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Okvuran (2003), yaratıcı drama eğitimi almış bireylerin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu yaratıcı dramada uzun ya da kısa süreli eğitim almış 20-60 yaş grubundan 240 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada kişisel bilgi formu ve yaratıcı drama tutum ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre drama eğitimine katılanların dramaya yönelik olumlu tutum sergiledikleri görülmektedir.

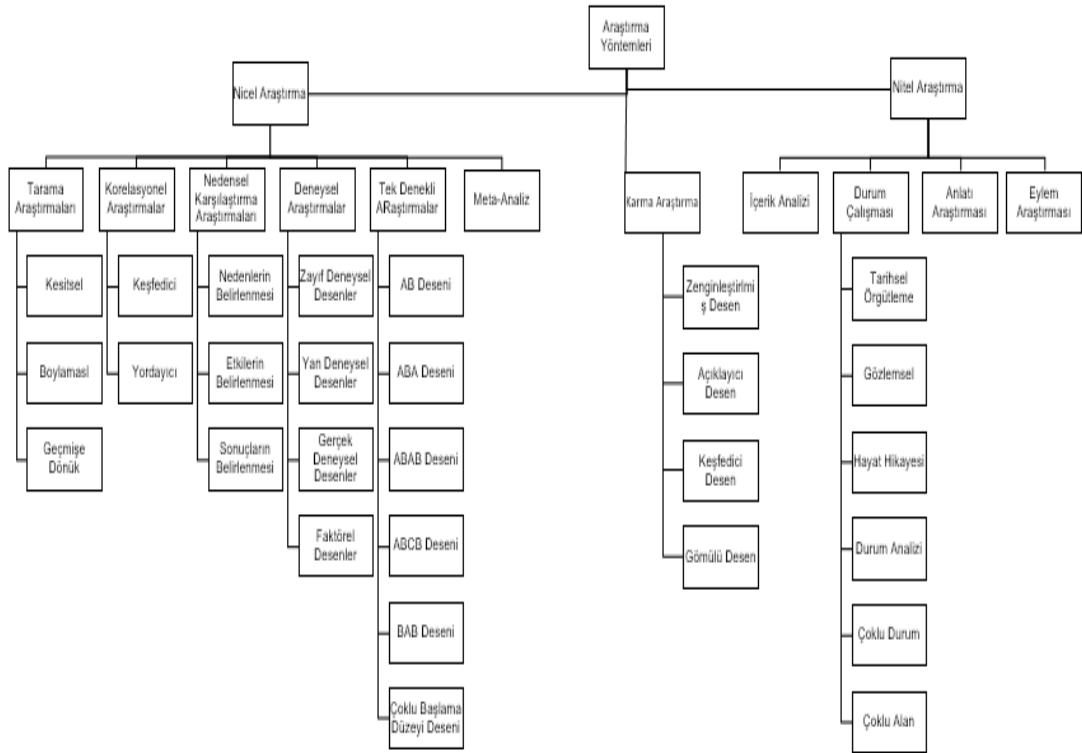
Ünal (2004) “Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Son Sınıf Öğrencilerinin İlköğretimde Drama Dersine İlişkin Tutumları”, öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine ilişkin tutumları üzerine çalışılan çalışmada veri toplama aracı olarak “İlköğretimde Drama Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmış olup ortalama ve standart sapma değerleri yorumlanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin drama dersine yönelik tutum düzeylerinin demografik değişkenlere göre farklılıklar gösterdiği, öğrencilerin dramaya yönelik olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür.

Bölüm 3

Yöntem

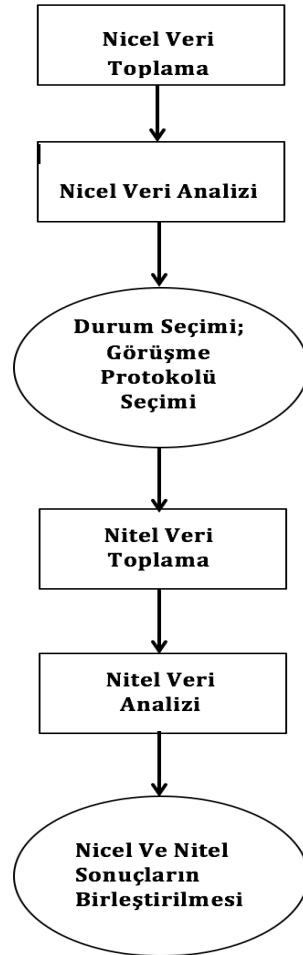
Araştırmada fen bilimleri ve sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri dersinde yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullanmalarına yönelik öz yeterlik, tutum ve görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu bölümde de araştırmmanın yöntemi, veri toplama süreci, veri toplama araçları ve uygulama şekilleri, çalışma grubu ve özelliklerinden bahsedilmiştir.

Şekil 2. Araştırma yöntemleri (Büyüköztürk vd., 2013, s. 1173-269)

Bu araştırmada karma yöntem desenlerinden açıklayıcı sıralı desen (açıklayıcı sıralı desen) kullanılmış olup bu desenin de biçimlerinden en yaygın olarak kullanılan “Prototip Takip Eden Açıklamalar Biçimi” kullanılmıştır. Bu yaklaşımda araştırmacının önceliği nicel kısımdır nitel kısım ise nicel kısımdaki sonuçların açıklanmasına yardımcı olmak için kullanılır. Açıklayıcı sıralı desen karma yöntem desenlerinden en açıklayıcı ve anlaşılır olanıdır. Açıklayıcı desen iki aşama ile ilerlemektedir. İlk adımda araştırmacı tarafından nicel veriler toplanır ve analizi yapılır ikinci aşamada da ek açıklamalar gerektirecek ve nicel verileri destekleyecek nitel veriler toplanır. Böylece nitel aşama nicel bulgulara dayanmış olur. Bu araştırmada da öncelikle nicel veriler toplanmış, analizi yapılmış ve daha

sonra nitel veriler kullanılmıştır. Son olarak da nicel ve nitel bulgular genel olarak yorumlanarak genel bir sonuca vardırılr ve birbirini destekleyip desteklemediğine bakılır. Bu yaklaşımın gerekçesi nicel verilerin araştırma sorusuna genel bir bakış açısı sağlamasıdır. Nitel veriler ve nitel verilerin analizi ise katılımcı görüşlerinin derinlemesine geliştirmiş ve açıklamıştır (Creswell, 2003; Tashakkori ve Teddlie,1998). Bu araştırmada da öncelikle 425 fen bilimleri ve sınıf öğretmenin yaratıcı drama yöntemi ile fen dersini işlemelerine yönelik öz yeterlik ve tutumlarını ortaya koymuş olan ölçekle nicel veriler toplanmış ve analizleri yapılmış olup daha sonra aynı gruptan seçilen 10 öğretmenden de yaratıcı drama ile fen dersinin işlenmesine yönelik görüşlerini almak üzere görüşme formu ile nitel veriler de toplanıp analizleri yapıldıktan sonra genel bir yorumlama yapılmış ve sonuçlandırılmıştır.

Şekil 3. Açımlayıcı sıralı desen grafiği (Creswell ve Clark, s. 2014)

Bu araştırmada nicel verilerin analizince betimleyici ilişkisel tarama modeli kullanılırken, nitel verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte olan veya hala var olan durumu var olduğu şekliyle incelemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. ilişkisel tarama modeli araştırmalar iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlar (Karasar, 2004). Nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi, sınıflandırma ve tarafsız olma kelimelerine karşılık gelmekte olup, metin içerisinde tanımlanmış olan verilerin sistematik ve tarafsız sonuçlar çıkarılmak için kullanılan bir yöntemdir. Betimsel analiz ise araştırma kapsamında elde edilmiş olan verilerin önceden hazırlanmış olan temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasıdır. Bu analizde görüşmeci görüşmüş olduğu bireylerin yanıtlarını doğru bir şekilde aktarabilmek amacı ile doğrudan alıntılara sık sık yer verir. Betimsel analizde veriler özetlenerek ve yorumlanarak okuyucuya sunulur (Yıldırım ve şimşek, 2006).

Çalışmanın nicel boyutunda kısmında Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan “Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz yeterlik ve Tutum Ölçeği” 425 sınıf ve fen bilimleri öğretmenine uygulanmıştır. Ölçekte ayrıca öğretmenlerin öz yeterlik puanlarının ve tutum puanlarının cinsiyetlerine, branşlarına, yaratıcı drama dersi alıp almadıklarına, mesleki deneyimlerine, çalıştıkları bölge ve çalıştıkları kuruma göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Çalışmanın nitel araştırma kısmında nicel verilere destek ve detay sağlamak amacıyla araştırmacı tarafından yarı-yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunda uzman görüşleri alınarak 6 adet taslak form oluşturularak görüşme formuna son hali verilmiştir. Bu formlarda yaratıcı dramanın yanı sıra kişisel bilgiler öğretim yöntemine yönelik, öğrenciye yönelik gibi detay kısımları da bulunmaktadır. Görüşmedeki alışma grubu ölçeği uygulayan öğretmenler tarafından rastgele bir şekilde seçilmiş olup 2 sınıf öğretmeni ve 8 fen bilimleri öğretmeni olmak üzere toplam 10 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye’de görev yapmakta olan tüm fen bilgisi ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise nicel boyutunu 425 fen bilimleri ve sınıf öğretmeni oluşturmakta, nitel boyutunu ise 10 fen bilimleri ve sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 2

Görüşme Formuna Katılan Öğretmenlerin Yüzdesel Analizi

Değişkenler	f	%
Cinsiyet		
Kadın	8	80
Erkek	2	20
Mezun olunan lise		
AL	5	50
AÖL	3	30
DL	2	20
Mezun olunan üniversite		
HÜ	9	90
CÜ	1	10
Branş		
Fen	8	80
Sınıf	2	20
Deneyim		
1-5	10	100
6-10	0	0
11-15	0	0
Sahip olunan eğitim anlayışı		
Çağdaş	7	70
Geleneksel	0	0
İkisi de	3	30

Görüşme formunda katılan öğretmenleri analizine bakıldığında, görüşmeye katılan 10 öğretmenden 8’inin (%80) kadın olduğu, 2’sinin (%20) erkek olduğu görülmektedir. Öğretmenlerden 5’i (%50) Anadolu Lisesi mezunu, 3’ü (%30) Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu, 2’si (%20) ise düz lise mezunudur. Araştırmacıların 9’u (%90) Hacettepe Üniversitesi mezunu, 1 tanesi (%10) Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nden mezun olduğu görülmüştür. Katılımcı öğretmenlerden 8’i (%80) fen bilimleri öğretmeni, 2’si (%20) ise sınıf öğretmendir. Öğretmenlerin 10’u (%100) da 1-5 arası deneyime sahiptir. Öğretmenlerden 7’si (%70) çağdaş

eğitim anlayışına sahip, 3'ü (%30) hem çağdaş hem de geleneksel anlayışa sahip olup, geleneksel anlayışa sahip olan öğretmen bulunmamaktadır.

Tablo 3

Görüşme Formuna Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Öğretmen No	Cinsiyet (K/E)	Mezun olunan lise	Mezun olunan üniversite	Branş	Deneyim (Yıl)	Sahip olduğu eğitim anlayışı (Geleneksel/Çağdaş)
Ö1	K	AL	HÜ	Fen	3	Çağdaş
Ö2	K	AL	HÜ	Fen	2	Çağdaş
Ö3	K	AÖL	HÜ	Fen	2	Çağdaş
Ö4	K	DL	HÜ	Fen	3	İkisi de
Ö5	K	AL	HÜ	Fen	3	İkisi de
Ö6	K	DL	HÜ	Fen	1.5	Çağdaş
Ö7	K	AL	HÜ	Fen	3	Çağdaş
Ö8	K	AÖL	HÜ	Sınıf	5	Çağdaş
Ö9	E	AÖL	HÜ	Fen	2	İkisi de
Ö10	E	AL	CÜ	Sınıf	3	Çağdaş

Çalışma grubunda yer alan öğretmenler demografik özelliklerine göre kodlanmıştır.

Cinsiyet: Kadın (K) Erkek (E)

Lise türü: Anadolu Lisesi (AL), Anadolu Öğretmen Lisesi (AÖL), Düz Lise(DL)

Mezun olunan üniversite: Hacettepe Üniversitesi (HÜ), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi (CÜ)

Branş: Fen Bilgisi (F), Sınıf Öğretmeni (S)

Sahip olunan eğitim anlayışı: Çağdaş (Ç), Geleneksel (G), İkisi de (İ)

Bu şekilde kodlandığında; Örneğin 1. Öğretmenin yani Ö1'in demografik bilgileri: kadın, Anadolu Lisesi mezunu, Hacettepe Üniversitesi mezunu, fen bilgisi öğretmeni, 3 yıllık deneyime sahip ve çağdaş eğitim anlayışına sahip olduğu görülmektedir. Bu şekilde bakıldığında 1. Öğretmenin kodu (KALHÜF3Ç) olarak belirlenmiştir.

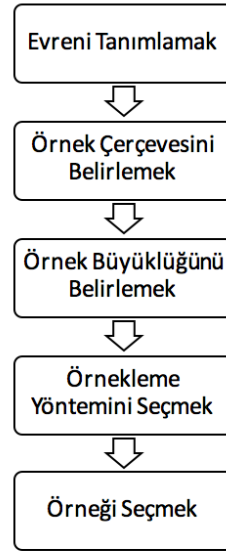
Tablo 4

Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeğine Katılan Öğretmenlerin Yüzdesel Analizi

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	120	28,2
	Kadın	305	71,8
	Toplam	425	100,0
Branş	Sınıf Öğretmeni	80	18,8
	Fen Bilgisi Öğretmeni	345	81,2
	Toplam	425	100,0
Çalışılan Kurum	Devlet Okulu	326	76,7
	Özel Okul	99	23,3
	Toplam	425	100,0
Çalıştığı Bölge	Marmara	82	19,3
	Karadeniz	40	9,4
	Akdeniz	22	5,2
	Ege	38	8,9
	İç Anadolu	123	28,9
	Güneydoğu Anadolu	65	15,3
	Doğu Anadolu	55	12,9
	Toplam	425	100,0
Meslekte Çalışma Süresi	1-5	277	65,2
	6-10	84	19,8
	10 Yıl ve üzeri	64	15,1
	Toplam	425	100,0
	Evet	211	49,6
Daha Önce Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Durumu	Hayır	214	50,4
	Toplam	425	100,0

Öğretmenler cinsiyet değişkenine göre 120'si (%28,2) erkek, 305'i (%71,8) kadın olarak dağılmaktadır. Öğretmenler branş değişkenine göre 80'i (%18,8) sınıf öğretmeni, 345'i (%81,2) fen bilgisi öğretmeni olarak dağılmaktadır. Öğretmenler çalışılan kurum değişkenine göre 326'sı (%76,7) devlet okulu, 99'u (%23,3) özel okul olarak dağılmaktadır. Öğretmenler bölge değişkenine göre 82'si (%19,3) Marmara, 40'ı (%9,4) Karadeniz, 22'si (%5,2) Akdeniz, 38'i (%8,9) Ege, 123'ü (%28,9) İç Anadolu, 65'i (%15,3) güneydoğu Anadolu, 55'i (%12,9) Doğu Anadolu olarak dağılmaktadır. Öğretmenler meslekte çalışma süresi değişkenine göre 277'si (%65,2) 1-5, 84'ü (%19,8) 6-10, 64'ü (%15,1) 10 yıl ve üzeri olarak dağılmaktadır. Öğretmenler daha önce yaratıcı drama eğitimi alma durumu değişkenine göre 211'i (%49,6) evet, 214'ü (%50,4) hayır olarak dağılmaktadır.

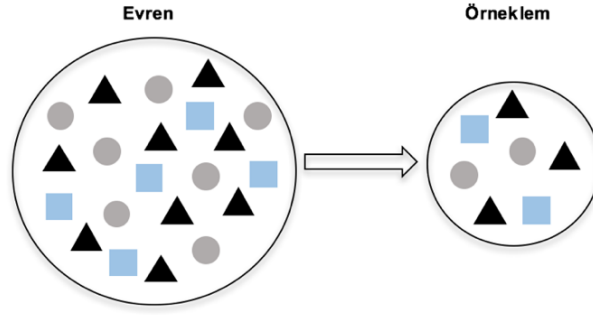
Örnekleme Süreci

Şekil 4. Örnekleme süreci

Bu araştırmadaki nitel verilerin toplanması için oluşturulan çalışma grubunu örneklem seçiminde, araştırmacının çalışma grubunu belirleyebilmesinde görüşme yapılacak kişilere ulaşmada kolaylık sağlamak açısından kolay ulaşılabilir (convenience sampling) örneklem tekniği kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu teknik yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay, gönüllü bireyler üzerinde veri toplamaya dayanan bir örnekleme yöntemidir. Görüşmelerin uygun bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla bu örnekleme tipi seçilmiştir. Araştırmanın nitel çalışma grubunun örneklemini ise farklı illerde görev yapan 2 sınıf öğretmeni ve 8 fen bilgisi öğretmeni olmak üzere toplam 10 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmanın nicel çalışma grubunun örneklemini Türkiye'nin farklı illerinde görev yapmakta olan 425 sınıf ve fen bilgisi öğretmeni oluşturmaktadır. Nicel araştırma kısmında yer alan gruplar seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme kapsamında seçilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme yönteminde örneğe seçilen birimler seçilmek için eşit ve bağımsız şansa sahiptir yani evren içerisinde yer alan tüm bireylerin örnekleme seçilme olasılığı aynıdır (Teddle ve Yu; 2007; Karasar, 2004). Bu nedenledir ki basit seçkisiz örnekleme yönteminin diğer örnekleme yöntemlerine göre evreni temsil etme gücü daha yüksektir. Bu araştırmada da araştırmaya katılan öğretmenlerin Türkiye'nin herhangi bir yerinde olup konum farkı gözetmeksizin ölçeğe katılabilme açısından eşit şansa sahiptirler.

Şekil 5. Basit seçkisiz örnekleme (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017)

Tablo 5

Alt Problemlere Göre Araştırma Yöntemi, Veri Toplama Aracı, Veri Analiz Tekniği ve Örneklem Türü Tablosu

Alt Problemler	Araştırma Yöntemi	Kullanılan Veri Toplama Aracı	Veri Analiz Tekniği	Örneklem Türü
Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliklerinin genel dağılımları nasıldır?	Nicel	Öz Yeterlik Ölçeği	İlişkisel Tarama Modeli	Basit Seçkisiz Örneklem
Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutumlarının genel dağılımları nasıldır?	Nicel-Nitel	Tutum Ölçeği	İlişkisel Tarama Modeli	Basit Seçkisiz Örneklem
Öğretmenlerin demografik değişkenlere bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	Nicel	Öz Yeterlik Ölçeği	İlişkisel Tarama Modeli	Basit Seçkisiz Örneklem
Öğretmenlerin demografik değişkenlere bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	Nicel	Tutum Ölçeği	İlişkisel Tarama Modeli	Basit Seçkisiz Örneklem
Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik görüşleri nelerdir?	Nitel	Görüşme Formu	Betimsel Analiz ve İçerik Analizi	Kolay Ulaşılabilir Örneklem

Araştırmanın geçerliği ve güvenirliği. Güvenirlik tanımı gereği araştırmada elde edilen sonuçların tekrar edilebilirliği anlamına gelmektedir. İç ve dış güvenirlik olarak iki bölüme ayrılmaktadır. İç güvenirlik aynı konu üzerinde farklı araştırmacıların da aynı sonuca ulaşp ulaşamayacağı ile ilişkili iken, dış güvenirlik araştırmada elde edilen sonuçların benzer ortamlarda da aynı şekilde elde edilip edilemeyeceğidir. Geçerlik ise araştırmacının araştırmış olduğu konuyu yansız olarak gözlemlemesi demektir. Geçerlik de iç ve dış geçerlik olarak iki bölüme ayrılmaktadır. İç geçerlik araştırma sonuçlarına ulaşılırken ki sürecin üzerinde çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliği iken, dış geçerlik ise araştırma sonucunda elde edilen sonuçların benzer grup ya da ortamlara aktarılabilirliğidir (LeCompte ve Goetz,1982; Akt.Yıldırım ve Şimşek, 2011, 2.255). Araştırmada iç geçerliği sağlamak amacı ile ölçek ve görüşme formu olmak üzere 2 farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Veriler kendi içerisinde ayrı ayrı analiz edilmiş, nicel veriler önce analiz edilmiş daha sonra nitel veriler de analiz edilerek ortak bir şekilde yorumlanmıştır. Nitel veriler analiz edildikten sonra ortaya çıkan veriler tema ve alt temalara ayrılmış ve birbirlerini desteklediği görülmüştür. Çalışmada kullanılan ölçek ve görüşme formu çalışmanın yöntemi kısmında ayrıntılı bir şekilde anlatılarak dış geçerliği sağlanmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunun geçerliği ve güvenirliği. Nitel araştırmalarda iç ve dış güvenirliği sağlamak oldukça zordur çünkü insanla birebir yapıldığı için insanın doğası gereği farklı sonuçlar elde edilebilmektedir. Nitel araştırmalarda geçerliği sağlamak adına araştırmacının ölçmeyi amaçladığı konuyu doğrudan ölçmesi oldukça önemlidir. Araştırmacının verilerin toplanmasında, analizi ve yorumlanmasında tutarlı olması beklenmektedir. Araştırmanın nitel boyutunda kullanılan görüşme formundan alınan cevaplar olduğu gibi aktarılmış ve görüşme sorular açık anlaşılır şekilde ifade edilmiştir. Sorularda anlaşılmazlık olmasına karşın alternatif soru ve sonlarla da desteklenmiştir. Verilen yanıtlar olduğu gibi kaydedilerek araştırmanın güvenirliği de sağlanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda çalışma içerisinde katılımcıların doğrudan yanıtlarına ve alıntılarına yer verilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların özellikleri ayrıntılı olarak açıklanmış araştırmada elde edilen veriler herhangi bir yorum katılmadan aktarılmıştır. Nitel araştırma kapsamında dış güvenirlik değişkenlik göstereceğinden iç güvenirlik daha farklı biçimde ele alınmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.259).

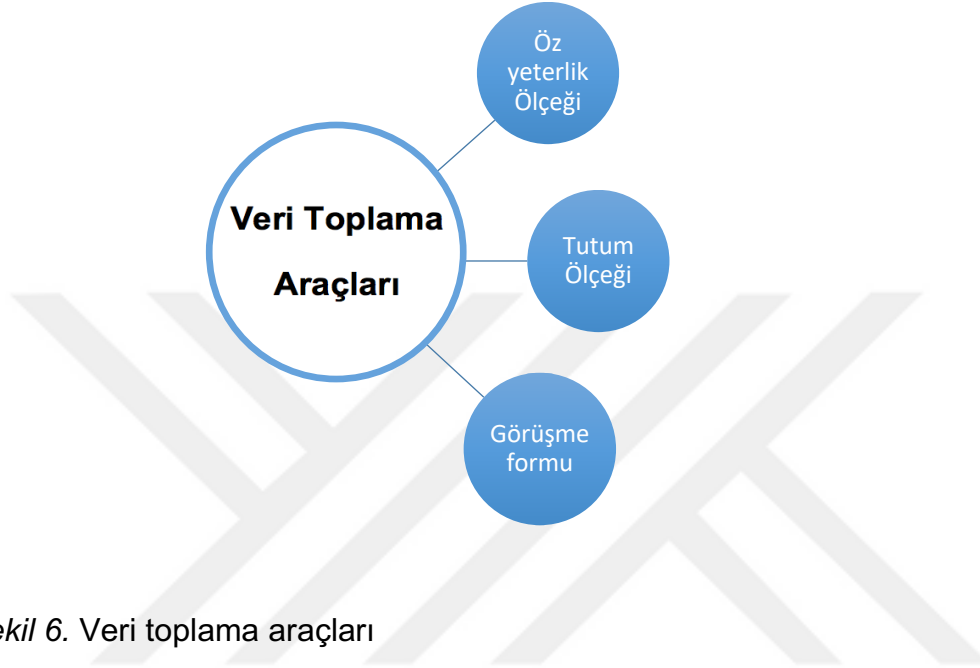
Araştırmanın nicel boyutunun geçerliği ve güvenirliği. Araştırmada Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan “Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği” kullanılmış olup, uygulanan ölçeğin Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı 0,91 olarak bulunmuş, güvenirliğinin yüksek olduğu görülmüştür, iç tutarlılık katsayısının ise 0,905 ile 0,914 aralığında değiştiği görülmüştür. Veriler toplandıktan sonra analiz yapılırken sessiz bir ortamda yansız analizler yapılmıştır. Nitel ve nicel bulguların birlikte yorumlanması sağlanmış ve birbirini desteklemesine özen gösterilmiştir. Araştırmanın dış geçerliğini sağlamak amacıyla ise, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin analizi ve yorumlanma süreci ayrıntılı olarak anlatılmış ve araştırmaya ait ham verilerin araştırmacıda bulunduğu ve istenildiği zaman ulaşılabilecek durumda bulunmaktadır. Ayrıca araştırmanın sonuçlarının taraflı olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığı için geçerliği pekiştirmektedir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde öncelikle öğretmenlerin fen bilimleri eğitiminde yaratıcı drama kullanılmasına yönelik öz yeterlik ve tutumlarını görmek için uygun izinler alınmış ve ölçek, elden ya da internet üzerinden öğretmenlere uygulanmış ve görüşleri alınmıştır. Bu süreç bir ay sürmüştür. Daha sonra öğretmenlerle görüşmek üzere görüşme formu hazırlamak için uzman görüşü alınarak dönüt ve düzeltmeler doğrultusunda çalışmalar yapılmış ve uygun yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu araştırmacının ulaşılabilirliği göz önünde bulundurularak 10 öğretmene uygulanmıştır. Bu 10 fen bilimleri ve sınıf öğretmenin geçerliği sağlamak adına ölçeği cevaplayan öğretmenler arasından seçkisiz bir şekilde seçilmesine özen gösterilmiştir. Ölçekteki verileri desteklemek adına ve alternatif bakış açıları gözlemlemek adına, ulaşılabilirliği kolay olan küçük bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Burada önemli olan örneklemin büyüklüğünden ziyade araştırmanın almak istediği bilgi miktarını karşılayıp karşılamadığını öğrenmektir. Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra nitel ve nicel veriler analiz edilerek raporlaştırılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada karma araştırma yöntemi kapsamında öz yeterlik ölçeği, tutum ölçeği, görüşme formu olmak üzere nitel ve nicel veri toplama araçları kullanılmıştır.

Şekil 6. Veri toplama araçları

Öz yeterlik ölçeği. Davranışları ve davranışlardaki değişimleri değerlendirmek üzere 1982 yılında Sherer ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş likert tipi bir ölçektir (Gözüm ve Aksayan,1999). Ölçek bireylerin kendi kendilerini değerlendirerek bir yargıda bulunabilecek yaştaki kişilere uygulanmaktadır. Ülkemizde kişilerin herhangi bir alandaki kendi yeteneklerine yönelik algılarının değerlendirmesini içeren öz yeterlik algılarını ölçmeye yönelik araçların geliştirildiği ya da uyarlandığı çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Bu çalışmalara destek olarak Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan “Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek 5’li likert tipinde bir ölçek olup öz yeterlik ölçeği kısmındaki çalışmada (1) tamamen yetersizim, (2) yetersizim, (3) kararsızım, (4) yeterliyim, (5) tamamen yeterliyim seçeneklerinden oluşmaktadır. Ayrıca ölçek yaratıcı drama yöntemine yönelik öğretmen adaylarının öz yeterliklerini tespit etmeye yönelik 10 maddeden oluşmaktadır. Örneklemeye uygulanan ölçeğin güvenirliği Cronbach’s Alpha=0,943 olarak yüksek bulunmuştur. Bu da ölçeğin güvenirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek çalışma kapsamında 2016-2017 eğitim öğretim yılında

Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan 425 fen bilimleri ve sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Bunlardan 80 tanesi sınıf, 345 tanesi ise fen bilimleri öğretmenidir.

Tutum ölçeği. Bireylerin bir konu ile ilgili davranışlarının belirlenmesi için o durumla ilgili tutumlarının ne olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenle tutum ölçekleri oluşturulmaktadır. Öğretmenlerin eğitim araştırmalarına yönelik tutumlarını ölçen ilk tutum ölçeği (Attitudes Toward Educational Research Scale, ATERS) Isakson ve Ellsworth tarafından 1978 yılında geliştirilmiştir. Bu çalışmada da Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan “Drama Yöntemi İle Fen ve teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek çalışma kapsamında 2016-2017 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan 425 öğretmene uygulanmış ve bu öğretmenlerden 80 tanesi sınıf, 345 tanesi ise fen bilgisi öğretmenidir. Bu ölçek 5'li likert tipinde bir ölçek olup tutum ölçeği kısmında ise (1) kesinlikle katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım, (4) katılıyorum, (5) kesinlikle katılıyorum seçeneklerinden oluşmaktadır. Ayrıca ölçek yaratıcı drama yöntemine yönelik öğretmen tutumlarını tespit etmeye yönelik 17 maddeden oluşmaktadır. Örneklemeye uygulanan ölçeğin Cronbach's Alpha=0,909 olarak yüksek bulunmuştur. Bu da ölçeğin güvenilir olduğunun göstergesidir.

Cronbach's Alpha katsayısının değerlendirilmesinde belirli kriterler bulunmaktadır. Bu kriterler şu şekildedir (Özdamar, 2004);

Eğer Cronbach's Alpha katsayısı $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

Cronbach's Alpha katsayısı $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür.

Cronbach's Alpha katsayısı $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek güvenilirdir.

Cronbach's Alpha katsayısı $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçeğin güvenilirliği yüksektir.

Görüşme formu. Görüşme, araştırmacı ve araştırmanın karşısındaki ile aralarında geçen kontrollü ve amaçlı sözel iletişim biçimidir (Cohen ve Manion, 1994, ss. 271). Görüşmede araştırmacının hedefi önceden hazırlamış olduğu soruları yönelterek hedeflenen konu hakkında karşısındaki kişinin düşünce ve duygularını ortaya çıkarmayı amaçlamaktır. Bu çalışmada öğretmenlerin drama yöntemine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla uygulama sonunda yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı, daha önceden uzman görüşü ile hazırladığı sorularla ya da konu başlıkları ile görüşmeyi gerçekleştirir. Esnek ve değişiklikler yapmaya izin veren bir

yapıya sahip olduğu için bu çalışmada kullanılmasında tercih sebebidir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından öncelikle görüşme formu hazırlarken uyulması gereken kurallar tablosu (EK-C) yardımıyla yeterli alanyazın taraması yapılarak ve uzman görüşü alınarak taslak form halinde hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken, Taslak-1 de yer alan sorular literatür taraması yapıldıktan sonra kullanılmış olan “Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği”ndeki sorularla bağlantı kurulacak şekilde hazırlanmıştır. Uzman görüşü alındıktan sonra görüşme formuna görüşülen kişi, görüşme zamanı, görüşme yeri, görüşme tarihi eklenecek şekilde bir tablo oluşturulup görüşme taslak-2 formu hazırlanmıştır. Taslak-3’ün hazırlanmasında ise uzman görüşü ve dönütleri üzerine görüşme taslak-2deki görüşme formuna ek olarak kendini tanıtıcı cümle, görüşme formunun amacı, görüşmenin amacı, görüşme sürecinde ses kayıt cihazı kullanılmak istendiği, izin alınma süreci, görüşmeye katılımın gönüllük esasına dayandığı ve görüşmedeki bilgilerin görüşmeciden başka kimsenin görmeyeceğine dair cümleler eklenmiştir. Daha sonra uzman görüşü ve dönütü alınarak soru yapıları değiştirilmiş olup, kişisel bilgilere yer verilmiş, sorulara ek olarak sondalar ve alternatif sorular eklenmiştir. Bu şekilde taslak-4 formu oluşturulmuştur. Sorular tezin alt problemlerine bağlı kalınarak hazırlanmış olup, kullanılmış olan ölçek çalışmasına da katkı sağlayacak niteliktedir. Taslak-5’in hazırlanmasında uzman görüşü ile kodlamalar yapılmış ve belirlenen temalara uygun olarak 3 ana başlığa ayrılmıştır. Taslak-6’da ise gereksiz görülen sorular çıkarılmış ve gelen dönütlerle yeniden derlenen görüşme formunun son hali verilip iki ölçme değerlendirme uzmanının görüşü de alınarak ve iki kişi ile pilot uygulaması yapılarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun giriş kısmında araştırmacı ve çalışma hakkında bilgiye yer verilmiştir. Görüşmeye güven oluşturucu ve rahat bir ortam hazırlamak ve öğretmenlerin zihnen görüşme sorularına hazır olmalarını sağlamak amacıyla ısınma sorularına yer verilmiştir. Formda ısınma ve tanıma sorularının dışında, öğretim yöntemlerine yönelik, öğrencilere yönelik ve yaratıcı drama yöntemine yönelik olmak üzere toplam 4 temadan oluşacak şekilde hazırlanmış ve her bir başlık altında temalara yönelik minimum 3-4 soruya yer verilmiştir. Soru yapılarının kolay anlaşılabilir olmasına ve açık uçlu olmasına, genelden özele doğru olmasına dikkat edilmiştir. Son olarak, görüşme yapılan bireyin soruyu daha iyi anlamasına yardımcı olması için alternatif sorular ve sondalar eklenmiştir. Öğretmenlerin

görüşlerini ayrıntılı olarak belirlemeye yönelik 24 açık uçlu soruya yer verilen görüşme formu EK-L'de sunulmuştur.

Görüşme süreci. Görüşme sırasında uyulması gereken kurallar tablosuna (EK-Ç) dikkat edilerek gerçekleştirilmiştir. Görüşmeden başarı elde edilmesi adına görüşülen kişinin öncelikle konuya hazırlanması ve güdülendirilmesi gerekmekte, görüşme sırasında da iyi bir kayıt sistemi oluşturulması ve bu kayıtların iyi bir şekilde korunabilmesi gerekmektedir. Tüm bunların gerçekleşmesi fiziksel ve psikolojik büyük hazırlıklar gerektirmektedir (Karasar, 2005, s.169). Yıldırım ve Şimşek (2006)'e göre görüşme süresince, görüşülen kişi ve görüşmeci arasında bir yakınlık kurulmalı, görüşmeci sorulara verilen cevapları yorumlamamalı ve kaynak kişi karşısında o kişiyi küçümseyecek davranışlarda bulunmamalıdır.

Gönüllük esasına dayalı olarak, öz yeterlik ve tutum ölçeğinde katılmış olan öğretmenler arasından görüşme yapılacak olan öğretmenler belirlenmiştir. Öğretmenlere yapılacak görüşmeler hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü olan öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin, öğretmenlerin farklı farklı illerde görev yapıyor olmaları nedeni ile bir kısmı yüz yüze, bir kısmı e-posta ile bir kısmı ise telefon görüşmeleri ile gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu nicel veriler toplandıktan ve analizi yapıldıktan sonra belirli bir zaman içerisinde belirli aralıklarla 10 öğretmen ile görüşülmüştür.

Görüşme formu uygulanan ölçek sonrası yarı yapılandırılmış görüşme formuna ait verilerin analizinde her öğretmenden alınan görüşler tek tek incelenmiş ve kodlamalar yapılarak temalar oluşturulmuştur. Görüşme formunda ısınma-tanıma ana teması başlığı altında 6 soru bulunmaktadır. Öğretim yöntemlerine yönelik ana temasının altında 3 soru, Öğrencilere yönelik temasında 7 soru, yaratıcı drama yöntemine yönelik ana temasında ise 8 soru olmak üzere toplam 24 sorudan bu sorulara alternatif olan sorulardan ve sondalardan oluşmaktadır.

Görüşmeler her bir görüşmeciye verilen görüşme formlarına altına sorulara verilen cevaplar yorum katılmadan direkt yazılmış olup ya da yüz yüze görüşme imkanı bulunmayan görüşmelerde internet üzerinden e-posta yolu ile direkt kişinin kendi yazdığı cevaplar ele alınarak analiz yapılmıştır. Görüşme formu değerlendirilirken öğretmenlere "Ö1, Ö2, Ö3..." şeklinde kodlar verilip yanıtları bu şekilde aktarılmıştır. Tematik kodlama aşaması sonrası görüşme formlarının

yeniden derlenmesi gerekmektedir. Bu aşamada araştırmacının verileri okuyucunun anlayabileceği şekilde aktarması gerekmektedir ve asla kendi yorumunu okuyucuya aktarmamalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Verilerin Analizi

Nicel araştırma kapsamında öğretmenlere uygulanan Altıntaş ve Kaya (2012) tarafından geliştirilmiş olan “Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz yeterlik ve Tutum Ölçeği” sonucunda elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, “Dağılım aralığı=En büyük değer- En küçük değer/ Derece sayısı” formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe bölünerek 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak sınır değerleri belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır (Sümbüloğlu,1993,s.9).

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında oluşan farklılıkları belirlemek adına tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir (Sümbüloğlu,1993). Araştırmada görüşme formunun analizi nitel araştırma yöntemlerinden içerik çözümlemesi ile elde edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle genel bir çerçeve oluşturulmuş daha sonra düzenlemeler yapılarak kodlama ve temalara yer verilmiştir.

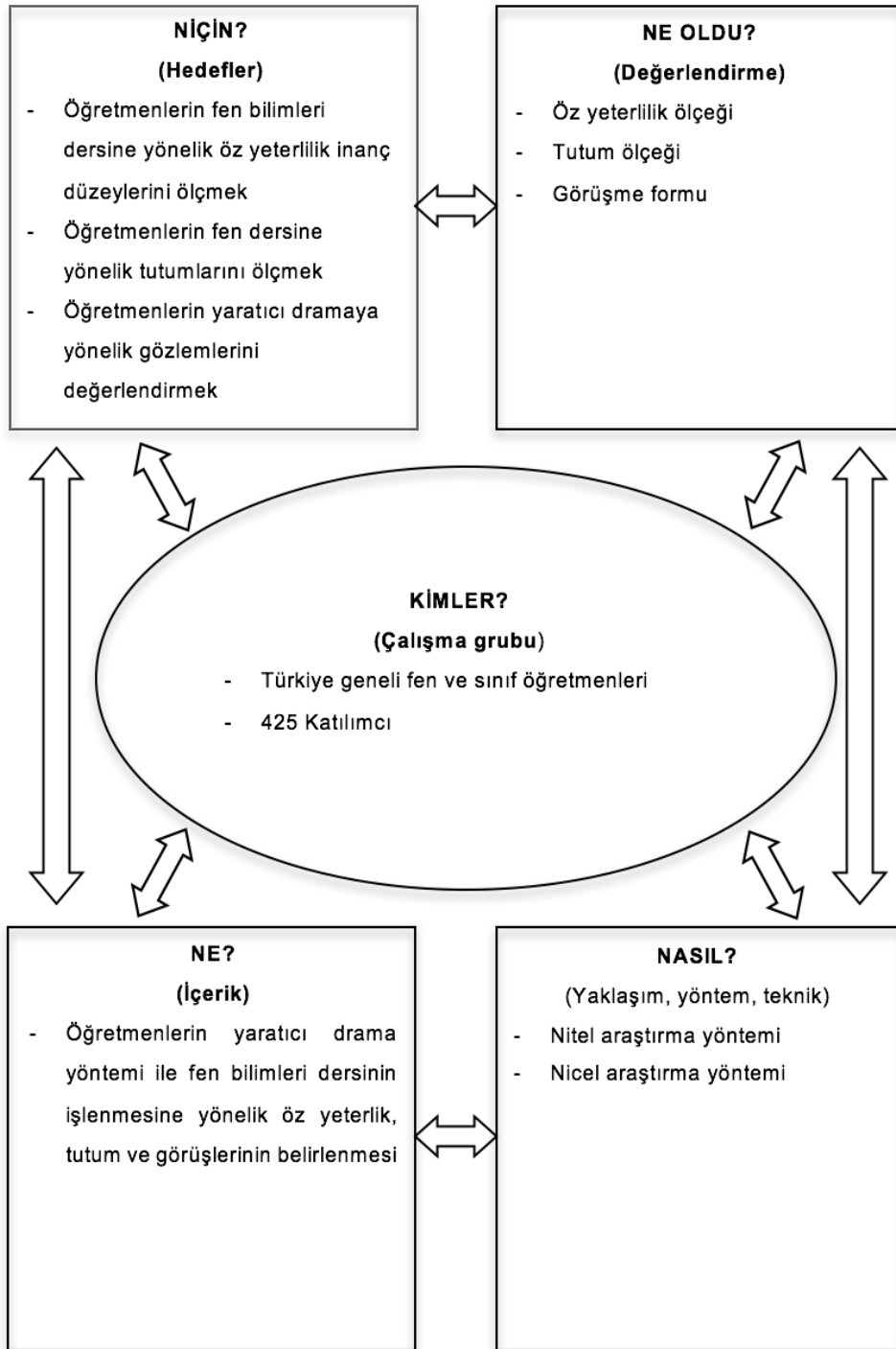
Verilerin kodlanması; ilk olarak elde edilen bilgiler incelenerek anlamlı olarak sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Bölümlerde ortak kavramlara göre elemeler yapılarak kendi içerisinde anlamlı hale gelecek şekilde kodlamalar yapılmıştır. Verilerin

temalanması; verilerin kodlanması ile kavramlar belli başlıklar altında toplanacak şekilde temalar oluşturulmuş ve bir mantık çerçevesinde düzenlenmeye çalışılmıştır. Tema kodlamaları yapılırken temanın altında ve kendi aralarında bir bütün oluşturabilmesine önem verilmiştir. Oluşturulan temalar anlaşılır bir şekilde açıklanmış ve araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

Verilerin düzenlenmesi; Elde edilen veriler kod ve temalar okuyucunun anlayacağı şekilde düzenlenmeye çalışılmıştır.

Şekil 7. Görüşme süreci (Yıldırım ve şimşek, 2011)

Şekil 8. 4N1K ile genel içerik şeması

Bölüm 4

Bulgular ve Yorumlar

Bu araştırmada, öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile fen derslerinin işlenmesine yönelik öz yeterlik, tutum ve görüşleri incelenmiştir. Çalışmada hem öğretmenlerin öz yeterlik ve tutumlarını belirlemek amacı ile hem de görüşlerinin alınması ile nicel ve nitel veriler birlikte toplanmıştır ve elde edilen sonuçlar birlikte yorumlanmıştır. Bu bölümde toplanan verilerin analizi ile elde edilen bulgular ve yorumlar alt problem sırasına göre sunulmuştur.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz-yeterlik ve tutum ifadelerine yönelik dağılım. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik ile ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6

Öğretmenlerin Öz Yeterlik ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Tamamen yetersizim		Yetersizim		Kararsızım		Yeterliyim		Tamamen yeterliyim			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ort	Ss
Eğitsel Bir Yöntem Olan Drama Yönteminin Ne Olduğu Konusunda	14	3,3	98	23,1	81	19,1	215	50,6	17	4,0	3,289	0,973
Dramada Kullanılan Yöntem ve Teknikleri Uygulamada	22	5,2	125	29,4	112	26,4	151	35,5	15	3,5	3,028	1,000
Drama Uygulama Aşamaları Konusunda	16	3,8	139	32,7	111	26,1	147	34,6	12	2,8	3,000	0,969
İhtiyaçlara Göre Bir Drama Hazırlamada	24	5,6	119	28,0	105	24,7	167	39,3	10	2,4	3,047	0,997
Drama Yönteminde Ders Materyallerini (Araç ve Gereçleri) Geliştirip Kullanmada	24	5,6	113	26,6	110	25,9	168	39,5	10	2,4	3,064	0,990
Drama Yönteminde Kullanılan Araç ve Gereçleri Kullanmanın Gerekliği ve Önemi Konusunda	16	3,8	85	20,0	70	16,5	228	53,6	26	6,1	3,384	0,994
Drama Yönteminde Uygulanan Grup Değerlendirmesini Yapmada	14	3,3	136	32,0	92	21,6	165	38,8	18	4,2	3,087	1,002

Uygulamalar Esnasında Öğrencileri Gözlemleyerek ve Yorumlayarak Süreç Değerlendirmesi Yapmada	14	3,3	97	22,8	87	20,5	203	47,8	24	5,6	3,296	0,989
Uygulama Esnasındaki Eğitimci Tartışmaları Yönlendirmede	12	2,8	81	19,1	112	26,4	198	46,6	22	5,2	3,322	0,935
Sonuç Değerlendirmede Kullanılan Testleri/formları Geliştirip Kullanmada	24	5,6	131	30,8	113	26,6	137	32,2	20	4,7	2,995	1,023

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik ile ilgili ifadelere verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Eğitsel Bir Yöntem Olan Drama Yönteminin Ne Olduğu Konusunda” ifadesine öğretmenlerin, %3,3’ü ($n=14$) tamamen yetersizim, %23,1’i ($n=98$) yetersizim, %19,1’i ($n=81$) kararsızım, %50,6’sı ($n=215$) yeterliyim, %4,0’ı ($n=17$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “eğitsel bir yöntem olan drama yönteminin ne olduğu konusunda” ifadesine orta ($3,289\pm0,973$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin drama yöntemine dair orta derecede yeterli bilgi düzeyinde oldukları görülmüştür.

“Dramada Kullanılan Yöntem ve Teknikleri Uygulamada” ifadesine öğretmenlerin, %5,2’si ($n=22$) tamamen yetersizim, %29,4’ü ($n=125$) yetersizim, %26,4’ü ($n=112$) kararsızım, %35,5’i ($n=151$) yeterliyim, %3,5’i ($n=15$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “dramada kullanılan yöntem ve teknikleri uygulamada” ifadesine orta ($3,028\pm1,000$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin dramada kullanılan yöntem ve teknikleri uygulamada kendilerini yeterli gördükleri belirlenmiştir.

“Drama Uygulama Aşamaları Konusunda” ifadesine öğretmenlerin, %3,8’i ($n=16$) tamamen yetersizim, %32,7’si ($n=139$) yetersizim, %26,1’i ($n=111$) kararsızım, %34,6’sı ($n=147$) yeterliyim, %2,8’i ($n=12$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama uygulama aşamaları konusunda” ifadesine orta ($3,000\pm0,969$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin dramanın aşamalarını uygulama konusunda kendilerini yeterli buldukları görülmüştür.

“İhtiyaçlara Göre Bir Drama Hazırlamada” ifadesine öğretmenlerin, %5,6’sı ($n=24$) tamamen yetersizim, %28,0’ı ($n=119$) yetersizim, %24,7’si ($n=105$) kararsızım, %39,3’ü ($n=167$) yeterliyim, %2,4’ü ($n=10$) tamamen yeterliyim yanıtını

vermiştir. Öğretmenlerin “ihtiyaçlara göre bir drama hazırlamada” ifadesine orta ($3,047 \pm 0,997$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin dersin işlenişi esnasında doğacak ihtiyaca göre bir drama etkinliği hazırlamaları konusunda kendilerini yeterli gördükleri görülmüştür.

“Drama Yönteminde Ders Materyallerini (araç ve gereçleri) Geliştirip Kullanmada” ifadesine öğretmenlerin, %5,6'sı ($n=24$) tamamen yetersizim, %26,6'sı ($n=113$) yetersizim, %25,9'u ($n=110$) kararsızım, %39,5'i ($n=168$) yeterliyim, %2,4'ü ($n=10$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminde ders materyallerini (araç ve gereçleri) geliştirip kullanmada” ifadesine orta ($3,064 \pm 0,990$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin drama yöntemi sırasında çevresindeki ders materyallerini kullanmaları konusunda kendilerini yeterli gördükleri görülmüştür.

“Drama Yönteminde Kullanılan Araç ve Gereçleri Kullanmanın Gerekliliği ve Önemi Konusunda” ifadesine öğretmenlerin, %3,8'i ($n=16$) tamamen yetersizim, %20,0'ı ($n=85$) yetersizim, %16,5'i ($n=70$) kararsızım, %53,6'sı ($n=228$) yeterliyim, %6,1'i ($n=26$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminde kullanılan araç ve gereçleri kullanmanın gerekliliği ve önemi konusunda” ifadesine orta ($3,384 \pm 0,994$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Böylece kullanılan araç ve gereçlerin gerekliliğine önem verdikleri görülmüştür.

“Drama Yönteminde Uygulanan Grup Değerlendirmesini Yapmada” ifadesine öğretmenlerin, %3,3'ü ($n=14$) tamamen yetersizim, %32,0'ı ($n=136$) yetersizim, %21,6'sı ($n=92$) kararsızım, %38,8'i ($n=165$) yeterliyim, %4,2'si ($n=18$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminde uygulanan grup değerlendirmesini yapmada” ifadesine orta ($3,087 \pm 1,002$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve grup değerlendirmesi yapma konusunda kendilerini yeterli olarak gördükleri belirlenmiştir.

“Uygulamalar Esnasında Öğrencileri Gözlemleyerek ve Yorumlayarak Süreç Değerlendirmesi Yapmada” ifadesine öğretmenlerin, %3,3'ü ($n=14$) tamamen yetersizim, %22,8'i ($n=97$) yetersizim, %20,5'i ($n=87$) kararsızım, %47,8'i ($n=203$) yeterliyim, %5,6'sı ($n=24$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “uygulamalar esnasında öğrencileri gözlemleyerek ve yorumlayarak süreç değerlendirmesi yapmada” ifadesine orta ($3,296 \pm 0,989$) düzeyde katıldıkları

saptanmış ve süreç değerlendirmesi yapma konusunda yeterli oldukları görülmüştür.

“Uygulama Esnasındaki Eğitici Tartışmaları Yönlendirmede” ifadesine öğretmenlerin, %2,8'i ($n=12$) tamamen yetersizim, %19,1'i ($n=81$) yetersizim, %26,4'ü ($n=112$) kararsızım, %46,6'sı ($n=198$) yeterliyim, %5,2'si ($n=22$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “uygulama esnasındaki eğitici tartışmaları yönlendirmede” ifadesine orta ($3,322\pm0,935$) düzeyde katıldıkları ve eğitici tartışmaları yönlendirme konusunda kendilerine güvendikleri, kendilerini yeterli olarak gördükleri saptanmıştır.

“Sonuç Değerlendirmede Kullanılan Testleri/Formları Geliştirip Kullanmada” ifadesine öğretmenlerin, %5,6'sı ($n=24$) tamamen yetersizim, %30,8'i ($n=131$) yeterliyim, %26,6'sı ($n=113$) kararsızım, %32,2'si ($n=137$) yeterliyim, %4,7'si ($n=20$) tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “sonuç değerlendirmede kullanılan testleri/formları geliştirip kullanmada” ifadesine orta ($2,995\pm1,023$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin değerlendirme sürecinde kullanılmak üzere test/formları geliştirip kullanma konusunda kendilerini yeterli gördükleri görülmüştür.

Uygulanan öz yeterlik ölçeği kapsamında 425 öğretmene sorulmuş olan 10 sorudan alınan yanıtlara göre; öğretmenlerin genel olarak drama yöntemini tanıma, kullanma, kullanılmasının önemli olduğunu vurgulama ve değerlendirme süreçlerinde kendilerini yeterli olarak gördükleri saptanmıştır. Bu da öğretmenlerin drama eğitimi almış olsalar ya da olmasalar da kendilerini drama yöntemi, uygulanması ve değerlendirilmesi hakkında yeterli gördükleri, drama ile ilgili bilgi sahibi oldukları ve yeterli bir öz yeterliğe sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7

Öğretmenlerin Tutum ile İlgili İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Drama Yönteminin Fen Derslerini Kolaylaştırdığına İnanıyorum	4	0,9	2	0,5	42	9,9	255	60,0	122	28,7	4,151	0,684
Drama Yönteminin Dersi Eğlenceli Hale Getirmekten Çok Daha Fazla Kazanımı Olduğuna İnanıyorum	0	0,0	4	0,9	32	7,5	254	59,8	135	31,8	4,224	0,618
Drama Uygulamalarıyla Fen Derslerinin İşlenmesinin, Öğrencilerin Fen Derslerine Karşı Olumlu Bir Tutum Geliştirmelerine Katkı Sağladığına İnanıyorum	0	0,0	2	0,5	29	6,8	234	55,1	160	37,6	4,299	0,613
Fen Derslerinde, Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerini Geliştirmede Drama Yöntemini Tercih Ederim	0	0,0	4	0,9	65	15,3	249	58,6	107	25,2	4,080	0,661
Drama Yönteminin Öğrencilerin Hayal Gücünü Geliştirdiğine İnanıyorum	0	0,0	2	0,5	17	4,0	212	49,9	194	45,6	4,407	0,592
Drama Yöntemi İle Fen Dersi İşlemenin Zaman Kaybına Yol Açacağına İnanıyorum	118	27,8	168	39,5	75	17,6	52	12,2	12	2,8	2,228	1,072
Fen Derslerini Daha Etkili ve Kalıcı Hale Getirmek İçin Drama Yöntemini Seçerim	4	0,9	20	4,7	74	17,4	260	61,2	67	15,8	3,861	0,766

Fen ve Teknoloji Derslerinde Drama Uygulamalarından Faydalanmanın, Öğretmenlerin Araştırmacı ve Sorgulayıcı Yönünü Geliştirmede Yararlı Olacağına İnanıyorum	0	0,0	6	1,4	38	8,9	246	57,9	135	31,8	4,200	0,652
Drama Yönteminin Fen Derslerini Kolaylaştırdığına İnanıyorum	2	0,5	4	0,9	50	11,8	251	59,1	118	27,8	4,127	0,678
Drama Yönteminin Öğrencilere İletişim Becerisi Kazandırdığına İnanıyorum	0	0,0	0	0,0	14	3,3	238	56,0	173	40,7	4,374	0,548
Drama Yöntemine Göre Ders Planı Hazırlamanın Zor Olduğuna İnanıyorum	16	3,8	122	28,7	124	29,2	137	32,2	26	6,1	3,082	1,000
Drama Yöntemi İle Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesi Fene Karşı Olumlu Tutum Geliştirir	0	0,0	0	0,0	27	6,4	235	55,3	163	38,4	4,320	0,588
Drama Uygulamalarından Faydalanmanın Hem Öğretmenin Hem De Öğrencilerin Motivasyonunu Artırdığına İnanıyorum	2	0,5	2	0,5	22	5,2	243	57,2	156	36,7	4,292	0,629
Drama Yöntemi İle Başta Hedeflenen Kazanımlara Ulaşamadığına İnanıyorum	55	12,9	210	49,4	86	20,2	60	14,1	14	3,3	2,454	0,995
Drama Yöntemi İle Ders İşlenirken En Büyük Problemin Gürültü Olduğuna İnanıyorum	14	3,3	94	22,1	129	30,4	158	37,2	30	7,1	3,226	0,979
Drama Yönteminin, Öğrenci - Öğretmen ve Öğrenci -öğrenci Arasındaki Etkileşimi Artırdığına İnanıyorum	0	0,0	6	1,4	20	4,7	270	63,5	129	30,4	4,228	0,597
Göreve Başladığımda, Öğretim Durumları Esnasında Drama Uygulamalarına Sıkça Yer Veririm	8	1,9	74	17,4	125	29,4	186	43,8	32	7,5	3,376	0,921

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Drama Yönteminin Fen Derslerini Kolaylaştırdığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %0,9'u ($n=4$) kesinlikle katılmıyorum, %0,5'i ($n=2$) katılmıyorum, %9,9'u ($n=42$) kararsızım, %60,0'ı ($n=255$) katılıyorum, %28,7'si ($n=122$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminin fen derslerini kolaylaştırdığına inanıyorum” ifadesine yüksek ($4,151\pm0,684$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin fen derslerinde drama yöntemi kullanmalarının fen dersini kolaylaştırdığı konusunda olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür.

“Drama Yönteminin Dersi Eğlenceli Hale Getirmekten Çok Daha Fazla Kazanımı Olduğuna İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %0,9'u ($n=4$) katılmıyorum, %7,5'i ($n=32$) kararsızım, %59,8'i ($n=254$) katılıyorum, %31,8'i ($n=135$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminin dersi eğlenceli hale getirmekten çok daha fazla kazanımı olduğuna inanıyorum” ifadesine çok yüksek ($4,224\pm0,618$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve öğretmenlerin drama yönteminin eğlendirmekten ziyade birçok kazanım barındırdığı konusunda olumlu tutum gösterdikleri görülmüştür.

“Drama Uygulamalarıyla Fen Derslerinin İşlenmesinin, Öğrencilerin Fen Derslerine Karşı Olumlu Bir Tutum Geliştirmelerine Katkı Sağladığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %0,5'i ($n=2$) katılmıyorum, %6,8'i ($n=29$) kararsızım, %55,1'i ($n=234$) katılıyorum, %37,6'sı ($n=160$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama uygulamalarıyla fen derslerinin işlenmesinin, öğrencilerin fen derslerine karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine katkı sağladığına inanıyorum” ifadesine çok yüksek ($4,299\pm0,613$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve öğretmenlerin büyük çoğunluğu drama yöntemi ile işlenen derse karşı öğrencilerin olumlu tutum geliştirdiklerine inandıkları görülmüştür.

“Fen Derslerinde, Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerini Geliştirmede Drama Yöntemini Tercih Ederim” ifadesine öğretmenlerin, %0,9'u ($n=4$) katılmıyorum, %15,3'ü ($n=65$) kararsızım, %58,6'sı ($n=249$) katılıyorum, %25,2'si ($n=107$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “fen derslerinde, öğrencilerin empatik düşünme becerilerini geliştirmede drama yöntemini tercih ederim” ifadesine yüksek ($4,080\pm0,661$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Böylece

öğretmenler tarafından dramanın empatik beceri geliştirme hususunda tercih edilecek bir yöntem olarak kullanıldığı görülmüştür.

“Drama Yönteminin Öğrencilerin Hayal Gücünü Geliştirdiğine İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %0,5'i ($n=2$) katılmıyorum, %4,0'ı ($n=17$) kararsızım, %49,9'u ($n=212$) katılıyorum, %45,6'sı ($n=194$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminin öğrencilerin hayal gücünü geliştirdiğine inanıyorum” ifadesine çok yüksek ($4,407\pm0,592$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Drama Yöntemi ile Fen Dersi İşlemenin Zaman Kaybına Yol Açacağına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %27,8'i ($n=118$) kesinlikle katılmıyorum, %39,5'i ($n=168$) katılmıyorum, %17,6'sı ($n=75$) kararsızım, %12,2'si ($n=52$) katılıyorum, %2,8'i ($n=12$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yöntemi ile fen dersi işlemenin zaman kaybına yol açacağına inanıyorum” ifadesine zayıf ($2,228\pm1,072$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve ders işlerken drama yönteminin kullanılmasının derste zaman kaybına yol açtığına inandıkları görülmüştür.

“Fen Derslerini Daha Etkili ve Kalıcı Hale Getirmek İçin Drama Yöntemini Seçerim” ifadesine öğretmenlerin, %0,9'u ($n=4$) kesinlikle katılmıyorum, %4,7'si ($n=20$) katılmıyorum, %17,4'ü ($n=74$) kararsızım, %61,2'si ($n=260$) katılıyorum, %15,8'i ($n=67$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “fen derslerini daha etkili ve kalıcı hale getirmek için drama yöntemini seçerim” ifadesine yüksek ($3,861\pm0,766$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır ve fen dersini kalıcı hale getirmek için drama yöntemini kullandıkları görülmüştür.

“Fen ve Teknoloji Derslerinde Drama Uygulamalarından Faydalanmanın, Öğretmenlerin Araştırmacı ve Sorgulayıcı Yönünü Geliştirmede Yararlı Olacağına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %1,4'ü ($n=6$) katılmıyorum, %8,9'u ($n=38$) kararsızım, %57,9'u ($n=246$) katılıyorum, %31,8'i ($n=135$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “fen ve teknoloji derslerinde drama uygulamalarından faydalanmanın, öğretmenlerin araştırmacı ve sorgulayıcı yönünü geliştirmede yararlı olacağına inanıyorum” ifadesine çok yüksek ($4,200\pm0,652$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Drama Yönteminin Fen Derslerini Kolaylaştırdığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %0,5'i ($n=2$) kesinlikle katılmıyorum, %0,9'u ($n=4$) katılmıyorum,

%11,8'i ($n=50$) kararsızım, %59,1'i ($n=251$) katılıyorum, %27,8'i ($n=118$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminin fen derslerini kolaylaştırdığına inanıyorum” ifadesine yüksek ($4,127\pm0,678$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve drama yönteminin fen dersini kolaylaştırdığına inandıkları görülmüştür.

“Drama Yönteminin Öğrencilere İletişim Becerisi Kazandırdığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %3,3'ü ($n=14$) kararsızım, %56,0'ı ($n=238$) katılıyorum, %40,7'si ($n=173$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminin öğrencilere iletişim becerisi kazandırdığına inanıyorum” ifadesine çok yüksek ($4,374\pm0,548$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve drama yönteminin öğrencilerde iletişim becerisi kazandırdığına dair olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür.

“Drama Yöntemine Göre Ders Planı Hazırlamanın Zor Olduğuna İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %3,8'i ($n=16$) kesinlikle katılmıyorum, %28,7'si ($n=122$) katılmıyorum, %29,2'si ($n=124$) kararsızım, %32,2'si ($n=137$) katılıyorum, %6,1'i ($n=26$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yöntemine göre ders planı hazırlamanın zor olduğuna inanıyorum” ifadesine orta ($3,082\pm1,000$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplarda ise drama yöntemine ders planı hazırlamanın zor olduklarına katıldıkları görülmüştür.

“Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesi Fene Karşı Olumlu Tutum Geliştirir” ifadesine öğretmenlerin, %6,4'ü ($n=27$) kararsızım, %55,3'ü ($n=235$) katılıyorum, %38,4'ü ($n=163$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesi fene karşı olumlu tutum geliştirir” ifadesine çok yüksek ($4,320\pm0,588$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Drama Uygulamalarından Faydalanmanın Hem Öğretmenin Hem De Öğrencilerin Motivasyonunu Artırdığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %0,5'i ($n=2$) kesinlikle katılmıyorum, %0,5'i ($n=2$) katılmıyorum, %5,2'si ($n=22$) kararsızım, %57,2'si ($n=243$) katılıyorum, %36,7'si ($n=156$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama uygulamalarından faydalanmanın hem öğretmenin hem de öğrencilerin motivasyonunu artırdığına inanıyorum” ifadesine çok yüksek ($4,292\pm0,629$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve öğretmenler drama

uygulamalarının hem öğrenci hem de öğretmen motivasyonunu sağladığına inanmışlardır.

“Drama Yöntemi ile Başta Hedeflenen Kazanımlara Ulaşılamadığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %12,9'u ($n=55$) kesinlikle katılmıyorum, %49,4'ü ($n=210$) katılmıyorum, %20,2'si ($n=86$) kararsızım, %14,1'i ($n=60$) katılıyorum, %3,3'ü ($n=14$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yöntemi ile başta hedeflenen kazanımlara ulaşamadığına inanıyorum” ifadesine zayıf ($2,454 \pm 0,995$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve drama yönteminde hedeflenen kazanımlara ulaşıldığı sonucuna varılmıştır.

“Drama Yöntemi ile Ders İşlenirken En Büyük Problemin Gürültü Olduğuna İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %3,3'ü ($n=14$) kesinlikle katılmıyorum, %22,1'i ($n=94$) katılmıyorum, %30,4'ü ($n=129$) kararsızım, %37,2'si ($n=158$) katılıyorum, %7,1'i ($n=30$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yöntemi ile ders işlenirken en büyük problemin gürültü olduğuna inanıyorum” ifadesine orta ($3,226 \pm 0,979$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve gürültünün drama yöntemi ile ders işlenmesinde en büyük problem olduğu görülmüştür.

“Drama Yönteminin, Öğrenci-Öğretmen ve Öğrenci -Öğrenci Arasındaki Etkileşimi Artırdığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, %1,4'ü ($n=6$) katılmıyorum, %4,7'si ($n=20$) kararsızım, %63,5'i ($n=270$) katılıyorum, %30,4'ü ($n=129$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminin, öğrenci - öğretmen ve öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimi artırdığına inanıyorum” ifadesine çok yüksek ($4,228 \pm 0,597$) düzeyde katıldıkları saptanmış ve dramanın kişiler arasında etkileşimi ve iletişimi arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Göreve Başladığımda, Öğretim Durumları Esnasında Drama Uygulamalarına Sıkça Yer Veririm” ifadesine öğretmenlerin, %1,9'u ($n=8$) kesinlikle katılmıyorum, %17,4'ü ($n=74$) katılmıyorum, %29,4'ü ($n=125$) kararsızım, %43,8'i ($n=186$) katılıyorum, %7,5'i ($n=32$) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “göreve başladığımda, öğretim durumları esnasında drama uygulamalarına sıkça yer veririm” ifadesine orta ($3,376 \pm 0,921$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Uygulanan tutum ölçeği kapsamında 425 öğretmene sorulmuş olan 17 sorudan alınan yanıtlara göre; öğretmenlerin genel olarak drama yöntemine, drama

yöntemi ile dersin işlenmesine, drama yöntemi ile işlenen dersin kolay ve daha kalıcı öğrenmeler sağladığına, drama yöntemi ile işlenen dersin etkileşimi ve iletişimi arttırdığına, öğrenci ve öğretmeni motive ettiğine ve öğrencilerin hayal gücünü geliştirmesine karşı olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür ancak drama yöntemine yönelik ders programı hazırlamanın zor olduğuna, sınıf içerisinde gürültüye neden olduğuna ve drama yöntemi uygulamanın zaman kaybına yol açtığına da değinmişlerdir. Öğretmenlerin fen dersinin yaratıcı drama yöntemi ile işlenmesine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu yönde olduğu görülmüştür.

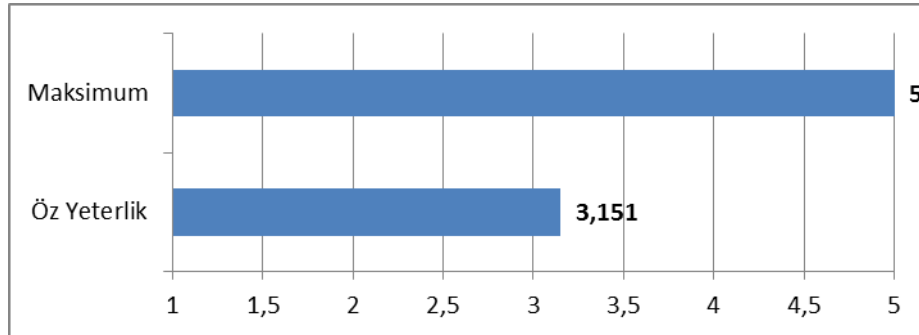
Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik, tutum düzeyleri ve korelasyon ilişkisi.

Tablo 8

Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik Düzeyleri

	<i>N</i>	<i>Ort</i>	<i>Ss</i>	<i>Min.</i>	<i>Max.</i>
Öz Yeterlik	425	3,151	0,861	1,000	5,000

Tablo.8.'de Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik düzeylerine bakılmıştır ve araştırmaya katılan öğretmenlerin “öz yeterlik” düzeyi orta ($3,151 \pm 0,861$); olarak saptanmıştır.

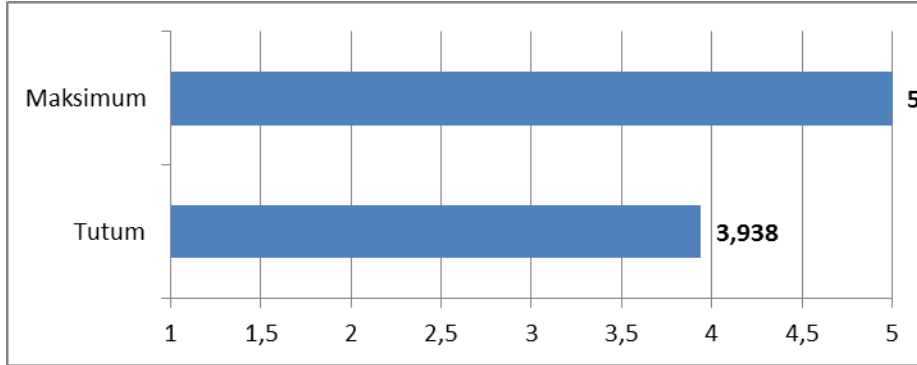
Şekil 9. Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik düzeylerine ilişkin diyagram

Tablo 9

Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Tutum Düzeyleri

	<i>N</i>	<i>Ort</i>	<i>Ss</i>	<i>Min.</i>	<i>Max.</i>
Tutum	425	3,938	0,485	1,820	4,940

Tablo.9’da öğretmenlerin drama yöntemi ile fen dersinin işlenmesine yönelik tutum düzeylerine bakılmıştır ve araştırmaya katılan öğretmenlerin “tutum” düzeyi yüksek ($3,938 \pm 0,485$); olarak saptanmıştır.

Şekil 10. Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik tutum düzeylerine ilişkin diyagram

Tablo 10

Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Arasında Korelasyon İlişkisi

		Öz Yeterlik
Tutum	<i>r</i>	0,480**
	<i>p</i>	0,000

Tablo 10’da drama yöntemi ile fen dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik ve tutum arasında korelasyon ilişkisi incelendiğinde, tutum ve öz yeterlik arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.48$; $p=0,000<0.05$).

Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliğin tutum üzerine etkisi.

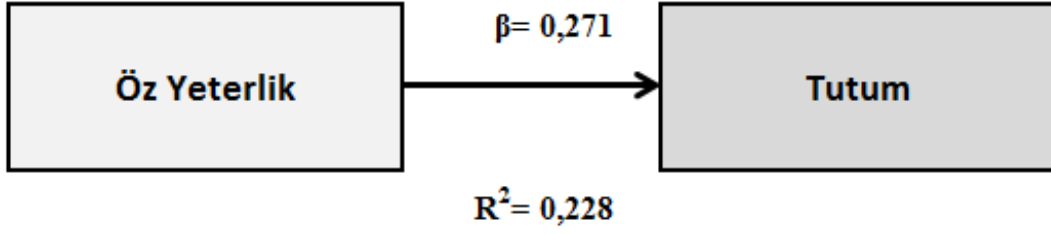
Tablo 11

Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterliğin Tutum Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>F</i>	Model (<i>p</i>)	R^2
Tutum	Sabit	3,086	39,260	0,000	126,444	0,000	0,228
	Öz Yeterlik	0,271	11,245	0,000			

Öz yeterlik ile tutum arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=126,444$; $p=0,000<0.05$). Tutum düzeyinin belirleyicisi olarak öz yeterlik değişkenleri ile

ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) güçlü olduğu görülmüştür ($R^2=0,228$). Öğretmenlerin öz yeterlik düzeyi tutumu arttırmaktadır ($\beta=0,271$).

Şekil 11. Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliğin tutum üzerine etkisine ilişkin model

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliğin tanımlayıcı özelliklere göre ortalaması.

Tablo 12

Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Bölgeye Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Öz Yeterlik	Marmara	82	3,115	0,792	0,992	0,430
	Karadeniz	40	3,340	0,703		
	Akdeniz	22	3,382	0,842		
	Ege	38	3,232	1,085		
	İç Anadolu	123	3,061	0,975		
	Güneydoğu Anadolu	65	3,194	0,743		
	Doğu Anadolu	55	3,073	0,743		

Araştırmaya Marmara Bölgesinden 82, Karadeniz Bölgesinden 40, Akdeniz Bölgesinden 22, Ege Bölgesinden 38, İç Anadolu Bölgesinden 123 kişi, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden 65, Doğu Anadolu Bölgesinden ise 55 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik puanları ortalamalarının bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 13

Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Meslekte Çalışma Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Öz Yeterlik	1-5	277	3,230	0,808	3,776	0,024	1 > 3
	6-10	84	3,060	0,896			
	10 Yıl Ve üzeri	64	2,931	0,992			

Araştırmaya 1-5 yıl deneyime sahip olan 277, 6-10 yıl deneyime sahip olan 84, 10 yıl ve üzeri deneyime sahip olan 64 öğretmen katılmıştır. Çalışma grubuna bakıldığında yeni mezun öğretmenlerin fazlalığı dikkat çekmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik puan ortalamalarının meslekteki kıdemleri demografik değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda meslekteki çalışma sürelerine göre grupların karşılaştırılmasında istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,776$; $p=0.024<0.05$). Ortaya çıkan farklılıkların nedenlerini belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Meslekte çalışma süresi 1-5 olanların öz yeterlik puanları ($3,230 \pm 0,808$), meslekte çalışma süresi 10 yıl ve üzeri olanların öz yeterlik puanlarından ($2,931 \pm 0,992$) yüksek bulunmuştur. Bu da yeni mezun öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini kullanmaları konusunda daha yeterli oldukları ve daha kıdemli öğretmenlerin güncel bir öğretim yöntemi olan yaratıcı drama yöntemi ile ilgili bir eğitim almamış olabildikleri ve eski dönemlerde drama yöntemi konusunda verilen hizmet içi eğitimlerin az oluşu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca Güler ve Kandemir'in 2015 yılında yapmış oldukları çalışma sonucunda hizmet süresinin öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir farka rastlamadıkları görülmüştür. Böylece iki benzer çalışma arasında farklı sonuçlar elde edildiği görülmüştür.

Tablo 14

Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Branşlara Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öz Yeterlik	Sınıf Öğretmeni	80	3,268	0,818	1,342	0,180
	Fen Bilgisi Öğretmeni	345	3,124	0,869		

Araştırmaya 80 sınıf öğretmeni, 345 fen bilgisi öğretmeni katılmıştır. Fen bilgisi öğretmenlerinin fazla olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik puanları ortalamalarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Benzer bir çalışma olan, Güler ve Kandemir (2015) yapmış oldukları çalışmalarında branşlara göre öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuş olup sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine göre daha yeterli oldukları görülmüştür.

Tablo 15

Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öz Yeterlik	Erkek	120	3,125	0,939	-0,395	0,693
	Kadın	305	3,162	0,829		

Araştırmaya 120 erkek, 305 kadın öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öz yeterlik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 16

Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Daha Önce Yaratıcı Drama Eğitimi alma Durumlarına Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öz Yeterlik	Evet	211	3,588	0,657	12,004	0,000
	Hayır	214	2,721	0,821		

Araştırmaya katılan öğretmenler arasında yaratıcı drama eğitimi alanların sayısı 211, almayanların sayısı ise 214'tür. Öğretmenlerin öz yeterlik puanları ortalamalarının daha önce yaratıcı drama eğitimi alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=12.004$; $p=0.000<0,05$). Daha önce yaratıcı drama eğitimi alanların öz yeterlik puanları ($x=3,588$), daha önce yaratıcı drama eğitimi almayanların öz yeterlik puanlarından ($x=2,721$) yüksek bulunmuştur. Böylece yaratıcı drama eğitimi

alanların, eğitim almayanlara göre daha yeterli oldukları görülmüştür. Yaratıcı drama eğitimi alan öğretmenler derslerinde yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullanma konusunda kendilerini daha yeterli hissetmektedirler çünkü dramanın kullanılmasına yönelik her türlü tekniğe ve aşamaya hakim oldukları için derste kullanımı onlar için daha kolaydır. Böylece öz güveni yüksek öğretmenler soyut kalan fen konularında yaratıcı drama yöntemini kullanmayı daha çok tercih ederler. Bu nedendir ki yaratıcı drama eğitimi alan bireylerin öz yeterlik düzeyleri aldıkları eğitimle birlikte doğru orantılı olarak artmaktadır. Ayrıca öz yeterliği yüksek olan bireylerin tutumlarının da yüksek olduğu araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda söylenebilir.

Tablo 17

Öğretmenlerin Öz Yeterlik Düzeylerinin Çalışılan Kuruma Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Öz Yeterlik	Devlet Okulu	326	3,083	0,823	-3,004	0,006
	Özel Okul	99	3,377	0,943		

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 326'sı devlet okulunda, 99'u özel okulda çalışmakta olup öz yeterlik puanları ortalamalarının çalışılan kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.004$; $p=0.006<0,05$). Özel okulda çalışanların öz yeterlik puanları ($x=3,377$), devlet okulunda çalışanların öz yeterlik puanlarından ($x=3,083$) yüksek bulunmuştur.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik tutumun tanımlayıcı özelliklere göre ortalaması.

Tablo 18

Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Bölgeye Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Tutum	Marmara	82	3,907	0,594	4,173	0,000	
	Karadeniz	40	4,185	0,351			2 > 1
	Akdeniz	22	4,021	0,337			4 > 1
	Ege	38	4,118	0,542			2 > 5
	İç Anadolu	123	3,864	0,468			4 > 5
	Güneydoğu Anadolu	65	3,812	0,425			2 > 6
	Doğu Anadolu	55	3,963	0,418			4 > 6

Araştırmaya Marmara Bölgesinden 82, Karadeniz Bölgesinden 40, Akdeniz Bölgesinden 22, Ege Bölgesinden 38, İç Anadolu Bölgesinden 123 kişi, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden 65, Doğu Anadolu Bölgesinden ise 55 öğretmen katılmıştır. Katılımcıların tutum puanları ortalamalarının bölge değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,173$; $p=0<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Karadeniz bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanları ($4,185 \pm 0,351$), Marmara bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanlarından ($3,907 \pm 0,594$) yüksek bulunmuştur. Ege bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanları ($4,118 \pm 0,542$), - Marmara bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanlarından ($3,907 \pm 0,594$) yüksek bulunmuştur. Karadeniz bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanları ($4,185 \pm 0,351$), İç Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanlarından ($3,864 \pm 0,468$) yüksek bulunmuştur. Ege bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanları ($4,118 \pm 0,542$), İç Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanlarından ($3,864 \pm 0,468$) yüksek bulunmuştur. Karadeniz bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanları ($4,185 \pm 0,351$), Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanlarından ($3,812 \pm 0,425$) yüksek bulunmuştur. Ege bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanları ($4,118 \pm 0,542$), Güneydoğu Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum

puanlarından ($3,812 \pm 0,425$) yüksek bulunmuştur. Karadeniz bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanları ($4,185 \pm 0,351$), Doğu Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin tutum puanlarından ($3,963 \pm 0,418$) yüksek bulunmuştur. Bu bulgular Erten ve Karademir'in 2013 yılında yapmış oldukları "Planlamış Davranış Teorisi" kapsamındaki doktora tezinde elde edilen bulgular ile benzerlik göstermiştir. Bu çalışma doğrultusunda elde edilen bulguya göre öğretmenlerin bölgelere göre tutumlarının değişkenlik göstermesi önem verdiği kişi, kurum veya kuruluşların kendilerinden istemelerine bağlı olduğu ve buna bağlı olarak kendi tutumlarının da değişkenlik göstermesi ve tutumlarının ortaya çıkması mümkün olamamaktadır şeklinde söylenebilir. Yani tutum puanlarının düşük olduğu bölgelere bakıldığında genellikle öğretmenlerin tutumlarının referans olarak gördüğü kişi ve kurumların beklentilerine bağlı olurken, tutum puanlarının yüksek olduğu bölgelerde ise referans aldığı kişilerden ziyade kendi tutumlarından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 19

Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Meslekte Çalışma Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Tutum	1-5	277	3,945	0,510	0,653	0,521
	6-10	84	3,888	0,459		
	10 Yıl ve üzeri	64	3,974	0,406		

Araştırmaya 1-5 yıl deneyime sahip olan 277, 6-10 yıl deneyime sahip olan 84, 10 yıl ve üzeri deneyime sahip olan 64 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 20

Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Branşa Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Tutum	Sınıf Öğretmeni	80	3,909	0,513	-0,599	0,550
	Fen Bilgisi Öğretmeni	345	3,945	0,479		

Araştırmaya 80 sınıf öğretmeni, 345 fen bilgisi öğretmeni katılmıştır. Fen bilgisi öğretmenlerinin fazla olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 21

Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Tutum	Erkek	120	3,821	0,558	-3,165	0,002
	Kadın	305	3,984	0,446		

Araştırmaya 120 erkek, 305 kadın öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.165$; $p=0.002<0,05$). Kadınların tutum puanları ($x=3,984$), erkeklerin tutum puanlarından ($x=3,821$) yüksek bulunmuştur. Bu sonuç göstermiştir ki yaratıcı drama yöntemini kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre daha çok kullanmakta ve kullanmaya isteklidir.

Tablo 22

Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Daha Önce Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Tutum	Evet	211	4,108	0,416	7,627	0,000
	Hayır	214	3,771	0,491		

Araştırmaya katılan öğretmenler arasında yaratıcı drama eğitimi alanların sayısı 211, almayanların sayısı ise 214'tür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının daha önce yaratıcı drama eğitimi alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=7.627$; $p=0.000<0,05$). Daha önce yaratıcı drama eğitimi alanların tutum puanları ($x=4,108$), daha önce yaratıcı drama eğitimi almayanların tutum puanlarından ($x=3,771$) yüksek bulunmuştur. Bu sonuç beklenen bir sonuçtur.

Yaratıcı drama eğitimi alan öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimi almayanlara göre daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermiştir.

Tablo 23

Öğretmenlerin Tutum Düzeylerinin Çalıştıkları Kuruma Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Tutum	Devlet Okulu	326	3,910	0,480	-2,153	0,032
	Özel Okul	99	4,030	0,495		

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 326'sı devlet okulunda, 99'u özel okulda çalışmakta olup öğretmenlerin tutum puanları ortalamalarının çalışılan kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.153$; $p=0.032<0,05$). Özel okulda çalışanların tutum puanları ($x=4,030$), devlet okulunda çalışanların tutum puanlarından ($x=3,910$) yüksek bulunmuştur. Bu sonuç da özel okulların devlet okullarına göre yaratıcı drama yöntemine daha çok önem verdiği ve derslerinde yaratıcı drama yöntemi kullanımını desteklediği şeklinde yorumlanabilir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Fen derslerinin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesine yönelik 10 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Öğretmenlerden yapılacak görüşme öncesi izin alınmıştır. Görüşmeler yüz yüze, internet yolu ile ya da telefon ile yapılmıştır. Yüz yüze yapılan görüşmeler belirlenen saatte ve belirlenen tarihte uygun ortam seçilerek gerçekleştirilmiştir. İnternet yolu ile yapılan görüşmelerde öğretmen formu yanıtlayıp e-posta yolu ile iletmiştir. Telefonla yapılan görüşmelerde ise karşılıklı görüşme yapıyormuş havasında gerçekleştirilmiş ve istenilen bilgilere ulaşılmıştır. Bu yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda öğretmenlerin fen derslerinde yaratıcı drama yöntemi kullanmalarına yönelik cevaplar alınmış ve birleştirilerek tek tek analiz edilmiştir. Analiz sürecinde kodlara ve temalara ayrıştırılarak genel yorumlamalar yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin görüşme formunda yaratıcı dramaya yönelik kısmına ait vermiş oldukları yanıtlar detaylı olarak verilmiştir.

Tablo 24

Görüşme Formu Detaylı Analiz Tablosu

Temalar	Alt temalar	Alt temalara İlişkin ifadeler	Katılımcı görüşlerinden alıntılar
Y. Drama eğitimi alınıp alınmaması	Evet/Hayır	Lisans Eğitimi sırasında	"Üniversitede seçmeli ders olarak 1 eğitim dönemi boyunca Eğitimde Yaratıcı Drama dersi aldım (Ö2)."
	Yer/Mekan	Çağdaş Drama Derneğinde	"Evet aldım. Lisans eğitimim sırasında Hacettepe Üniversitesi'nde yaratıcı dram ve ilköğretimde drama isimlerinde iki adet drama dersi aldım"(Ö3). "Hacettepe Üniversitesi'nde 4 ay süreyle aldım. Yaklaşık 16 saat." (Ö5)
	Süre (saat)		"Evet aldım. Hacettepe Üniversitesi'nde 1 dönem boyunca haftada 2 ders saati olarak." (Ö6) "Çağdaş drama derneği 144 saat "(Ö8)"
Drama yöntemi kullanımı	Fen dersinde drama kullanımı ders/konu örneği	Güneş ve Ay tutulması, Çevre kirliliği, Alkol ve sigaranın etkileri Teknolojinin hayatımızdaki yeri	"...Güneş, Ay tutulmasında öğrencileri görevlendirdim sınıfa konumlarını dönüşlerini güneş dünya ay olarak gösterdiler."(Ö1). "....Çevre kirliliğinden yola çıkarak, nesli tükenmekte olan canlılar hakkında görsellerle desteklenmiş şekilde drama tasarladık."(Ö2). "....sigara ve alkol kullanan bireylerin günlük hayatta yaşadığı olumlu ve olumsuz durumları canlandırmasını istedim(Ö9)."
		Öğrenciyi aktif kılması Özgüveni geliştirme Eşlenirken öğretme Kalıcı öğrenme sağlama Bireysel farklılıklara uygun olması İstenmeyen davranışları önleme	"Öğrencilerin bazılarını teknolojik aletleri rol olarak verdim ve üzerinde düşünmeleri için süre tanıdım. Herkes sırası geldiğinde kendince o aygıtın veya teknolojinin hayatımıza nasıl hizmet ettiğini ve hayatımızı nasıl kolaylaştırdığını anlattı."(Ö10). "Öğrenciyi aktif kılar, özgüveni geliştirir, eşlenirken öğretir."(Ö1). "Uygulayabildiğim kadarıyla drama derslerime olan katılımı ve ilgiyi artırıyor."(Ö10). "Öğrenciyi aktif kılar, özgüveni geliştirir, eşlenirken öğretir."(Ö1). "Öğrencilerin eşlenerek öğrenmesini sağlar."(Ö3). "...bu şekilde dersi işlediğimizde öğrenciler çok daha kolay öğrendiler ve aynı zamanda eşlendiler."(Ö6). "... konuyu içselleştirerek üzerinde daha yoğun düşünüyor ve kalıcılığı daha fazla oluyor."(Ö3). "Öğrenmeyi ve daha sonra öğrendiğini hatırlama oranı yükseliyor."(Ö10) "Her çocuk farklı şekillerde öğrendiği için de çocuklar kendini daha özgür hissediyor."(Ö8). "İstenmeyen davranışların önüne geçilmesinde gerçekten faydalı bir yöntemdir."(Ö9).
Drama yöntemi kullanırken yaşanan sorunlar	Fiziki şartlar Öğretme sürecinde	Gürültü Zaman kaybı	"...diğer yöntemlere oranla sınıf içi gürültüyü arttırması benim için sorun olabiliyor."(Ö10).

	oluşabilecek sıkıntılar	Kazanımlara ulaşamama Sınav kaygısı	"Drama yöntemini uygularken tek karşılaştığım sorun zaman kaybı oluyor. Konu biraz daha geç ilerliyor."(Ö6)." "...8. sınıf öğrencileri sınav kaygısı yaşadığı için, drama gibi faktörleri zaman kaybı olarak görebiliyorlar."(Ö2). "...Sınıfların fiziksel olarak drama için uygun olmaması sorunu var."(Ö9)
Drama yöntemi ile ders hazırlama	Plan hazırlama süreci	Zaman göre planlama Aşamalara göre planlama Öğrenci katılımına göre planlama	"Bir ders saatini etkili kullanacak şekilde çok uzun olmadan..."(Ö1). "Zaman planlaması doğrultusunda, ısınma çalışmalarına yer verildiğinde daha motive olmuş şekilde detaya geçiş yapılıyor."(Ö2). "Öncelikle ısınma bölümü olur daha sonra gelişme bölümü ve son olarak öğrenilenleri tartışmak ve toparlamak için kapanış bölümü yaparım."(Ö3). "Isınma çalışmalarında kazanımlara göre uyarırım. Önceki bilgilerini hatırlatacak çalışmalar koyarım, daha sonra canlandırma aşamasını uygulayım(Ö8)." "Drama etkinliği sırasında öğrenciler aktif ve öğrenmeye açık olmalıdır."(Ö10).
Drama etkinliklerinde dikkat edilecekler	Alan Hazırbulunuşluk Araç ve gereçler	Kostüm Sınıf alanı Öğrencilerin hazır oluşu	"...Grupların ayırımın rastgele yapıyorum ki herkes herkesle yakın ilişki kursun, sıraları yanlara ekip rahat bir ortam oluşturuyoruz..."(Ö1) "..Uygun ortam sağlanmalı, sınıf mevcudu hesaplanmalı, zihinde genel çerçevede ders yaşatılarak gereksinimler karşılanmalı, kostüm olmasa da tül ve kumaş parçaları ile derse gidilip, öğrencinin kendi kostümünü yaratması için olanak sağlanmalı."(Ö2) "Kullanılacak olan materyallerin kolay bulunabilecek olması, öğrencilerin hemen hemen hepsinin aktif olarak katılabilir olması ve öğrencilerin konuya hazırbulunuşlukları..."(Ö6)
Sınıfta yaratıcılık	Yaratıcılığın teşviki	Yaratıcılık Yol gösterme Bağdaştırma	"... bazen bir şiir ya da şarkıya konuyu uyarlayabileceklerini söylüyorum."(Ö2). "...ana malzemeleri söylüyorum fakat isteyenlerin farklı materyalleri de kullanabileceklerini, istedikleri renk ve deseni kullanabileceklerini söylüyorum."(Ö3). "Bunların bir yaratıcılık ürünü olduğunu fakat daha basit şeylerin de olabileceğinden bahsediyorum."(Ö5). "...hatırlatmalar yaparak birlikte geliştirmeye çalışıyoruz."(Ö6). "...anlattığım yeni bir maddeyi günlük hayatta çok iyi bildikleri bir terimle bağdaştırıyorum."(Ö1).

Tablo 25

Öğretmenlerin Drama Yöntemi Kullanımına İlişkin Sorulara Vermiş Oldukları Yanıtlar

	Yaratıcı drama eğitimi aldınız mı? (Evet/Hayır)			Drama yöntemi kullanımı	Drama yönteminin derse katkısı	Fen eğitiminde dramanın kullanımı-	Drama kullanırken yaşanan sorunlar	Ders planı hazırlama süreci	Drama etkinliklerinde dikkat edilecekler	Sınıfta yaratıcılığın teşviki
	Evet/Hayır	Nerede	Kaç saat							
Ö1	Evet	Lisans	1 Dönem	Güneş Ay tutulması	Öğrenciyi aktif kılar, Özgüven geliştirir, Eğlenirken öğretir	Yer Kabuğu	Gürültü	Zamana göre planlama	Homojen katılım	Günlük hayat ile bağdaştırmak
Ö2	Evet	Lisans	1 Dönem	Çevre Kirliliği Konusunda nesli tükenen canlılar	Kalıcı öğrenme sağlaması	Güncel konularda	Sınav kaygısı	Zamana göre planlama	Uygun ortam	Özgün fikirlere açık olmak
Ö3	Evet	Lisans	2 dönem	-	Eğlenerek öğrenme	-	Sınav kaygısı	Aşamalara göre planlama	Uygun Ortam	Özgün fikirlere açık olmak
Ö4	Hayır	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ö5	Evet	Lisans	16 saat	-	Kalıcı öğrenme sağlaması	Yer Kabuğu	-	-	Öğrenciyi tanıma	Farkına vardırmak
Ö6	Evet	Lisans	1 Dönem	Güneş Ay tutulması	Eğlenerek öğrenme	Yer Kabuğu	Zaman kaybı	Öğrenci katılımına göre planlama	Homojen katılım	Özgün fikirlere açık olmak
Ö7	Hayır	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ö8	Evet	ÇDD	144 saat	Tanışma için	Bireysel farklılıklar	Güncel konularda	Fiziksel sınırlılıklar	Aşamalara gör planlama	Homojen katılım	Keşfetmelerini sağlayarak
Ö9	Hayır	-	-	Alkol ve sigara kullanımı etkileri	İstenmeyen davranışları önleme	-	Zaman kaybı	-	Homojen katılım	-
Ö10	Hayır	-	-	Teknolojinin hayatımızdaki yeri	Öğrenciyi aktif kılar, kalıcı öğrenme	-	Gürültü	Öğrenci katılımına göre planlama	Homojen katılım	Günlük hayat ile bağdaştırmak

Öğretmenlerden Ö1, yaratıcı drama eğitimini bir dönem boyunca lisans hayatında almıştır. Drama yöntemini daha çok Güneş ve Ay tutulması konularında kullanmış olup, yer kabuğu ünitesinde de kullanımını tercih etmektedir. Ö1'e göre yaratıcı drama yöntemi öğrenciyi aktif kılar, Özguveni geliştirir ve eğlendirirken öğretir. Yaratıcı dramayı kullanırken yaşadığı en büyük sıkıntının gürültü olduğuna değinmiş olan Ö1 drama etkinlikleri yaparken de sınıfın homojen katılımına dikkat etmektedir. Ö1'e sınıfta yaratıcılığı nasıl teşvik ediyorsunuz sorusu sorulduğunda ise anlatmış olduğu konuların günlük hayatla bağdaştırılabilecek olduğuna değinmiştir.

Öğretmenlerden Ö2 de, yaratıcı drama eğitimini bir dönem boyunca lisans hayatında almıştır. Drama yöntemini daha çok çevre kirliliği konusunda ve nesli tükenen canlılar gibi güncel ve sözel konularda kullandığını belirtmiştir. Ö2'ye göre yaratıcı drama yöntemi kalıcı öğrenmeler sağlar. Yaratıcı dramayı kullanırken yaşadığı en büyük sıkıntının ise öğrencilerdeki sınav kaygısı olduğunu belirtmiştir. Ö2'ye göre drama etkinlikleri yaparken de öncelikle uygun ortamın olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ö2 sınıfta yaratıcılığı sınıfta özgün fikirlere açık olarak teşvik ettiğini vurgulamıştır.

Ö3 kodlu öğretmen yaratıcı drama eğitimini lisans hayatında iki dönem aldığını belirtmiştir. Ö3'e göre yaratıcı drama yöntemi eğlenirken öğretmeyi sağlamaktadır. Ö3 de Ö2 kodlu öğretmen gibi yaratıcı drama kullanırken yaşadığı en büyük sorunun sınav kaygısı olduğuna değinmiş ve öncelikle drama uygulamadan önce uygun ortamın seçilmesi gerektiğini söylemiştir.

Ö4 kodlu öğretmen yaratıcı drama eğitimi aldınız mı? Sorusuna hayır yanıtını verdiği için diğer soruları yanıtlamamıştır. Bu nedenle değerlendirmelerde göz önüne alınmamıştır.

Ö5. Öğretmen yaratıcı drama eğitimini lisans eğitiminde 16 saat aldığını söylemiş ve yaratıcı dramayı yer kabuğu ünitesinde kullandığını belirtmiştir. Ö5'e göre yaratıcı drama kalıcı öğrenme sağlamaktadır. Ö5 yaratıcı dramayı uygularken herhangi bir sıkıntı yaşamamıştır ve ona göre drama uygulanırken dikkat edilecek en önemli nokta öğrenciyi tanımadır. Ö5 yaratıcılığı teşvik etme adına da öğrencilerin farkına varmalarını sağlama çalışmaları yaptığını değinmiştir.

Öğretmenlerden Ö6 yaratıcı drama eğitimini lisans eğitimi boyunca bir dönem aldığını söylemiş olup yaratıcı dramayı Güneş, Ay konularında kullandığını dile getirmiştir. Ona göre de en büyük sorun zaman kaybıdır. Yaratıcı drama etkinliklerini uygularken homojen katılıma önem vermektedir ve ders planını da öğrenci katılımına göre hazırlamaktadır. Ö6 da Ö3 gibi yaratıcılığın teşvikinde özgün fikirlere açık olduğunu belirtmiştir.

Ö7 kodlu öğretmen yaratıcı drama eğitimi aldınız mı? Sorusuna hayır yanıtını verdiği için diğer soruları yanıtlamamıştır. Bu nedenle değerlendirmelerde göz önüne alınmamıştır.

Öğretmenlerden Ö8 yaratıcı drama eğitimi Çağdaş Drama Derneğinden 144 saat almıştır. Yaratıcı drama etkinliklerini daha çok ilk derslerde tanışma etkinliği olarak kullandığını vurgulayan Ö8'e göre yaratıcı drama bireysel farklılıklara göz önünde bulundurmaktadır. Ö8 yaratıcı drama etkinliklerini uygularken en çok fiziksel sınırlılıkların sıkıntı yarattığına değinmiştir. Yaratıcı drama yöntemine yönelik ders planı hazırlarken de dramanın aşamalarına göre hazırladığını belirtmiş ve homojen katılıma önem verdiğini söylemiştir.

Ö9 yaratıcı drama eğitimi almadığı halde yaratıcı dramayı bir yöntem olarak sigara ve alkol kullanımının etkilerini anlatmış olduğu konularda kullandığını söylemiştir. Ö9'a göre yaratıcı drama istenmeyen davranışların önlenmesini sağlamaktadır. Yaratıcı dramayı uygularken en çok sorun yaşadığı konunun zaman kaybı olduğunu belirtmiş ve dramayı uygularken homojen katılıma önem verdiğini vurgulamıştır.

Son görüşülen öğretmen Ö10 da Ö9 gibi yaratıcı dramayı eğitimi almadan yaratıcı drama yöntemini kullanmaktadır. Ö10 yaratıcı dramayı teknolojinin hayatımızdaki yeri konularını anlatırken kullandığını belirtmiş ve yaratıcı dramanın öğrenciyi aktif kıldığını, kalıcı öğrenmeler sağladığına değinmiştir. Drama kullanırken en büyük sorunun gürültü olduğunu ve uygulama esnasında homojen katılımın önemli olduğunu söylemiştir. Ayrıca yaratıcılığı teşvik etme konusunda da günlük hayatla bağdaştırdığını söylemiştir.

Öğretmenlerin yaratıcı drama eğitim durumlarına ilişkin veriler.

Tablo 26

Yaratıcı Drama Eğitimi Deneyimine İlişkin Frekans ve Yüzdelere

<i>Yanıtlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	5	50
Hayır	5	50

Örnekleme oluşturan toplam 10 öğretmenden 5'i yaratıcı drama eğitimini üniversite veya kurslarda almış, 5'i ise almamıştır.

Tablo 27

Katılımcıların Drama Eğitimi Alma Frekans ve Yüzdelere

<i>Yanıtlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Lisans dersi	4	40
ÇDD kursu	1	10
Hayır(Eğitim Almadım)	5	50
Toplam	10	100

Öğretmenlere eğer yaratıcı drama eğitimi aldıysanız nereden aldıkları sorulduğunda, 4 kişi ($f=4$) lisans dersi olarak, 1 kişi ($f=1$) Çağdaş Drama Derneğinden almış olup, öğretmenlerin yarısının drama dersi almış oldukları görülmüştür. Öğretmenlerin diğer yarısının ise 5 kişi ($f=5$) herhangi bir drama eğitimi almadıkları görülmüştür.

Yaratıcı dramanın bir yöntem olarak uygulanması. Öğretmenlere sorulan yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullandığınız bir dersi kısaca anlatır mısınız? Sorusuna verilen yanıtlar aşağıdaki gibidir.

Tablo 28

Katılımcıların Dramayı Derslerinde Kullanma Frekans ve Yüzdelere

<i>Yanıtlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	6	60
Hayır	4	40
Toplam	10	100

Öğretmenlere Yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullandığınız bir dersi kısaca anlatır mısınız? Sorusu sorulduğunda öncelikle öğretmenlerin 6'sının ($f=6$) yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullandıkları, 4'ünün ($f=4$) ise yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullanmadıkları görülmüştür.

Tablo 29

Derslerinde Yaratıcı Dramayı Kullanan Öğretmenlerin Temaları ve Örnek İfadeleri

Ana Temalar	Alt Temalar	Örnek alıntılar
Dramanın derste kullanımı	Güneş ve Ay tutulması	"...Güneş, Ay tutulmasında öğrencileri görevlendirdim sınıfa konumlarını dönüşlerini güneş dünya ay olarak gösterdiler."(Ö1). "Ay ve Güneş tutulmalarını işlerken öğrenciler Ay, Dünya ve Güneş'in konumlarını onları seslendirerek oluşturdular."(Ö6).
	Çevre Kirliliği	"... Çevre kirliliğinden yola çıkarak, nesli tükenmekte olan canlılar hakkında görsellerle desteklenmiş şekilde drama tasarladık."(Ö2).
	Tanışma etkinliği	"... ilk derslerde tanışma ve empati kurma amacıyla kullanıyorum. Top ile "Adın ne oyunu?"(Ö8).
	Alkol ve sigaranın etkileri	"... sigara ve alkol kullanan bireylerin günlük hayatta yaşadığı olumlu ve olumsuz durumları canlandırmasını istedim."(Ö9).
	Teknolojinin hayatımızdaki yeri	"...Öğrencilerin bazılarını teknolojik aletleri rol olarak verdim ve üzerinde düşünceleri için süre tanıdım. Herkes sırası geldiğinde kendince o aygıtın veya teknolojinin hayatımıza nasıl hizmet ettiğini ve hayatımızı nasıl kolaylaştırdığını anlattı."(Ö10).

Tablo 30

Derslerinde Yaratıcı Dramayı Kullanan Öğretmenlerin Konulara Göre Frekans ve Yüzdeleri

Yanıtlar	f	%
Güneş ve Ay tutulması	2	33.3
Çevre kirliliği	1	16.6
Tanışma etkinliği	1	16.6
Alkol ve sigaranın etkileri	1	16.6
Teknolojinin hayatımızdaki yeri	1	16.6

Öğretmenlerin cevaplarına göre alt temalar oluşturulduğunda yaratıcı dramanın fen eğitiminde Güneş ve Ay tutulması konusunda, Çevre kirliliği konusunda, tanışma etkinliği olarak, alkol ve sigaranın etkileri konusunda ve teknolojinin hayatımızdaki yer konusunda kullanıldığı görülmüştür. Güneş ve Ay tutulması konusunda kullanan 2 kişi ($f=2$), çevre kirliliği konusunda kullanan 1 kişi ($f=1$), tanışma etkinliği olarak kullanan 1 kişi ($f=1$), alkol ve sigaranın etkileri olarak kullanan 1 kişi ($f=1$) ve teknolojinin hayatımızdaki yeri konusunda kullanan 1 kişi ($f=1$)'dir. Frekans tablosuna ek olarak öğretmenlerin verdikleri yanıtların bir kısmı şu şekildedir:

Ö1, "Güneş ve Ay tutulmasında öğrencilerimi görevlendirdim, Güneş tutulmasında sınıfta konumlarını, dönüşlerini Güneş Dünya Ay olarak gösterebildiler.	Güneş ve Ay tutulmasında
Ö2, "Tam anlamıyla bir drama yöntemini uygulamadım fakat, ısınma-soğuma aşamaları olmaksızın, genel çerçevede uyguladığım dersler oldu.7. sınıf Ekosistem ve Çevre ünitesinde, Çevre Kirliliği konusu üzerinde oldukça yoğun şekilde durmuştuk. Çevre kirliliğinden yola çıkarak, nesli tükenmekte olan canlılar hakkında görsellerle desteklenmiş şekilde drama tasarladık. Öğrencilerin düşünmeye açık olduğu, beyin fırtınası yaptıkları bir ders olmuştu.	Ekosistem ve Çevre ünitesinde, Çevre Kirliliği
Ö6 "5. Sınıflarda Ay ve Güneş tutulmalarını işlerken öğrenciler Ay, Dünya ve Güneş'in konumlarını onları seslendirerek oluşturdular.	Ay ve Güneş tutulmaları
Ö8. "Evet kullandım. İlk derslerde tanışma ve empati kurma amacıyla kullanıyorum. Top ile "Adın ne oyunu?" daha sonra sınıftaki malzemelerle kendilerini özdeşleştirdikleri bir oyun oynuyoruz. Hem arkadaşlarına hem de sınıf ortamına uyum sağlıyorlar.	Tanışma Etkinliği
Ö9. "Derslerimde nadiren bu yöntemi kullandım. Konumuz sigara ve alkol bağımlılığıydı çocuklara sigara ve alkol kullanan bireylerin günlük hayatta yaşadığı olumlu ve olumsuz durumları canlandırmasını istedim. Öğrencilerin canlandıkları karakterlerden sonra öğrencilerin kendi başlarına konuyu kavradıklarını gözlemledim."	Alkol ve Sigaranın Etkileri
Ö10. "Öğrencilerin bazılarını teknolojik aletleri rol olarak verdim ve üzerinde düşünmeleri için süre tanıdım. Herkes sırası geldiğinde kendince o aygıtın veya teknolojinin hayatımıza nasıl hizmet ettiğini ve hayatımızı nasıl kolaylaştırdığını anlattı."	Teknolojinin Hayatımızdaki Yeri

Yukarıda derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanan öğretmenlerin görüşlerinden bire bir alıntılara yer verilmiştir.

Bu yanıtlar doğrultusunda öğretmenlerden Ö1 ve Ö6 yaratıcı drama yöntemini fen bilimleri dersi konularından olan Güneş ve Ay tutulması konularında kullandıklarını belirtmiş şu ifadeleri söylemişlerdir; Ö1. "Güneş ve Ay tutulmasında

öğrencilerimi görevlendirdim, Güneş tutulmasında sınıfta konumlarını, dönüşlerini Güneş Dünya Ay olarak gösterebildiler.” Ö6 ise “5. sınıflarda Ay ve Güneş tutulmalarını işlerken öğrenciler Ay, Dünya ve Güneş’in konumlarını onları seslendirerek oluşturdular. ifadelerini kullanmışlardır.”

Ö2 kodlu öğretmen yaratıcı dramayı çevre konularından yola çıkarak nesli tükenen canlılar hakkında bilgi verirken uyguladığını belirtmiştir.

Ö2. “Tam anlamıyla bir drama yöntemini uygulamadım fakat, ısınma-soğuma aşamaları olmaksızın, genel çerçevede uyguladığım dersler oldu. 7. sınıf Ekosistem ve Çevre ünitesinde, Çevre Kirliliği konusu üzerinde oldukça yoğun şekilde durmuştuk. Çevre kirliliğinden yola çıkarak, nesli tükenmekte olan canlılar hakkında görsellerle desteklenmiş şekilde drama tasarladık. Öğrencilerin düşünmeye açık olduğu, beyin fırtınası yaptıkları bir ders olmuştur.”

Yaratıcı drama yöntemini fen bilimleri dersinde kullanan diğer öğretmenlerden Ö8, tanışma amacı ile kullandığını ifade ederken, Ö9 sigara ve alkol kullanımı konularında, Ö10 ise teknolojik aletlerin hayatımızdaki yerini öğretirken kullandığını belirtmiştir. Öğretmenlerin soru ile ilgili ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

Ö8. “Evet kullandım. İlk derslerde tanışma ve empati kurma amacıyla kullanıyorum. Top ile “Adın ne oyunu?” daha sonra sınıftaki malzemelerle kendilerini özdeşleştirdikleri bir oyun oynuyoruz. Hem arkadaşlarına hem de sınıf ortamına uyum sağlıyorlar.

Ö9. “Derslerimde nadiren bu yöntemi kullandım. Konumuz sigara ve alkol bağımlılığıydı. Çocuklara sigara ve alkol kullanan bireylerin günlük hayatta yaşadığı olumlu ve olumsuz durumları canlandırmasını istedim. Öğrencilerin canlandırdıkları karakterlerden sonra öğrencilerin kendi başlarına konuyu kavradıklarını gözlemledim.”

Ö10. “Öğrencilerin bazılarını teknolojik aletleri rol olarak verdim ve üzerinde düşünmeleri için süre tanıdım. Herkes sırası geldiğinde kendince o aygıtın veya teknolojinin hayatımıza nasıl hizmet ettiğini ve hayatımızı nasıl kolaylaştırdığını anlattı.”

Fen dersi soyut ve hayal edilesi güç konular barındırdığı için öğrenciler tarafından öğrenilmesi güç ve anlaşılması zor bir ders olarak görüşmüş ve öğrencilerin gözü korkmuştur. Fakat yaratıcı drama yöntemi ile işlenen fen dersi öğrencilerde kalıcılığın sağlanmasında ve hayal gücünün gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Fen bilimleri dersinde özellikle Güneş, Dünya ve Ay konuları kapsamında verilen bilgiler genel olarak soyut ve hayal edilmesi zor konulardır. Bu nedenle eğer bu konular drama yöntemi ile işlendiği takdirde öğrencilerin somutlaştırmasına olanak sağlamaktadır. Böylece elde edilen bulgulardaki öğretmenlerin yanıtları doğrultusunda, fen eğitiminde soyut kalan, anlaşılması ve

hayal edilmesi güç olan konular da, aynı zamanda öğrencide kalıcı bir etki bırakılmak istenen yani günlük yaşamla ilişkilendirilebilecek konularda yaratıcı drama yöntemini kullandıkları görülmüştür. Böylece öğrencilerin fene karşı daha olumlu bir tutum geliştirebileceği söylenebilir.

Drama yönteminin derse katkısı. Öğretmenlere drama yönteminin derse katkısı nedir? Sorusu sorulduğunda aşağıdaki cevaplar alınmıştır.

Tablo 31

Öğretmenlerin Yaratıcı Dramanın Derse Katkısına Vermiş Oldukları Örnek İfadelerinden Alıntılar

Temalar	Alt temalar	Katılımcı görüşlerinden alıntılar
Yaratıcı dramanın derse katkısı	Öz güveni geliştirmesi	“Öğrenciyi aktif kılar, özgüven geliştirir, eğlenirken öğretir(Ö1). Uygulayabildiğim kadarıyla drama derslerime olan katılımı ve ilgiyi artırıyor.”(Ö10).
	Öğrenciyi aktif kılması	“Öğrenciyi aktif kılar, özgüven geliştirir, eğlenirken öğretir.”(Ö1). “Öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini sağlar(Ö3).”
	Eğlenirken öğretmesi	“...bu şekilde dersi işlediğimizde öğrenciler çok daha kolay öğrendiler ve aynı zamanda eğlendiler.”(Ö6). “... konuyu içselleştirerek üzerinde daha yoğun düşünüyor ve kalıcılığı daha fazla oluyor.”(Ö2).
	Kalıcı öğrenme sağlaması	“Öğrenmeyi ve daha sonra öğrendiğini hatırlama oranı yükseliyor.”(Ö10)
	Bireysel farklılıklara uygun olması	“Her çocuk farklı şekillerde öğrendiği için de çocuklar kendini daha özgür hissediyor.”(Ö8).
	İstenmeyen davranışları önlemesi	“İstenmeyen davranışların önüne geçilmesinde gerçekten faydalı bir yöntemdir.”(Ö9).

Aşağıda yaratıcı dramanın derse katkısı teması doğrultusunda verilen yanıtlardan birebir alıntılar yer almaktadır.

Ö1. <i>“Derste öğrenciyi aktif kılar, özgüven geliştirir, eğlenirken öğretir.”</i>	Öğrenciyi aktif kılması Özgüveni geliştirmesi Eğlenirken öğretmesi
Ö2. <i>“Öğrenciler, konuyu içselleştirerek üzerinde daha yoğun düşünüyor ve kalıcılığı daha fazla oluyor.”</i>	Kalıcı öğrenmeyi sağlaması
Ö3. <i>“Öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini sağlar.”</i>	Eğlenirken öğretmesi
Ö5. <i>“Drama ile ders işlemek bana göre çocuğa yeni anlatırken uygun bir yöntem değil. Çünkü daha sonrasında çocuklar kendileri keşfetmek yerine bu neden böyle nasıl oldu gibi sorularla daha çok kafalarını karıştırıyorlar. Ders işlenip konu sonunda pekiştirme yapmak daha mantıklı. Zaten drama çocuklara oyun gibi geldiğinden hemen derste işledikleriyle bağdaştırabiliyorlar.”</i>	Eğlenirken öğretmesi
Ö6. <i>“Örneğin Güneş ve Ay tutulmaları normalde öğrenciler tarafından oldukça fazla karıştırılan bir konu ancak bu şekilde dersi işlediğimizde öğrenciler çok daha kolay öğrendiler ve aynı zamanda eğlendiler.”</i>	Eğlenirken öğretmesi Kolay öğrenmeler sağlaması
Ö8. <i>“Drama yöntemi çocuğa kendini ifade edebilecek farklı yöntemler sunuyor. ve sonunda çocuk kendini ifade edebileceği ve farklı şekillerde öğrenebileceği yöntemi buluyor. Her çocuk farklı şekillerde öğrendiği için de çocuklar kendini daha özgür hissediyor.”</i>	Bireysel farklılıkları uygun olması
Ö9. <i>“İstenmeyen davranışların önüne geçilmesinde gerçekten faydalı bir yöntemdir.”</i>	İstenmeyen davranışları önlemesi

Drama yönteminin hedefleri arasında öz güveni geliştirmesi, öğrenciyi aktif kılması, empati kurmayı sağlaması, problem çözme becerileri geliştirmesi, olayları günlük yaşamla bağdaştırmayı sağlaması vb. (Nixon 1988; McCaslin 1990; O'Neill 1990; Ömeroğlu 1990; Üstündağ 1994; Üstündağ 1995; Fleming 1995) bulunmaktadır. Öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlar da bu hedeflerle örtüşmektedir. Öğretmenlerden Ö1'in vermiş olduğu ifade şu şekildedir: *“Derste*

öğrenciyi aktif kılar, özgüven geliştirir, eğlenirken öğretir.” Ö10 ise “Uygulayabildiğim kadarıyla drama derslerime olan katılımı ve ilgiyi arttırıyor.”

Öğretmenlerden Ö1 ve Ö10’un vermiş oldukları yanıtlara göre yaratıcı dramanın öğrencide öz güveni ve ilgiyi geliştirdiği sonucuna varılabilir. Ayrıca Ö1. öğretmen de yaratıcı dramanın öğrenciyi aktif kıldığına da değinmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlerden Ö2 ve Ö10 yaratıcı dramanın derste kalıcılığı arttırdığına değinmişlerdir. Bu öğretmenlerin ifadeleri şu şekildedir;

Ö2. *“Öğrenciler, konuyu içselleştirerek üzerinde daha yoğun düşünüyor ve kalıcılığı daha fazla oluyor.”*

Ö10. *“Öğrenmeyi ve daha sonra öğrendiğini hatırlama oranı yükseliyor.”*

Yaratıcı dramanın derse katkısına yanıt veren görüşme yapılan bir diğer öğretmen Ö3. *“Öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini sağlar.”* İfadesini kullanmış, görüşme yapılan öğretmenlerden Ö6 *“Örneğin güneş ve ay tutulmaları normalde öğrenciler tarafından oldukça fazla karıştırılan bir konu ancak bu şekilde derisi işlediğimizde öğrenciler çok daha kolay öğrendiler ve aynı zamanda eğlendiler.”* İfadesi ile öğrencilerin gözünde soyut kalan konuların yaratıcı drama yöntemi ile daha kolay öğrenciklerine değinmiştir.” Görüşme yapılan bir diğer öğretmen olan Ö5. *“Drama ile ders işlemek bana göre çocuğa yeni anlatırken uygun bir yöntem değil çünkü daha sonrasında çocuklar kendileri keşfetmek yerine bu neden böyle nasıl oldu gibi sorularla daha çok kafalarını karıştırıyorlar. Ders işlenip konu sonunda pekiştirme yapmak daha mantıklı. Zaten drama çocuklara oyun gibi geldiğinden hemen derste işledikleriyle bağdaştırabiliyorlar.”* İfadesi ile de farklı bir bakış açısı kazandırmıştır.

Görüşme yapılan öğretmenlerden Ö8 *“Drama yöntemi çocuğa kendini ifade edebilecek farklı yöntemler sunuyor. Ve sonunda çocuk kendini ifade edebileceği ve farklı şekillerde öğrenebileceği yöntemi buluyor. Her çocuk farklı şekillerde öğrendiği için de çocuklar kendini daha özgür hissediyor.”* Ö8.kodlu öğretmenin verdiği yanıt doğrultusunda yaratıcı drama yönteminin bireysel farklılıklar uygun bir yöntem olduğu görülmüştür.

Görüşme yapılan öğretmenlerden Ö9 *“İstenmeyen davranışların önüne geçilmesinde gerçekten faydalı bir yöntemdir.”* İfadesi ile yaratıcı drama yöntemi

günlük hayatın bir provası olduğundan dolayı istenmeyen davranışların önüne geçilmesine yardımcı olduğuna değinmiştir.

Öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlara bakıldığında, yaratıcı dramının öğrenciyi aktif kıldığı, özgüvenlerini geliştirdiği, eğlenirken öğretme imkanı sunduğu, kalıcı öğrenmeler sağladığı yönünde yaratıcı dramının derse olumlu bir şekilde katkısının olduğunu düşünmektir. Yaratıcı dramının amaçları arasında olan bu maddeler sayesinde çalışmanın hedeflerine ulaşması açısından önemli bir bulgudur.

Drama yönteminin fen dersi konularında kullanımı. Bir fen bilimleri/sınıf öğretmeni olarak dramayı fen dersinin hangi konularında ya da ünitelerinde daha çok kullanmayı tercih ediyorsunuz? Sorusu sorulmuştur ve vermiş oldukları yanıtlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 32

Öğretmenlerin Hangi Konularda Yaratıcı Drama Yöntemini Tercih Ettiğine İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Yanıtlar	f	%
Yer kabuğu-Uzay	3	60
Güncel Konular	2	40

Yaratıcı drama yöntemini kullanan 5 öğretmenden 3'ü ($f=3$) yaratıcı dramayı daha çok yer kabuğu ve uzay konularında kullanırken öğretmenlerden 2'si ($f=2$) ise daha çok güncel ve somutlaştırılması güç sözel konularda kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin doğrudan yanıtları aşağıda verilmiştir.

Ö1. "Yer kabuğunun gizemi ve uzay konularında kullanıyorum"	Yer kabuğu- Uzay
Ö2. "Daha çok sözel alanlarda ve güncel konular başlıklarında tercih ediyorum. Güncel konularda (küresel ısınma, ekosistem, biyoçeşitlilik gibi) daha az bilimsel terim ve daha çok yorum olduğu için tercih ediyorum."	Güncel Konular
Ö5. "Özellikle Dünya Güneş yer kabuğu konularında oyun şeklinde drama yapmayı bazen tercih edebiliyorum. Çünkü çocukların en sıkıldığı ve hatta işlemek bile istemedikleri konular."	Yer kabuğu- Uzay

Ö6. “Somutlaştırmaya uygun konularda Yer kabuğu- Uzay kullanmayı tercih ediyorum. Örneğin genelde Dünya ve evren konu alanındaki ünitelerde kullanmaktayım. Öğrencilerin daha kolay ve kalıcı öğrenmeleri tercih sebebim”

Ö8. “Hayat bilgisi dersinde ve daha güncel olan Güncel Konular sözel kullanmayı daha çok tercih ediyorum. Çünkü diğer derslerde her konu hakkında atölye yazılamıyor.

Fen bilgisi dersi kapsamında yaratıcı drama yöntemini kullanmaya müsait oldukça fazla ünite ve konu bulunmaktadır. Öğretim programında yaratıcı dramanın kullanımına dair kazanımlar olmasa dahi yaratıcı drama yöntemi ile yapılan etkinliklerle somutlaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlar aşağıda verilmiştir.

Ö1. “Yer kabuğunun gizemi ve uzay konularında kullanıyorum.”

Ö5. “Özellikle dünya güneş yer kabuğu konularında oyun şeklinde drama yapmayı bazen tercih edebiliyorum. Çünkü çocukların en sıkıldığı ve hatta işlemek bile istemedikleri konular.

Ö6. “Somutlaştırmaya uygun konularda kullanmayı tercih ediyorum. Örneğin genelde dünya ve evren konu alanındaki ünitelerde kullanmaktayım. Öğrencilerin daha kolay ve kalıcı öğrenmeleri tercih sebebim.”

Görüşme yapılan öğretmenlerden Ö1, Ö5 ve Ö6. öğretmenler yaratıcı drama yöntemini fen derslerinde hayal edilmesi ve anlaşılması en güç olan konulardan olan yer kabuğu ve uzay konularında kullandıklarına değinmişlerdir. Böylece yaratıcı drama yöntemiyle canlandırmalar yapılarak soyut kalan konuların somutlaştırılması sağlanmış olacaktır.

Ö2. “Daha çok sözel alanlarda ve güncel konu başlıklarında tercih ediyorum. Güncel konularda (küresel ısınma, ekosistem, biyoçeşitlilik gibi) daha az bilimsel terim ve daha çok yorum olduğu için tercih ediyorum.”

Ö8. “Hayat bilgisi dersinde ve daha güncel olan sözel konularda kullanmayı daha çok tercih ediyorum. Çünkü diğer derslerde her konu hakkında atölye yazılamıyor.”

Görüşme yapılan Ö2. ve Ö8. öğretmenlerin yanıtlarına bakıldığında ise; bu öğretmenler yaratıcı dramayı daha güncel ve sözel konular kapsamında kullandıklarına değinmişlerdir.

Fen bilgisi ve sınıf öğretmenlerinin vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda drama yönteminin daha çok somutlaştırmaya uygun ve soyut kalan, anlaşılabilirliği güç konularda kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgu daha önce de öğretmenlere sorulmuş olan yaratıcı drama yöntemi ile işlediğiniz bir dersi kısaca anlatır mısınız? Sorusu

ile uyuşmakta olup birbirini destekledikleri görülmektedir. Her iki soruda da çıkabilecek ortak hedef konuları somutlaştırmak ve günlük yaşamda kullanılabileceği bulgusuna ulaşılabilir.

Drama yöntemi uygulanırken karşılaşılan sorunlar. Sınıfta drama yöntemini uygularken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? Sorusu sorulduğunda öğretmenlerin yanıtları aşağıda verilmiştir.

Tablo 33

Derste Yaratıcı Drama Kullanan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Frekans ve Yüzdelere

Yanıtlar	f	%
Gürültü	2	28.58
Sınav kaygısı	2	28.56
Zaman kaybı	2	28.56
Fiziksel sınırlılıklar	1	14.28

Drama yöntemi uygulanırken karşılaşılan sorunlara öğretmenlerin verdiği cevaplara göre 2'si ($f=2$) gürültü olduğunu söylemiş, 2'si ($f=2$) öğrencilerde görülen sınav kaygısı olduğuna değinmiş, 2'si ($f=2$) öğrencilerin zaman kaybı olarak gördüğüne değinmiş ve 1'i ($f=1$) ise fiziksel şartların yetersizliğine değinmiştir.

Tablo 34

Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılırken Karşılaşılan Sorunlara Ait Örnek İfadelerinden Alıntılar

Temalar	Alt temalar	Katılımcı görüşlerinden alıntılar
Yaratıcı drama kullanımında karşılaşılan sorunlar	Gürültü	"...diğer yöntemlere oranla sınıf içi gürültüyü arttırması benim için sorun olabiliyor."(Ö10).
	Zaman kaybı	"Drama yöntemini uygularken tek karşılaştığım sorun zaman kaybı oluyor. Konu biraz daha geç ilerliyor."(Ö6).
	Sınav kaygısı	"8. sınıf öğrencileri sınav kaygısı yaşadığı için, drama gibi faktörleri zaman kaybı olarak görebiliyorlar."(Ö2).
	Fiziksel sınırlılıklar	"Sınıfların fiziksel olarak drama için uygun olmaması sorunu var."(Ö9).

Drama yöntemi uygulanırken fiziksel ve öğretim sürecinden kaynaklanan sorunlar olabilmektedir. Bu sorunlar genel olarak; gürültü, zaman kaybı, son sınıf

öğrencilerindeki sınav kaygısı ve sınıf ortamında karşılaşılabilecek fiziksel sıkıntılardır. Öğretmenlerin doğrudan vermiş oldukları yanıtlar aşağıda verilmiştir.

-
- Ö1. *“drama ile anlatılan dersi öğrenciler ders olarak görmüyor sınavla bağdaştıramıyor. En büyük sorun ise gürültü”.* Gürültü
- Ö2. *“8. sınıf öğrencileri sınav kaygısı yaşadığı için, drama gibi faktörleri zaman kaybı olarak görebiliyorlar. Drama, daha küçük yaş gruplarında ya da sınav kaygısının olmadığı sınıf düzeylerinde uygulanabilir.”* Sınav Kaygısı
Zaman Kaybı
- Ö6. *“Drama yöntemini uygularken tek karşılaştığım sorun zaman kaybı oluyor. Konu biraz daha geç ilerliyor.”* Zaman Kaybı
- Ö8. *“Sınıfların fiziksel olarak drama için uygun olmaması sorunu var.”* Fiziksel sınırlılıklar
- Ö9. *“Öncelikle öğrencilerin düşünceleri için zaman verildiğinden ve müfredatın yetişmesi bakımından derste zaman kaybı oluyor. Özellikle TEOG sınavına girecek öğrencilerin bu tür yöntemleri gereksiz görmesi ve test çözme istekleri bu yöntemi uygulamada zorluk çekiliyor.”* Zaman Kaybı
-

Drama yöntemi uygulanırken öğrenciler genel olarak bu yöntemi oyun olarak görmektedir. Genel olarak da kalabalık sınıflarda yapıldığı için öğrenciler oldukça fazla gürültü yapmaktadırlar. Öğretmenlerden Ö1 ve Ö10 bu sorunu şöyle ifade etmişlerdir;

Ö1. *“Drama ile anlatılan dersi öğrenciler ders olarak görmüyor sınavla bağdaştıramıyor. En büyük sorun ise gürültü”.*

Ö10: *“Diğer yöntemlere oranla sınıf içi gürültüyü arttırması benim için sorun olabiliyor.”*

Görüşme yapılan öğretmenlerden Ö6 *“Drama yöntemini uygularken tek karşılaştığım sorun zaman kaybı oluyor. Konu biraz daha geç ilerliyor.”* İfadesi ile diğer öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlarla hiç karşılaşmadığını sadece karşılaştığı sorunun zaman kaybı olduğuna değinmiştir.

Türkiye’de okul sayısı yeterli görülse de nitelikli okul sayısı azdır. Sınıfların durumu göz önünde bulundurulacak olursa yaratıcı dramının uygulanabileceği

şartlarda geniş, ferah bir sınıf ortamı, maksimum 20 kişiden oluşan ortam olmadığı için sınıflarda yapılması oldukça güçtür. Okullarda drama yönteminin uygulanabilmesi için drama sınıflarının bulunması gerekmektedir. Görüşme sırasında bir öğretmen bu konuya şu şekilde değinmiştir; Ö8. *“Sınıfların fiziksel olarak drama için uygun olmaması sorunu var...”*

Ayrıca eğitim sistemimiz gereği var olan ulusal sınavlar nedeni ile öğrencilerin yaratıcı dramayı bir zaman kaybı olarak gördükleri bilinmektedir. Buna Ö2 ve Ö9 şöyle bir ifade kullanmıştır: Ö2. *“8. sınıf öğrencileri sınav kaygısı yaşadığı için, drama gibi faktörleri zaman kaybı olarak görebiliyorlar. Drama, daha küçük yaş gruplarında ya da sınav kaygısının olmadığı sınıf düzeylerinde uygulanabilir.”*, Ö9. *“Öncelikle öğrencilerin düşünceleri için zaman verildiğinden ve müfredatın yetişmesi bakımından derste zaman kaybı oluyor. Özellikle TEOG sınavına girecek öğrencilerin bu tür yöntemleri gereksiz görmesi ve test çözme istekleri bu yöntemi uygulamada zorluk çekiliyor.”*

Öğretmenlerin gözlemledikleri ve dramanın yapılmasına engel olarak görülen en önemli sorunlar gürültü, sınav kaygısı, zaman kaybı, fiziksel ortamların uygunsuzluğudur. Yıldırım tarafından 2008 yılında yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgular da göstermiştir ki öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile ders işlerken maliyet yetersizliği, zaman kaybı, sınavlara hazırlanma kaygısı gibi sorunlarla karşılaştığı görülmüş ve araştırma kapsamında elde edilen bulguyu desteklediği görülmüştür.

Yaratıcı drama yöntemi ders planı hazırlama. Yaratıcı drama yöntemi ile işleyeceğiniz bir ders planını ne şekilde hazırlarsınız? Sorusu sorulduğunda öğretmenlerin cevapları aşağıdaki gibidir.

Tablo 35

Öğretmenlerin Yaratıcı Drama Ders Planı Oluşturmalarına Dair Yaklaşım Temaları ve Örnek Alıntılar

Temalar	Alt temalar	Katılımcı görüşlerinden alıntılar
Yaratıcı drama ders planı oluşturma	Zamana göre planlama	“Bir ders saatini etkili kullanacak şekilde çok uzun olmadan...”(Ö1). “Zaman planlaması doğrultusunda, ısınma çalışmalarına yer verildiğinde daha motive olmuş şekilde detaya geçiş yapılıyor.”(Ö2).

Aşamalara göre planlama	“Öncelikle ısınma bölümü olur daha sonra gelişme bölümü ve son olarak öğrenilenleri tartışmak ve toparlamak için kapanış bölümü yaparım.”(Ö3). “Isınma çalışmalarında kazanımlara göre uyarırım. Önceki bilgilerini hatırlatacak çalışmalar koyarım, daha sonra canlandırma aşamasını uygulardım.”(Ö8).
Öğrenci katılımına göre planlama	“Drama etkinliği sırasında öğrencilerin katılımına aktif ve öğrenmeye açık olmasına göre plan hazırlarım.”(Ö10).

Yaratıcı dramayı planlamak ve etkinlikler kapsamında bir ders planı oluşturmak uzun ve bilgi birikimi gerektiren bir süreçtir. Daha etkili bir yaratıcı drama gerçekleştirilebilmesi için öğretim sürecinde uyulması gereken belirli aşamalar olması gerekmektedir (Adıgüzel, 2006, s.25). Yaratıcı drama yöntemini kullanırken de ısınma-hazırlık, canlandırma ve değerlendirme aşamaları bulunmaktadır. Öğretmenlere “Yaratıcı drama yöntemi ile işleyeceğiniz bir ders planını ne şekilde hazırlarsınız?” sorusu sorulduğunda aşamalara göre plan yapan öğretmenlerden Ö3. *“Öncelikle ısınma bölümü olur daha sonra gelişme bölümü ve son olarak öğrenilenleri tartışmak ve toparlamak için kapanış bölümü yaparım.”* Şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer öğretmen Ö8. ise; *“Isınma çalışmalarını da kazanımlara göre uyarırım. Önceki bilgilerini hatırlatacak çalışmalar koyarım. Daha sonra canlandırma aşamasını hazırlarken çocuğu bir kanalın içine istemeye çalışırım”*. Şeklinde ifadelerde bulunarak aşamalara göre planlama yaptıklarını göstermişlerdir.

Ö1. “Bir ders saatini etkili bir şekilde çok uzun olmadan öğrencilere iyi bir giriş ısınma yaptırarak, ne yaptıkları konusunda bilinçlendirerek”

Ö2. “Zaman planlaması doğrultusunda, ısınma çalışmalarına yer verildiğinde daha motive olunmuş şekilde detaya geçiş yapılıyor.”

Drama planlanırken zamanın doğru şekilde ayarlanması oldukça önemlidir. Özellikle sınıfta uygulanan yaratıcı drama etkinlikleri öyle ayarlanmalıdır ki ders saati bitiminde bitmeli ve yarı kalmadan her bir aşamasının yapılmış olması gerekmektedir. Yukarıda doğrudan ifadeleri yer alan iki öğretmenin yaratıcı dramada ders planı oluştururken zamana göre planlama yaptıkları görülmüştür.

Bir başka öğretmen olan Ö10, “Drama etkinliği sırasında öğrencilerin katılımına aktif ve öğrenmeye açık olmasına göre plan hazırlarım.” ifadesiyle yaratıcı drama yöntemini planlarken öğrencinin katılımına önem vererek şekilde bir plan hazırlayacağını söylemiş ve yeni bir bakış açısı geliştirmemize olanak sağlamıştır.

Ö1. “Bir ders saatini etkili bir şekilde çok uzun olmadan öğrencilere iyi bir giriş ısınma yaptırarak, ne yaptıkları konusunda bilinçlendirerek” Zamana göre planlama

Ö2. “Zaman planlaması doğrultusunda, ısınma çalışmalarına yer verildiğinde daha motive olunmuş şekilde detaya geçiş yapılıyor.” Zamana göre planlama
Aşamalara göre planlama

Ö3. “Öncelikle ısınma bölümü olur daha sonra gelişme bölümü ve son olarak öğrenilenleri tartışmak ve toparlamak için kapanış bölümü yaparım.” Aşamalara göre planlama

Ö8. “Isınma çalışmalarını da kazanımlara göre uyarırım. Önceki bilgilerini hatırlatacak çalışmalar koyarım. Daha sonra canlandırma aşamasını hazırlarken çocuğu bir kanalın içine istemeye çalışırım.” Kazanımlara göre planlama
Aşamalara göre planlama

Ö10. “Drama etkinliği sırasında öğrencilerin katılımına aktif ve öğrenmeye açık olmasına göre plan hazırlarım” Öğrenci katılımına göre planlama
Öğrenmeye açık olmasına göre

Öğretmenler dersi planlarken genelde ısınma çalışmaları yaptırmadan derse geçmemektedirler ve zaman planlamasına önem vermektedirler.

Drama yöntemi uygulanırken dikkat edilmesi gerekenler. Drama etkinlikleri uygulanırken nelere dikkat edilmelidir? Sorusuna verilen yanıtlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 36

Drama Etkinlikleri Uygulanırken Dikkat Edilecek Hususlara Verilen Cevapların Frekans ve Yüzdeleri

Yanıtlar	f	%
Homojen katılım	5	62.5
Uygun ortam	2	25
Kullanılacak materyaller	1	12.5

Öğretmenlerin 5'inin sınıfta homojen katılıma önem verdikleri görülmüş, 2'si önce uygun ortamın sağlanması gerektiğini belirtmiş, 1'i ise kullanılacak materyallerin olması gerektiğini belirtmiştir.

Ö1. "Grupların ayırımın rastgele yapıyorum ki herkes herkesle yakın ilişki kursun, sıraları yanlara ekip rahat bir ortam oluşturuyoruz. Klasik yöntemden uzaklaşmak çocukları şımartıyor.."	Homojen katılım
Ö8. "Drama yöntemi kullanılırken bizim çocukların özgür göstermesiyle ilgili bir kaygımız olmalı. Ama eşitlik duygusunu sağlayabilmek için de gruplarda sayı eşitliğine dikkat etmeliyiz. Ve grupların her defasında kaynaşabilmesi için de grup belirlerken farklı yöntemler kullanmalıyız."	Homojen katılım
Ö9. "Gruplar homojen olmalıdır. Her grupta aktif ve pasif öğrenciler olmalıdır. Sınıf alanını tiyatro sahnesine benzeyecek şekilde kullanılmalıdır. Öğrencilere hazırlanmaları için belirli süre verildikten sonra bu yöntem kullanılır."	Homojen katılım
Ö2. "Uygun ortam sağlanmalı, sınıf mevcudu hesaplanmalı, zihinde genel çerçevede ders yaşatılarak gereksinimler karşılanmalı, kostüm olmasa da tül ve kumaş parçaları ile derse gidilip, öğrencinin kendi kostümünü yaratması için olanak sağlanmalı."	Uygun ortam Kullanılacak materyaller
Ö6. "Kullanılacak olan materyallerin kolay bulunabilecek olması, öğrencilerin hemen hemen hepsinin aktif olarak katılabilir olması ve öğrencilerin konuya hazırbulunuşluklarının olmasına dikkat ediyorum."	Homojen katılım Kullanılacak materyaller

Yukarıda öğretmenlerin drama etkinlikleri uygulanırken dikkat edilecek hususlara dair birebir yanıtları verilmiştir.

Yaratıcı drama yöntemi uygulanırken dikkat edilmesi gereken bir çok husus vardır. Bu hususlar dikkate alınmazsa eğer drama yöntemi ile kazandırılmaya çalışılmak istenen sonuca ulaşım oldukça güçleşir ve çocukların gözünde drama dersi kaynatacak bir oyun haline dönüşebilir. Bu nedenle öğretmenlerin drama yöntemini uygulamaya başlamadan önce dikkat etmesi gereken şeyleri bilmesi gerekmektedir. Bu hususlar öğretmenden öğretmene farklılık göstermiştir. Örneğin;

Ö1. *“Grupların ayrımın rastgele yapıyorum ki herkes herkesle yakın ilişki kursun, sıraları yanlara ekip rahat bir ortam oluşturuyoruz. Klasik yöntemden uzaklaşmak çocukları şımartıyor.”*

Ö8. *“Drama yöntemi kullanılırken bizim çocukların özgür göstermesiyle ilgili bir kaygımız olmalı. Ama eşitlik duygusunu sağlayabilmek için de gruplarda sayı eşitliğine dikkat etmeliyiz. Ve grupların her defasında kaynaşabilmesi için de grup belirlerken farklı yöntemler kullanmalıyız.”*

Ö9. *“Gruplar homojen olmalıdır. Her grupta aktif ve pasif öğrenciler olmalıdır. Sınıf alanını tiyatro sahnesine benzeyecek şekilde kullanılmalıdır. Öğrencilere hazırlanmaları için belirli süre verildikten sonra bu yöntem kullanılır.”*

Öğretmenlerden Ö1, Ö8 ve Ö9’un drama yöntemini uygularken homojen katılıma önem verdikleri görülmüştür. Homojen katılımda öğrencilere eşitlik duygusunu kazandırabilmek istedikleri , grubun içinde aktif ve pasif öğrencilerin bulunmasına dikkat ettikleri ve yakın ilişkilerin kurulması adına rastgele dağılımlar yaptıklarından söz edilebilir. Aşağıda yer alan öğretmenlerden Ö2 öncelikle uygun ortamın sağlanması ve araç gereçlerin sağlanması gerektiğini belirtirken, Ö6’nın kullanılacak materyallerin kolay bulunabilecek olmasına özen gösterdiği görülmüştür.

Ö2. *“Uygun ortam sağlanmalı, sınıf mevcudu hesaplanmalı, zihinde genel çerçevede ders yaşatılarak gereksinimler karşılanmalı, kostüm olmasa da tül ve kumaş parçaları ile derse gidilip, öğrencinin kendi kostümünü yaratması için olanak sağlanmalı.”*

Ö6. *“Kullanılacak olan materyallerin kolay bulunabilecek olması, öğrencilerin hemen hemen hepsinin aktif olarak katılabilir olması ve öğrencilerin konuya hazırbulunuşluklarının olmasına dikkat ediyorum.”*

Yaratıcılığı geliştirme. Sınıfınızda yaratıcılığı nasıl teşvik ediyorsunuz? Örnek bir etkinlik anlatabilir misiniz? Sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin verdikleri cevaplar aşağıda verilmiştir.

Tablo 37

Öğretmenlerin Yaratıcılığın Teşvikine Yönelik Verdikleri Yanıtların Frekans ve Yüzdeleri

<i>Yanıtlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Günlük hayat ile bağdaştırarak	2	28.57
Özgün fikirlere açık olarak	3	42.85
Farkına varmalarına imkan vererek	1	14.28
Keşfetmelerini sağlayarak	1	14.28

Öğretmenlerden 2'si ($f=2$) yaratıcılığı günlük hayat ile bağdaştırarak teşvik ettiğini belirtmiş, 3'ü ($f=3$) özgün fikirlere açık olarak, 1'i ($f=1$) farkına varmalarına imkan vererek, 1'i ($f=1$) ise keşfetmelerini sağlayarak yaratıcılığı teşvik ettiğini belirtmiştir.

Tablo 38

Yaratıcılığın Teşviki Konusunda Katılımcıların Görüşlerinden Elde Edilen Temalar ve Alıntılar

<i>Temalar</i>	<i>Alt temalar</i>	<i>Katılımcı görüşlerinden alıntılar</i>
Yaratıcılığın teşviki	Yaratıcılık	"... bazen bir şiir ya da şarkıya konuyu uyarlayabileceklerini söylüyorum."(Ö2). "...ana malzemeleri söylüyorum fakat isteyenlerin farklı materyalleri de kullanabileceklerini, istedikleri renk ve deseni kullanabileceklerini söylüyorum."(Ö3).
	Yol gösterme	"Bunların bir yaratıcılık ürünü olduğunu fakat daha basit şeylerin de olabileceğinden bahsediyorum."(Ö5). "...hatırlatmalar yaparak birlikte geliştirmeye çalışıyoruz."(Ö6).
	Bağdaştırma	"...anlattığım yeni bir maddeyi günlük hayatta çok iyi bildikleri bir terimle bağdaştırıyorum."(Ö1).

Öğretmenlerden Ö1. "Her zaman anlattığım için yeni bir maddeyi günlük hayatta çok iyi bildikleri bir terimle bağdaştırıyorum ya da bir durumu günlük hayattan bir etkinlikle açıklıyorum." cümlesinde yaratıcılığın teşviki teması içerisinde bağdaştırma alt temasında yer alan ifadesi ile Ö1 kodlu öğretmenin esas amacı günlük hayatla bağdaştırmayı sağlamaktır. Bu öğrencide kalıcılığın artması konusunda oldukça etkilidir.

Görüşme yapılan öğretmenlerden Ö2. *“Zaman zaman konu özeti ödevi veriyoruz ve ben bir kitaptan ya da internetten kopyalamış içi boş cümleler görmek istemediğimi vurgulayarak, konunun onlarda oluşturduğu izleri takip etmelerini, bazen tek kelime ile desteklenmiş görseller, bazen bir müzik notası, bazen bir şiir ya da şarkıya konuyu uyarlayabileceklerini söylüyorum. ve üniversitede arkadaşlarımla yapmış olduğumuz bazı çalışmalardan bahsettiğimde onlar da yapabileceklerini fark ediyorlar. (üniversitede, kurbağanın yaşam özelliklerini ele almamız gereken bir dersimiz vardı ve biz bir şarkı üretmiştik. Hala derslerde onu kullanabiliyoruz.) (En son benzer bir çalışma için teşvikte bulunduğumda, öğrencim Thomson atom modeli için bir rap şarkı yazmıştı ve tüm sınıf dans ederek eşlik etmiştik.)”*

Ö3. *“Öğrencilerimden model oluşturmalarını isterken ana malzemeleri söylüyorum fakat isteyenlerin farklı materyalleri de kullanabileceklerini, istedikleri renk ve deseni kullanabileceklerini söylüyorum.”*

Ö8. *“Özellikle malzeme kullandığım derslerde çocuklara malzemeleri veriyorum ve ne yapacağımızı söylemiyorum. Sadece onların bir şeyler hayal etmesini bekliyorum. Daha sonra neler yapabileceğini soruyorum. En sonunda da sadece sonucu söylüyorum ve onu yapmalarını istiyorum. Mesela oyun hamuru ve çubuklardan dikdörtgen yapmalarını istediğim bir etkinlikte önce oyun hamurlarını ve çubukları dağıtıyorum. Onlar 5-10 dakika onlarla oynuyorlar. Daha sonra başka neler yapılabilir onu konuşuyoruz, yapıyoruz. Daha sonra da sadece dikdörtgen yapmalarını istiyorum.”*

Yukarıda doğrudan ifadeleri yer alan Ö3 ve Ö8 kodlu öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik ederken öncelikle öğrencilerin keşfetmelerine imkan tanıdıkları görülmüştür, Aşağıda ifadesi yer alan Ö5 kodlu öğretmen ise tanışma sürecinde farkındalığı arttırarak yaratıcılığı teşvik ettiği görülmüştür.

Ö5. *“Her sene öğrencilerle ilk tanıştığımda izlettiğim bir videom vardır. Onun hemen sonrasında çocukların icat deyince akıllarına ne geldiğini sorarım. Genelde çoğunun aklına telefon tablet geliyor. Bunların bir yaratıcılık ürünü olduğunu fakat daha basit şeylerin de olabileceğinden bahsediyorum. Örneğin Çatal iğne.”*

Görüşme yapılan öğretmenlerden Ö6. *“Benim için konuyla alakalı olduğu sürece saçma bir görüş yoktur. Bu nedenle öğrencilerimin söyledikleri her cümleyi değerli buluyorum. Yetersiz olduğunu düşünüyorsam bile onları kırmadan hatırlatmalar yaparak birlikte geliştirmeye çalışıyoruz. Bu şekilde hem hevesleri kırılmamış oluyor hem de yeni buldukları fikirleri söylemekten çekinmiyorlar.”* İfadesi ile de konuya farklı bir bakış açısı getirmiştir.

Ö1. "Her zaman anlattığım için yeni bir maddeyi günlük hayatta çok iyi bildikleri bir terimle bağdaştırıyorum ya da bir durumu günlük hayattan bir etkinlikle açıklıyorum.	Günlük Hayatla Bağdaştırma
Ö2. "Zaman zaman konu özeti ödevi veriyoruz ve ben bir kitaptan ya da internetten kopyalamış içi boş cümleler görmek istemediğimi vurgulayarak, konunun onlarda oluşturduğu izleri takip etmelerini, bazen tek kelime ile desteklenmiş görseller, bazen bir müzik notası, bazen bir şiir ya da şarkıya konuyu uyarlayabileceklerini söylüyorum. ve üniversitede arkadaşlarımla yapmış olduğumuz bazı çalışmalarından bahsettiğimde onlar da yapabileceklerini fark ediyorlar. (üniversitede, kurbağanın yaşam özelliklerini ele almamız gereken bir dersimiz vardı ve biz bir şarkı üretmiştik. Hala derslerde onu kullanabiliyoruz.) (En son benzer bir çalışma için teşvikte bulunduğumda, öğrencim Thomson atom modeli için bir rap şarkı yazmıştı ve tüm sınıf dans ederek eşlik etmiştik.)"	Yaratıcılık
Ö3. "Öğrencilerimden model oluşturmalarını isterken ana malzemeleri söylüyorum fakat isteyenlerin farklı materyalleri de kullanabileceklerini, istedikleri renk ve deseni kullanabileceklerini söylüyorum."	Yaratıcılık Yol gösterme
Ö5. "Her sene öğrencilerle ilk tanıştığımda izlettiğim bir videom vardır. Onun hemen sonrasında çocukların icat deyince akıllarına ne geldiğini sorarım. Genelde çoğunun aklına telefon tablet geliyor. Bunların bir yaratıcılık ürünü olduğunu fakat daha basit şeylerin de olabileceğinden bahsediyorum. Örneğin çatal iğne.	Yol gösterme
Ö6. "Benim için konuyla alakalı olduğu sürece saçma bir görüş yoktur. Bu nedenle öğrencilerimin söyledikleri her cümleyi değerli buluyorum. Yetersiz olduğunu düşünüyorsam bile onları kırmadan hatırlatmalar yaparak birlikte geliştirmeye çalışıyoruz. Bu şekilde hem hevesleri kırılmamış oluyor hemde yeni buldukları fikirleri söylemekten çekinmiyorlar."	Yaratıcılık Yol gösterme

Ö8. “Özellikle malzeme kullandığım derslerde çocuklara malzemeleri veriyorum ve ne yapacağımızı söylemiyorum. Sadece onların bir şeyler hayal etmesini bekliyorum. Daha sonra neler yapabileceğini soruyorum. En sonunda da sadece sonucu söylüyorum ve onu yapmalarını istiyorum. Mesela oyun hamuru ve çubuklardan dikdörtgen yapmalarını istediğim bir etkinlikte önce oyun hamurlarını ve çubukları dağıtıyorum. Onlar 5-10 dakika onlarla oynuyorlar. Daha sonra başka neler yapılabilir onu konuşuyoruz, yapıyoruz. Daha sonra da sadece dikdörtgen yapmalarını istiyorum.”

Yaratıcılık öğretmenden öğretmene farklı anlam kazanmaktadır. Bu nedenle yaratıcılığın teşvikinin de her öğretmende algıladığı şekilde yapılması beklenmektedir. Verilen yanıtlara bakıldığında her öğretmen yaratıcılığın teşviki için kendilerine özgü yöntem ve etkinlikler geliştirmiş ve bunları her sene uygulamışlardır. Bu etkinlikler öğrencilerin dikkatini çekebilmiştir.

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen nitel ve nicel verilerle ortaya çıkan bulgu ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuçların özetine ve bu sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

425 öğretmenin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliklerine dair vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde;

Eğitsel bir yöntem olan drama yönteminin ne olduğu konusunda vermiş oldukları ifadelerle göre elde edilen bulgular doğrultusunda sonuç olarak öğretmenlerin genel olarak yeterli oldukları sonucuna varılmıştır. Dramada kullanılan yöntem ve teknikleri uygulama konusunda yeterli öğretmenin cevabı daha fazla olması nedeniyle sonuç itibarıyla öğretmenlerin yeterli oldukları kabul edilmiştir. “Drama Uygulama Aşamaları Konusunda” ifadesine öğretmenlerin, 16’sı tamamen yetersizim, 139’u yetersizim, 111’i kararsızım, 147’si yeterliyim, 12’si tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “ drama uygulama aşamaları konusunda” ifadesine orta düzeyde yeterli oldukları sonucuna varılmıştır. “İhtiyaçlara Göre Bir Drama Hazırlamada” 24’ü tamamen yetersizim, 119’u yetersizim, 105’i kararsızım, 167’si yeterliyim, 10’u tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “ihtiyaçlara göre bir drama hazırlamada” ifadesine orta düzeyde yeterli oldukları kabul edilebilir bir sonuç olarak ele alınmıştır. “Drama Yönteminde Ders Materyallerini (araç ve gereçleri) Geliştirip Kullanmada” ifadesine öğretmenlerin, 24’ü tamamen yetersizim, 113’ü yetersizim, 110’u kararsızım, 168’i yeterliyim, 10’u tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminde ders materyallerini (araç ve gereçleri) geliştirip kullanmada” ifadesine orta düzeyde yeterli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. “Drama Yönteminde Kullanılan Araç ve Gereçleri Kullanmanın Gerekliği ve Önemi Konusunda” ifadesine öğretmenlerin, 16’sı tamamen yetersizim, 85’i yetersizim, 70’i kararsızım, 228’i yeterliyim, 26’si tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminde kullanılan araç ve gereçleri kullanmanın gerekliği ve önemi konusunda” ifadesine orta düzeyde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Drama yönteminde uygulanan grup değerlendirmesi yapmada öğretmenlerin vermiş

oldukları ifadeler doğrultusunda orta düzeyde yeterli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. “Uygulamalar Esnasında Öğrencileri Gözlemleyerek ve Yorumlayarak Süreç Değerlendirmesi Yapmada” ifadesine öğretmenlerin, 14’ü tamamen yetersizim, 97’si yetersizim, 87’si kararsızım, 203’ü yeterliyim, 24’ü tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “uygulamalar esnasında öğrencileri gözlemleyerek ve yorumlayarak süreç değerlendirmesi yapmada” ifadesine orta düzeyde yeterlilikleri ile sonuçlanmıştır. “Uygulama Esnasındaki Eğitici Tartışmaları Yönlendirmede” ifadesine öğretmenlerin, 12’si tamamen yetersizim, 81’i yetersizim, 112’si kararsızım, 198’i yeterliyim, 22’si tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “uygulama esnasındaki eğitici tartışmaları yönlendirmede” ifadesine orta düzeyde yeterli oldukları sonucu elde edilmiştir. “Sonuç Değerlendirmede Kullanılan Testleri/Formları Geliştirip Kullanmada” ifadesine öğretmenlerin, 24’ü tamamen yetersizim, 131’i yeterliyim, 113’ü kararsızım, 137’ü yeterliyim, 20’si tamamen yeterliyim yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “sonuç değerlendirmede kullanılan testleri/formları geliştirip kullanmada” ifadesine orta düzeyde yeterlilikleri görülmüştür.

Genel olarak öz yeterlik ölçeği sonucunda öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlara göre drama yöntemini kullanmalarına ilişkin genel olarak orta düzeyde yeterli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Güler ve Kandemir’in 2015 yılında yapmış oldukları çalışmalarda öğretmenlerin öz yeterliklerinin yüksek olduğu görülmüş ve bu sonuçların birbirini desteklemediği, farklılıkların çıktığı görülmüştür. Bu farklılığın nedeni ise bu çalışma sadece fen ve sınıf öğretmenleri üzerinde uygulanırken Güler ve Kandemir’in çalışması sınıf, Türkçe, matematik, fen, din kültürü, beden, müzik, resim ve ingilizce olmak üzere tüm branşlardaki öğretmenleri kapsamından dolayı olabilir. Ayrıca çalışma Altıntaş ve Kaya (2016)’nın yapmış olduğu çalışma ile benzerlik göstermekte ve aynı şekilde öğretmenlerin orta düzeyde yeterli oldukları sonucu ile birbirini desteklemektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan 425 öğretmenin tutum ile ilgili ifadelere verdiği cevaplar doğrultusunda elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

“Drama Yönteminin Fen Derslerini Kolaylaştırdığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin 4’ü kesinlikle katılmıyorum, 2’si katılmıyorum, 42’si kararsızım, 255’i katılıyorum, 122’si kesinlikle katılıyorum yanıtlarını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminin fen derslerini kolaylaştırdığına inanıyorum” ifadesine yüksek düzeyde katıldıkları sonucuna varılmıştır. “Drama Yönteminin Dersi Eğlenceli Hale Getirmekten Çok Daha Fazla Kazanımı Olduğuna İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, 4’ü katılmıyorum, 32’si kararsızım, 254’ü katılıyorum, 135’i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yönteminin dersi eğlenceli hale getirmekten çok daha fazla kazanımı olduğuna inanıyorum” ifadesine çok yüksek düzeyde katıldıkları sonucuna varılmıştır. Bulut, Hasırcı ve Saban (2008), yaratıcı drama coğrafya öğretmen adayları tarafından etkili, eğlenceli, yaratıcı ve sosyalleştiren bir yöntem olarak da nitelendirilmiştir bulgusu ile de örtüşmektedir. “Drama Uygulamalarıyla Fen Derslerinin İşlenmesinin, Öğrencilerin Fen Derslerine Karşı Olumlu Bir Tutum Geliştirmelerine Katkı Sağladığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin 2’si katılmıyorum, 29’u kararsızım, 234’ü katılıyorum, 160’ı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin drama uygulamalarıyla fen derslerinin işlenmesinin, öğrencilerin fen derslerine karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine katkı sağladığına inandıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Fen Derslerinde, Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerini Geliştirmede Drama Yöntemini Tercih Ederim” ifadesine öğretmenlerin, 4’ü katılmıyorum, 65’i kararsızım, 249’u katılıyorum, 107’si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin fen derslerinde, öğrencilerin empatik düşünme becerilerini geliştirmede drama yöntemini tercih ettikleri görülmüştür. Oğuz ve Beldağ 2015 Araştırmanın bulgularına göre, yaratıcı dramanın kalıcılığı sağladığı, bireylerde özgüven, yaratıcılık, iş birliği, iletişim, empati vb. becerilerini geliştirdiği bulgusu ile örtüşmektedir. “Drama Yönteminin Öğrencilerin Hayal Gücünü Geliştirdiğine İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, 2’si katılmıyorum, 17’si kararsızım, 212’si katılıyorum, 194’ü kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin drama yönteminin öğrencilerin hayal gücünü geliştirdiğine inandıkları sonucuna varılmıştır. “Drama Yöntemi ile Fen Dersi İşlemenin Zaman Kaybına Yol Açacağına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin,

118'i kesinlikle katılmıyorum, 168'i katılmıyorum, 75'i kararsızım, 52'si katılıyorum, 12'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin "drama yöntemi ile fen dersi işlemenin zaman kaybına yol açacağına inandıkları sonucu ortaya çıkmıştır. "Fen Derslerini Daha Etkili ve Kalıcı Hale Getirmek İçin Drama Yöntemini Seçerim" ifadesine öğretmenlerin, 4'ü kesinlikle katılmıyorum, 20'si katılmıyorum, 74'ü kararsızım, 260'ı katılıyorum, 67'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenler fen derslerini daha etkili ve kalıcı hale getirmek için drama yöntemini seçtiklerini ifade etmişlerdir. "Fen ve Teknoloji Derslerinde Drama Uygulamalarından Faydalanmanın, Öğretmenlerin Araştırmacı Ve Sorgulayıcı Yönünü Geliştirmede Yararlı Olacağına İnaniyorum" ifadesine öğretmenlerin, 6'sı katılmıyorum, 38'i kararsızım 246'sı katılıyorum, 135'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin "fen ve teknoloji derslerinde drama uygulamalarından faydalanmanın, öğretmenlerin araştırmacı ve sorgulayıcı yönünü geliştirmede yararlı olacağına inandıkları sonucuna varılmıştır. "Drama Yönteminin Fen Derslerini Kolaylaştırdığına İnaniyorum" ifadesine öğretmenlerin, 2'si kesinlikle katılmıyorum, 4'ü katılmıyorum, 50'si kararsızım, 251'i katılıyorum, 118'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin drama yönteminin fen derslerini kolaylaştırdığına inandıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Yoon (2002) 'deki çalışmasında fen bilgisi öğretmenlerinin dramayı çok rahat bir şekilde kullanabileceklerine değinmiş ve dramanın uygulanacağı yerler ve pratik kullanımlarından bahsetmiş, Çalışkan ve Üstündağ (2010) Sonuca bakacak olursak, yaratıcı drama yöntemi kullanılmasıyla katılımcıların bilişsel ve duyuşsal boyuttaki başarı, değişim ve gelişimlerinin olumlu yönde farklılaştığı görülmüştür bulgularıyla örtüşmektedir. "Drama Yönteminin Öğrencilere İletişim Becerisi Kazandırdığına İnaniyorum" ifadesine öğretmenlerin, 14'ü kararsızım, 238'i katılıyorum, 173'ü kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin "drama yönteminin öğrencilere iletişim becerisi kazandırdığına inanıyorum" ifadesine çok yüksek düzeyde katıldıkları sonucu elde edilmiştir. Oğuz ve Beldağ 2015 Araştırmanın bulgularına göre, yaratıcı dramanın kalıcılığı sağladığı, bireylerde özgüven, yaratıcılık, iş birliği, iletişim, empati vb. becerilerini geliştirdiği bulgusu ile örtüşmektedir. "Drama Yöntemine Göre Ders Planı Hazırlamanın Zor Olduğuna İnaniyorum" ifadesine öğretmenlerin, 16'sı kesinlikle katılmıyorum, 122'si katılmıyorum, 124'ü kararsızım, 137'si katılıyorum, 26'sı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin drama yöntemine göre ders planı hazırlamanın zor

olduğuna inanıyorum ifadesine orta düzeyde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. “Drama Yöntemi İle Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesi Fene Karşı Olumlu Tutum Geliştirir” ifadesine öğretmenlerin, 27’si kararsızım, 235’i katılıyorum, 163’ü kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen dersinin işlenmesi fene karşı olumlu tutum geliştirir ifadesine çok yüksek düzeyde katıldıkları görölmüştür. Başçı ve Gündoğdu (2011) çalışmasındaki öğretmen adaylarının drama dersine yönelik olumlu tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir bulgusu ile örtüşmektedir. “Drama Uygulamalarından Faydalanmanın Hem Öğretmenin Hem de Öğrencilerin Motivasyonunu Artırdığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, 2’si kesinlikle katılmıyorum, 2’si katılmıyorum, 22’si kararsızım, 243’ü katılıyorum, 156’sı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama uygulamalarından yararlanmanın hem öğretmenin hem de öğrencilerin motivasyonunu artırdığına inanıyorum” ifadesine çok yüksek düzeyde katıldıkları sonucuna varılmıştır. “Drama Yöntemi ile Başta Hedeflenen Kazanımlara Ulaşılamadığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, 55’i kesinlikle katılmıyorum, 210’u katılmıyorum, 86’sı kararsızım, 60’ı katılıyorum, 14’ü kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin drama yöntemi ile başta hedeflenen kazanımlara ulaşılamadığına inandıkları görölmüştür. “Drama Yöntemi İle Ders İşlenirken En Büyük Problemin Gürültü Olduğuna İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, 14’ü kesinlikle katılmıyorum, 94’ü katılmıyorum, 129 kararsızım, 158’i katılıyorum, 30’u kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “drama yöntemi ile ders işlenirken en büyük problemin gürültü olduğuna inanıyorum” ifadesine orta düzeyde katıldıkları görölmüştür. Oğuz ve Beldağ 2015’te yaptıkları çalışmada kalabalık sınıflarda gürültüden dolayı sıkıntı çıkacağı ve dersin bir oyundan ibaret göröleceği bulgusuyla örtüşmüştür. “Drama Yönteminin, Öğrenci-Öğretmen ve Öğrenci-Öğrenci Arasındaki Etkileşimi Artırdığına İnanıyorum” ifadesine öğretmenlerin, 6’sı katılmıyorum, 20’si kararsızım, 270’i katılıyorum, 129’u kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin drama yönteminin, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimi artırdığına inandıkları sonucuna varılmıştır. “Göreve Başladığımda, Öğretim Durumları Esnasında Drama Uygulamalarına Sıkça Yer Veririm” ifadesine öğretmenlerin, 8’i kesinlikle katılmıyorum, 74’ü katılmıyorum, 125’i kararsızım, 186’sı katılıyorum, 32’si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin göreve başladığımda, öğretim durumları esnasında drama uygulamalarına sıkça yer verdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçları

Başçı ve Gündoğdu (2011) öğretmen adaylarının drama dersine yönelik olumlu tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir bulgusuyla örtüşmüştür.

Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen dersi işlenmesine yönelik tutumlarının analiz sonuçlarına genel olarak bakıldığında Altıntaş ve Kaya (2016) tarafından yapılmış olan çalışma ile benzerlik gösterip yüksek tutum düzeyleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca tutum üzerine yapılan Başçı ve Gündoğdu (2011) ve Fenli (2010)'nın çalışmalarında da öğretmen adaylarının drama yöntemi ile fen dersinin işlenmesine yönelik yüksek tutum düzeyine sahip olduğu görülmüş ve sonuçlar birbirini desteklemiştir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin cinsiyetlerine bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Elde edilmiş olan bulgulara göre araştırmaya katılmış olan 100 erkek ve 305 kadın öğretmenleri arasında fen bilimleri dersinin yaratıcı drama ile işlenmesine yönelik öz yeterlik puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Kadın ve erkek öğretmenlerin drama dersinde kendini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucu Azar (2012)'in öz yeterliklerin cinsiyete göre değişmediği, Altunçekiç, Koray ve Yaman (2004)'a göre fen eğitimi alan adayların öz yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın görülmediği, Maden (2010) drama yöntemine yönelik öz yeterlik düzeyleri arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı ve Yapıcı (2010)'un cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermemiştir bulgularıyla örtüşmektedir.

Öğretmenlerin branşlarına bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmaya katılan toplam 425 kişiden fen bilgisini anlatan 80 sınıf öğretmeni ve 345 fen bilgisi öğretmeni katılmıştır. Yapılan t testi sonucunda anlamlı bir fark bulunamamış olup, her iki branşın da kendini yeterli gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Güler ve Kandemir (2015) öğretmenlerin sınıf öğretmenleri branş öğretmenlerine göre daha yüksek öz yeterliğe sahip oldukları bulgusu ile örtüşmemektedir.

Öğretmenlerin çalıştıkları kuruma bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir

fark var mıdır? Çalışmaya katılan 425 öğretmenden devlet okullarında çalışan öğretmen sayısı 326, özel okullarda çalışan öğretmen sayısı ise 99'dur. Bu öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı farklılığın olup olmadığına bakıldığında elde edilen bulgular gereği anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuca göre özel okullarda çalışan öğretmenlerin öz yeterlik puanları devlet okullarında çalışan öğretmenlerin öz yeterlik puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da göstermiştir ki özel okullarda dramaya yönelik teşvik ve çalışmalar daha fazla yer almakta, dramanın uygulanabilmesi için fiziksel koşulların sağlanmasına daha çok önem verilmekte, öğrencilerin kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilmeleri için özverili davranılması adına öğretmenlerin yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır. Devlet okullarında ise dramaya teşvikin daha az olması ve fiziki şartların yetersiz olması gibi nedenlerle öğretmenlerin yetersiz kalması bu sonucun çıkmasını sağladığı söylenebilir.

Öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmaya meslekteki çalışma sürelerine (kıdemlerine) bağlı olarak 1-5 yıl arası 277 öğretmen, 6-10 yıl arası 84 öğretmen, 10 yıl ve üzeri 64 öğretmen katılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre meslekteki kıdemlerine göre anlamlı farkın olduğu görülmüştür. Meslekteki çalışma süreleri 1-5 yılları arasında olan öğretmenleri meslekte çalışma süresi 10 yıl ve üzeri olan öğretmenlere göre öz yeterlik düzeylerinin daha yüksek çıktığı görülmüştür. Bu da yeni çağın gerekleri gereği çağdaş yöntemle verilen eğitimlerde ve öğretmen yetiştiren programlarda yaratıcı dramanın daha çok önem kazandığı, öğretmenlerin yaratıcı drama konusunda bilinçlendiği, geleneksel eğitimle yetiştirilmiş öğretmenlerin yine geleneksel eğitime devam ettikleri ve yaratıcı drama hakkında yetersiz kaldıkları ve dramayı derslerinde kullanmaya gerek duymadıkları söylenebilir. Yapıcı (2015), öz yeterliklerinin mezuniyet durumlarına ve kıdemlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdikleri ve Maden (2010), drama yöntemine yönelik öz yeterlik düzeyleri arasında mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir fark görülmüştür bulgusu ile örtüşmüştür.

Öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimi alıp almama durumlarına bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmaya katılan 425

öğretmenden 211'i daha önce yaratıcı drama eğitimi almış, 214'ü yaratıcı drama eğitimi almamıştır. Yaratıcı drama eğitimi alıp almamalarına göre öz yeterlik puanlarına baktığımızda anlamlı fark görülmüştür. Sonuç gereği yaratıcı drama eğitimi alan öğretmenlerin öz yeterlik puanları yaratıcı drama eğitimi almamış olan öğretmenlerin öz yeterlik puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Bu esasında tahmin edilebilir bir sonuçtur. Çünkü yaratıcı drama eğitimi almış bireyler yaratıcı drama hakkında bilgi sahibi olduklarından dolayı, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerinde yaratıcı dramayı kullanmaya daha cesur ve daha aktif olacaktır. Kendine güvenebilen, kendini çağdaş eğitim boyutuna yükseltmiş olan öğretmenler öğrencilerini de aynı şekilde yetiştirmeye istekli olacakları söylenebilir.

Öğretmenlerin çalıştıkları coğrafi bölgeye bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Çalışmalar sırasında öğretmenlerin çalışmış oldukları bölgelere göre öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına da bakılmıştır. Çalışmaya 7 farklı bölgeden de öğretmenlerin katılımı sağlanmıştır. Marmara Bölgesi'nden 82 öğretmen, Karadeniz Bölgesi'nden 40 öğretmen, Akdeniz Bölgesi'nden 22 öğretmen, Ege Bölgesi'nden 38 öğretmen, İç Anadolu Bölgesi'nden 123 öğretmen, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 65 öğretmen, Doğu Anadolu Bölgesi'nden ise 55 kişi çalışmaya katılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda bölgeler arasındaki grup ortalamalarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Böylece dramanın bölgeden bölgeye kullanımının değişmesine yönelik bir sonuç elde edilmemiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin cinsiyetlerine bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmaya katılan 120 erkek öğretmen, 305 kadın öğretmenin cinsiyet değişkenine bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında t-testi sonucunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Kadın öğretmenlerin tutum puanları ($x=3.984$) erkek öğretmenlerin tutum puanlarından ($x=3,821$) daha yüksektir. Bu sonuç bağlamında kadın öğretmenlerin dersi anlatıp çıkmaktan ziyade kalıcı öğrenmelere daha çok özen gösterdiği, yeni öğretim

yöntemlerini kullanabilmeye daha hevesli oldukları, kendilerini geliştirmeye daha açık oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin branşlarına bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuş olan 80 sınıf öğretmeni 345 fen bilimleri öğretmenin branş değişkenine göre drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında elde edilen bulgular sonucunda anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Öğretmenlerin çalıştıkları kuruma bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmaya katılan 326 devlet okulu öğretmeni, 99 özel okul öğretmeni arasında tutum puanlarının çalışılan okula göre tutum puanlarını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda öz yeterlik ölçeğinde de olduğu gibi anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Aynı şekilde özel okulda çalışan öğretmenlerin tutum devlet okulunda çalışan öğretmenlerin tutum puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Bu da özel okullarda öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine ve drama gibi çağdaş yöntem ve tekniklerin kullanılmasına özen göstermelerine yeterli olanaklar sağlandığının göstergesi olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmaya katılan 1-5 yıl arası 277 öğretmen, 6-10 yıl arası 84 öğretmen, 10 yıl ve üzeri 64 öğretmenlerin fen bilgisi derslerinde yaratıcı dramayı kullanmalarına yönelik tutum puanların bakıldığında bulgular göstermiştir ki öğretmenlerin meslekteki çalışma sürelerine göre kıdem değişkenine göre tutum puanları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Öz yeterlik puanları arasında farklılıklar olsa da tutum puanları arasında farkın olmaması eski nesil öğretmenlerin dramaya yönelik öz yeterlikleri olmasa da tutumlarının ve bakış açılarının olumlu olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimi alıp almama durumlarına bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmanın bulgularına göre yaratıcı drama eğitimi almış 211 kişinin yaratıcı drama eğitimi almamış olan 214

kişiyeye göre tutum puanlarından daha yüksektir. Yaratıcı drama eğitimi almış öğretmenlerin tutum puanları $x=4,108$ iken, yaratıcı drama eğitimi almamış olan öğretmenlerin tutum puanları $x= 3,771$ çıkmıştır. Bu da drama eğitimi almış olan öğretmenlerin dramaya karşı daha olumlu bir tutum sergilediklerini göstermektedir.

Öğretmenlerin çalıştıkları coğrafi bölgeye bağlı olarak drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmaya Marmara Bölgesi'nden 82 öğretmen, Karadeniz Bölgesi'nden 40 öğretmen, Akdeniz Bölgesi'nden 22 öğretmen, Ege Bölgesi'nden 38 öğretmen, İç Anadolu Bölgesi'nden 123 öğretmen, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden 65 öğretmen, Doğu Anadolu Bölgesi'nden ise 55 kişi çalışmaya katılmış ve bölge değişkenine göre Anova sonucunda grup ortalamaları açısından anlamlı farklar bulunmuştur. Bölge Karadeniz olanların tutum puanları, bölge Marmara olanların tutum puanlarından yüksek bulunmuştur. Bölge ege olanların tutum puanları, bölge Marmara olanların tutum puanlarından yüksek bulunmuştur. Bölge Karadeniz olanların tutum puanları, bölge İç Anadolu olanların tutum puanlarından yüksek bulunmuştur. Bölge ege olanların tutum puanları, bölge İç Anadolu olanların tutum puanlarından yüksek bulunmuştur. Bölge Karadeniz olanların tutum puanları, bölge Güneydoğu Anadolu olanların tutum puanlarından yüksek bulunmuştur. Bölge ege olanların tutum puanları, bölge Güneydoğu Anadolu olanların tutum puanlarından yüksek bulunmuştur. Bölge Karadeniz olanların tutum puanları, bölge Doğu Anadolu olanların tutum puanlarından yüksek bulunmuştur. Bulgular sonucunda ise yaratıcı drama yöntemi ile fen bilgisi derslerinin işlenmesine yönelik tutum puanı en yüksek olan bölge Karadeniz, en düşük olan bölge ise Güneydoğu Anadolu bölgesidir sonucuna ulaşılmıştır.

Beşinci Alt probleme İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin drama yöntemi ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik görüşleri nelerdir? Beşinci alt probleme ilişkin olarak öğretmenlerin yaratıcı drama ile fen derslerinin işlenmesine yönelik görüşleriyle ilgili sonuçlar göre şu şekilde verilebilir; Yaratıcı dramanın bir yöntem olarak uygulanmasına yönelik verilen cevaplara göre, görüşmeye katılan 10 öğretmenden 5'i yaratıcı dramayı derslerinde genel olarak kullandıklarını belirtmişlerdir. Kimi derse giriş aşamasında,

kimi tanışma aşamasında kimi ise ders işlenirken kullandığını belirtmiştir. Yaratıcı dramayı kullanan derslerinde öğretmenlerin bununla ilgili olumlu tutuma sahip oldukları görülmüş, öğrencilerin eğlendikleri, eğlenirken öğrendikleri, arkadaşlarına ve sınıf ortamına daha kolay uyum sağladıkları, soyut kavramları daha rahat öğrendikleri, düşünmeye açık oldukları öğretmenler tarafında tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, drama yönteminin derse katkısı temasında toplanan öğretmen yanıtlarından çıkan sonuçlara bakarsak, dramanın öğrencileri derste aktif kıldığı, özgüvenlerinin geliştirdiği, eğlenirken öğrettiği, kalıcılık sağladığı, soyut konuları somutlaştırmaya yardımcı olduğu, çocuklara kendilerini ifade edebilecek farklı yöntemler sunduğu görülmüştür. Buna göre yaratıcı drama yöntemini kullanan öğretmenlerin derslerinden ve öğrencilerinden oldukça verim aldığı görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, drama yönteminin fen dersinin hangi konularında kullanıldığı sorulduğunda ise genel olarak yer kabuğunun gizemi, Dünya ve Evren, küresel ısınma, ekosistem, biyoçeşitlilik gibi daha sözel konularda kullanımının tercih edildiği atölye çalışmaları hazırlamaya daha elverişli konularda kullanıldığı sonucu elde edilmiştir. Öğretmenlere drama yöntemi uygulanırken karşılaşılan sorunlar nelerdir? sorusu sorulduğunda verilen cevaplar doğrultusunda, öğrencilerin dramayı ders değil bir oyun olarak gördükleri ve gürültü yaptıkları, sınav kaygısı yaşayan öğrenciler için zaman kaybı olarak görüldüğü, konuların yetişmesinin gecikmesine neden olduğu, fiziksel şartların uygun olmadığı görülmüştür. Yaratıcı drama ders planını ne şekilde hazırlarsınız? Sorusuna alınan cevaplar doğrultusunda, genel olarak 1 ders saatini kapsayacak şekilde ısınma çalışmalarına önem vererek planlar hazırladıkları görülmüştür. Drama yöntemi uygulanırken nelere dikkat edilmelidir? sorusuna verilen cevaplarla, genel olarak öğrencilerin random olarak seçilerek grupların oluşturulması gerektiği, sınıf mevcudunun uygun ortama göre ayarlanması, derse birkaç eşya ile gidilip yaratıcılıklarının geliştirmesinin beklenmesi, kullanılacak eşyaların kolay bulunabilecek olması, gruplara ayrılırken sayı eşitliğinin olmasına dikkat edilmesi gerektiği sonuçlarına varılmıştır. Öğretmenlere sınıfınızda yaratıcılığı nasıl teşvik ediyorsunuz sorusu sorulduğunda ise günlük hayatla ilişkilendirdikleri, konuyu bir şiir ya da şarkıya uyarlamaları için ödev verdikleri, bir modeli oluşturmak için ana malzemelerini söyleyip geri kalanı yaratıcılıklarına bıraktıkları cevaplarının verildiği görülmüştür. Sınıfınızda yaratıcılığı nasıl teşvik ediyorsunuz? Sorusuna ise

öğretmenlerin, öğrencilerinin hayal gücünü kullanmaları ve yaratıcılıklarını geliştirebilmeleri için kendilerine özgü teknikleri kullandıklarını görmekteyiz.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin fen bilimleri dersinde yaratıcı dramanın kullanımına yönelik öz yeterliklerinin orta düzeyde olduğu ve genel olarak yeterli oldukları görülmüştür. Cinsiyetlerine, branşlarına, çalıştıkları bölgeye göre öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamış, yaratıcı drama eğitimi alıp almama durumlarına, meslekteki kıdemlerine, çalıştıkları kuruma bağlı olarak öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Yaratıcı drama ile fen bilimleri dersinin işlenmesine yönelik olumlu tutumlarının yüksek olmasının yanı sıra, drama yönteminin zaman kaybına yol açtığı, ders planı hazırlamanın zor olduğu, hedeflenen kazanımlara ulaşamadığı, drama sırasında gürültünün ders esnasında sıkıntı yarattığına dair de olumsuz tutumlara sahip oldukları görülmüştür. Branşlara ve meslekteki kıdemlerine göre tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamış ancak cinsiyet, çalışılan kurum, yaratıcı drama eğitimi alıp almama durumlarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında ise görüşme yapılan 10 öğretmenden 5'inin drama yöntemini aktif olarak kullandığı görülmüş ve yaratıcı dramayı derslerinde kullanan öğretmenlerin derslerinden oldukça verim aldıkları ve öğrencileri derste aktif kıldığı, özgüvenlerinin geliştirdiği, eğlenirken öğrettiği, kalıcılık sağladığı, soyut konuları somutlaştırmaya yardımcı olduğu, çocuklara kendilerini ifade edebildiklerine değinmişlerdir. Elde edilen sonuçların Akoğuz (2002); Başçı ve Gündoğdu (2011); Eti (2010); Güven (2012); Karadağ (2006); Kılıçaslan ve Gün (2011); McCaslin (2006); Ormancı ve Ören (2010) çalışmalarındaki bulgular ile desteklendiği görülmüştür.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ileri sürülebilecek önerilerden bazıları şunlardır;

- Fen bilimleri ve sınıf öğretmenlerine hizmet içi eğitimlerde yaratıcı drama yöntemine dair eğitim verilmeli ve bu yöntemi öğretmenlerin ne şekilde kullanılabileceğine dair çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yönelik drama eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.
- Üniversitelerin eğitim fakültelerinde ve öğretmen yetiştiren programlarında verilen yaratıcı drama dersleri seçmeli olmaktan ziyade zorunlu ders haline getirilmelidir.
- Yaratıcı dramanın özel okullardan ziyade devlet okullarında da teşviki sağlanmalıdır.
- Eğitimin daha çağdaş bir ortamda gerçekleşebilmesi ve drama uygulamalarına elverişli olabilmesi için sınıfların fiziki şartlarının uygun hale getirilmesi gerekmektedir.
- Öğretmenlerin yeterlik algılarının yükselmesi ve öz yeterlik duygularının artırılmasına yönelik uygulamalar yapılmalıdır.
- Öğretmenlerin yaratıcı dramaya ilişkin öz yeterlik gereksinimleri belirlenerek ders programları bu bağlamda yeniden düzeltilmelidir.
- Öğretmenlerin yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik tutum ve görüşlerinin alınması üzerine daha fazla çalışma yapılmalıdır.
- Fen bilimleri dersinin hangi konularında yaratıcı drama yönteminin kullanılacağına dair araştırmalar yapılmalıdır.
- Fen bilimleri dersinde drama yöntemine daha fazla yer verilmelidir.
- Fen Bilimleri ders saati artırılarak yaratıcı drama uygulamalarına daha fazla zaman ayrılması sağlanmalıdır.

- Fen bilimleri dersinde yaratıcı drama yöntemi diğer öğretim yöntemleri ile karşılaştırılarak öğrenci başarısına etkisi araştırılmalıdır.
- Devlet okullarında çalışan öğretmenlerin özel okullarda çalışan öğretmenlere oranla yaratıcı drama yöntemini daha az kullanıyor olma nedenleri araştırılabilir.
- Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini uygularken karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlükleri gidermeye yönelik çözüm önerileri araştırılabilir.
- Yaratıcı drama eğitimi alan öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini kullanma durumları araştırılabilir.

Kaynaklar

- Adıgüzel, Ö. (2000). Yaratıcı drama öğretmeni yetiştirmenin önemi ve gerekliliği. *Eğitim ve Yaşam Dergisi*, 5, 17-18.
- Adıgüzel vd. (2002). *Yaratıcı drama 1985 – 1995 Yazılar*. Ankara: Naturel Yayınevi.
- Adıgüzel, Ö. (2005). Kültürler arası etkileşimde yaratıcı drama, 10. *Uluslararası eğitimde yaratıcı drama semineri notları* 11-15 Mayıs, Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. (2006b). Yaratıcı drama. Ö. Adıgüzel (Ed.). *Yaratıcı drama 1985-1998 yazılar* (ss. 258-263). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. (2006a). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-31.
- Adıgüzel, Ö. (2012). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Naturel Yayınevi.
- Adıgüzel, Ö. (2013). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Akbaş, A., & Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi özyeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110.
- Akçıl, M., & Oğuz, A. (2015). Fen bilgisi öğretmenlerinin öz yeterlik inancı ile öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(11), 1-6.
- Akinoğlu, O., & Akbaş, H.Ş. (2010). Fen Eğitiminde problem çözme stratejisi olarak drama uygulamalarının kavramsal anlamaya etkisi. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, Antalya-Turkey. ss.360-366.
- Akkuş, O., & Özdemir, P. (2006). Yaratıcı drama ile matematik ve fen alanındaki bilim adamlarının yaşam öykülerine ve bilime katkılarına yeni bir bakış. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 59-74
- Allport, G. W. (1962). The general and the unique in psychological science 1. *Journal of Personality*, 30(3), 405-422.

- Altıntaş, E., & Kaya, H. (2012). Fen bilgisi öğretmen adaylarının drama yöntemiyle fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz-yeterlik ve tutumları. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28(4), 287-295.
- Altıntaş, E., Saylan, A., & Kaya, H. (2016). Öğretmen adaylarının fen bilimleri dersinin drama yöntemi ile işlenmesine yönelik öz yeterlik ve tutumlarının belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 49, 419-437.
- Altuntaş, O., & Altınova, H. (2015). Yaratıcı drama yönteminin üniversite öğrencilerinin sosyal sorun çözme becerilerine etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 10(4), 49-62.
- Anderson, M. A., Dragsted, S., Evans, R. H., & Sørensen, H. (2004). The relationship between changes in teachers' selfefficacy beliefs and the science teaching environment of danish first-year elementary teachers. *Journal of Science Teacher Education*, 15(1), 25-38.
- Annarella, L. A. (1999). Using creative drama in the multicultural classroom. 14. (ERIC Documentation Reproduction Service No. ED 434 378).
- Ashton, P. (1984). Teacher efficacy: A motivational paradigm for effective teacher education. *Journal of Teacher Education*, 35(5), 28-32.
- Ay, S. T. (2005). *İlköğretim hayat bilgisi öğretiminde yaratıcı drama ve geleneksel yöntemlerin öğrenci başarısı ve hatırd tutma düzeyi üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aykaç, M. (2011). *Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aykaç, M., & Köğçe, D. (2014). Sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanma durumlarının incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(17), 371-403.

- Azar, A. (2012). Ortaöğretim fen bilimleri ve matematik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik inançları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 6(12), 235-252.
- Baldwin, P., & Fleming K. (2003). Teaching literacy through drama creative approaches. London: Routledge Falmer.
- Bandura, A. (1988). Self-efficacy conception of anxiety. *Anxiety Research*, 1(2), 77-98.
- Bandura, A., & Walters, R. H. (1977). Social learning theory (Vol. 1). *Englewood Cliffs, NJ: Prentice-hall*.
- Başbuğ, S. (2008). *Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Bitirme Projesi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başbuğ, S., & Aykaç, M. (2012). İlköğretim okullarında müze çalışmalarının yaratıcı drama yöntemiyle yapılandırılması. *Çocuk Müzeleri ve Yaratıcı Drama*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Başçı, Z., & Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk Üniversitesi Örneği. *İlköğretim Online*, 10(2), 454-467.
- Bil, E. (2013). Hizmet içi eğitimde yaratıcı drama yönteminin etkililiği. *Journal Of Education And Future*, 1(3).
- Brown, V. (1990). Drama as an integral part of the early childhood curriculum. *Design for Arts in Education*, 91(6), 26-33.
- Bütün, M. A., Tüzüner, A., & Duman, N. (2015). Coğrafya öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine ilişkin görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 10(1), 1.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik: araştırma deseni spss uygulamaları ve yorumu*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixes methods approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

- Creswell, W. J., & Clark, P. L. V. (2014). *Karma yöntem araştırmaları: tasarım ve yürütülmesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (1994). *Educational research methodology*. Athens: Metaixmio, 271.
- Çayır, N. A., & Gökbulut, Ö. (2015). Yaratıcı drama yöntemi ile öğretmen yeterliklerinden kişisel gelişim üzerine nitel bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).
- Çeçen, M. A., & Çoban, A. (2013). Türkçe öğretmen adaylarının drama uygulamalarına ilişkin algıları. *Journal of Theory & Practice in Education (JTPE)*, 9(4).
- Çetingöz, D. (2012). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(42).
- Demirel, Ö. (1999). *Öğretme sanatı*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Dökmen, Ü. (1987). Empati kurma becerisi ile sosyometrik statü arasındaki ilişki. *A.Ü. E.B.F. Dergisi*, 20(1-2), 183-2007.
- Duatepe, A. P., & Ubuz, B. (2007). Yaratıcı drama temelli matematik dersleri hakkında öğretmen görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3/4), 193-206.
- Durdukoca, Ş. F. (2015). Okulöncesi öğretmen adaylarının bir ders ve öğretim tekniği olarak dramaya yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 153-174.
- Erdoğan, T. (2011). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanma durumlarının incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 6(12), 23-51.
- Erten, S., & Karademir, E. (2013). *Öğretmen ve öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersi kapsamında okul dışı öğrenme etkinliklerini gerçekleştirme amaçlarının planlanmış davranış teorisi yoluyla belirlenmesi*, Doktora Tezi, Ankara, 2013.
- Fidan, N. (1999). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Alkım Yayıncılık
- Fleming, M. (1995) *Starting drama teaching*. London: David Fulton Publishers.

- Freedman, J. L., Sears, D. O., & Carlsmith, J. M. (1993). *Sosyal psikoloji*.(A. Dönmez, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Gardner, (1996). Drama matters, *The Journal of The Ohio Drama Education Exchange*,1(1), 22-23. Mart 2017 tarihinde <http://teach-learn.org/mlk/drama-matters> adresinden erişildi.
- Gözüm S., & Aksayan S (1999) Öz-Etkililik-Yeterlik Ölçeği'nin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerliliği. *Atatürk Üniversitesi HYO Dergisi*, 2(1), 21-34.
- Güler, M., & Kandemir, Ş. (2015). Öğretmenlerin drama yöntemine yönelik görüşleri ve öz yeterlik düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 111-130.
- Güneysu, S. (1991). "Eğitimde drama" ya-pa 7. ulusal okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma semineri. Eskişehir.
- Güven, A. Z. (2012). İlköğretim 4. ve 5. sınıf Türkçe derslerinde drama yönteminin kullanımı üzerine nitel bir çalışma. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 1(2), 52-66.
- Güzel, H. E. (2001) *İlköğretim 6. Sınıf fen bilgisi dersinde dramatizasyon yönteminin başarıya etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 135s.
- Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. (2017). *Türkiye'de Öğretmen Eğitimi ve İstihdamı: Mevcut Durum ve Öneriler*. Mart 2018 tarihinde http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/belge/OgretmenEgitimi-istihdam_Raporu.pdf adresinden erişildi.
- Hasırcı, Ö. K., Bulut, S., & Saban, A. İ. (2008). Öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersinin bireysel ve akademik kazanımlarına ilişkin görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 3(6), 63-88.
- Hatipoğlu, Y. Y. (2006). *İlköğretim 5. Sınıf matematik ders konularının öğretiminde drama yönteminin öğrenci başarısına etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kaba, H., & Şimşek, P.Ö. (2012). İlköğretim bölümü yüksek lisans öğrencilerinin fen ve teknoloji öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin görüşleri. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*. 27-30 Haziran 2012. Niğde.
- Kamen, M. (1992). Creative drama and the enhancement of elementary school students' understanding of science concepts. dissertation abstracts international, DAI-A 52/07, 2489.
- Kara, Ö, T. (2014). Türkçe eğitiminde drama yönteminin kullanılması üzerine kaynakça denemesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3.
- Kara, Ö. T. (2011). Türkçe dersinde dramayla öykü oluşturma yönteminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7.
- Karabağ, G. (2015). Tarih öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 27-46.
- Karadağ, E., & Çalışkan, N. (2006). İlköğretim birinci kademesi öğrencilerinin drama yöntemine karşı tutumlarının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 45–53.
- Karadağ, E., Korkmaz, T., Çalışkan, N., & Yüksel, S. (2008). Drama lideri olarak öğretmen ve eğitimsel drama uygulama yeterliği ölçeği: geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2).
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karip, E. (2007b). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Katrancı, M . (2013). Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı dramaya ve Türkçe derslerinde yaratıcı drama yönteminden yararlanmaya yönelik görüşleri. *International Journal of Social Science Research*, 2 (2), 26-45.
- Keleş, Ö., Aydoğdu, M., Uşak, M., & Doğru, M. (2004). Fen bilgisi dersinde sınıf içi uygulamaların öğrenci başarısına etkisinin araştırılması, 6. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Özetler, 84. İstanbul.

- Kesici, A. E. (2014). Drama dersine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2).
- Kılınçaslan, H., & Şimşek, P. Ö. (2015). 6. sınıf “Kuvvet ve Hareket” ünitesinde basamaklı öğretim yöntemi ve yaratıcı drama yönteminin eriş, tutuma ve kalıcılığa etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(180). DOI: 10.15390/EB.2015.4380
- Koç, M., & Dikici, H. (2003). Eğitimde dramanın bir yöntem olarak kullanılması. *İlköğretim Online*, 2(1).
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- McCaslin, N. (1990). *Creative drama in the classroom* (5. baskı.). Londra: Longman
- McComas, W. (1996). Ten Myths of science: Reexamining what we think we know about the nature of science. *School Science and Mathematics*, 96, 10-15.
- MEB, (2008). *Öğretmen yeterlikleri öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB, (2005a). *İlköğretim fen ve teknoloji dersi 4-5 sınıflar öğretim programı*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Nayci (2012). *Okul öncesi eğitim programlarında yaratıcı dramanın bir yöntem olarak yeri ve önemi*. 2.Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı.
- Nixon, J. (1988). Teaching Drama” A Teaching Skills Workbook, Fokus On Education, Mac Millan Education Ltd., London .November,1999,6-11.
- O’Neil, Cecily & Alan Lambert. (1990) *Drama structures. a practical handbook for teachers*. London: Hutchinson.
- Oğur, B., & Kılıç, G. B. (2004). *Canlıların İç Yapısına Yolculuk ve Vücudumuzda Neler Var? Çevremizi Nasıl Algılıyoruz? Ünitelerinde Yaratıcı Drama Uygulaması*, 6. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Özetler, 71. 9-11 Ekim, İstanbul.
- Oğuz, A., & Altun, E. (2011). *Öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. 2.

International Conference on New Trends in Education and Their Implications
Bildiri Kitabı, 27-29 Nisan, Antalya, 1545-1552.

- Oğuz, A., & Beldağ, A. (2015). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(15).
- Okvuran, A. (1995). Çağdaş insanı yaratmada yaratıcı drama eğitiminin önemi ve empatik beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisi. *A.Ü. EBF Dergisi*, 27(1), 185-194.
- Okvuran, A. (2002). Dramanın öğretimi ve dramaya dayalı öğrenme. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(1), 115-131.
- Okvuran, A. (2003a). Drama öğretmeninin yeterlilikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36 (1-2), 81-87.
- Okvuran, A. (2003b). Yaratıcı drama eğitime katılma ve bazı demografik değişkenlerin dramaya yönelik tutumlara etkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2(4), 225-240.
- Ormancı, Ü., & Şaşmaz Ören, F. (2010). Dramanın ilköğretimde kullanılabilirliğine yönelik sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri: Demirci Eğitim Fakültesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 43(1), 165-191.
- Ömeroğlu, E. (1990). *Anaokuluna giden 5-6 yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişiminde yaratıcı drama eğitiminin etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Önal-Çalışkan, İ., & Üstündağ, T. (2010). Ölçme ve değerlendirme dersinde yaratıcı dramanın kullanılmasına ilişkin katılımcı görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 155(35), 36-48.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi (Çok Değişkenli Analizler)*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdemir, Z. (2006). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının bazı biyoloji konularındaki alan bilgilerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özden, Y. (2008). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Özsoy, N. (2016). İlköğretim matematik derslerinde yaratıcı drama yönteminin kullanılması. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 112-119.
- Pantidos, P. Spathi., & K. Vitoratos, E. (2001). *The use of drama in science education: The Case of Blegdamsvej Faust. Science and Education*, Nisan 2017 tarihinde <http://www.ingentaconnect.com/content/klu/sced/2001> adresinden erişildi.
- Püsküllüoğlu, A. (2004). *Türkçe sözlük*, 5. b. İstanbul: Doğan Kitapçılık.
- Ritter, J; Boone, W., & Rubba, P. (2001). Development of on instrument to assess prospective elementary teacher self-efficacy beliefs about equitable science teaching and learning (SEBEST). *Journal Of Science Teacher Education*. 12(3),175-198.
- Roberts, J. K., Henson, R. K., Tharp, B. Z., & Moreno, N. (2001). An Examination of Change In Teacher Self-Efficacy Beliefs In Science Education Based On The Duration of In-Service Activities, *Journal of Science Teacher Education*, 12(3), 199-213.
- Sağırlı, H. E., & Gürdal, A. (2002). Fen bilgisi dersinde drama tekniğinin öğrenci tutumuna etkisi. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 16-18 Eylül 2002. Ankara: ODTÜ.
- San, İ.(1991) Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Ayrı Basım, 23(2), 573-582.
- San, İ. (1998). Sanatlar eğitimi. *MEF Okulları Eğitim Sempozyumu*, 21.
- San, İ. (2006). Türkiye’de yaratıcı drama çalışmalarının dünü ve bugünü. In H. Ö. Adıgüzel (Ed.). *Yaratıcı drama 1985-1998 yazılar* (pp.433-444). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- San, İ. (2002). *Yaratıcı Drama – eğitsel boyutları, yaratıcı drama 1985-1995 yazılar*. (Edt. H. Ömer Adıgüzel). Ankara: Naturel Yayınları.
- San, İ. ve diğerleri. (1994) *Drama ve öğretim bilgisi*. Ankara: Türk Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi, No. 5.

- Sarioğlu, T., & Kartal, G. (2017). Bir yöntem olarak drama bilişim teknolojileri öğretiminde iyi bir seçenek olabilir mi?. *İlköğretim Online*, 16(1).
- Savaşçı, B., & Özdemir, P. Ş. (2012). İlköğretim fen bilgisi dersi 7. Sınıf uzay bilmecesi ünitesinin yaratıcı drama yöntemi ile ele alınması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7(14), 19-37.
- Saylan, A., Altıntaş, E., & Kaya, H. (2016) Öğretmen adaylarının fen bilimleri dersinde drama yönteminin kullanılmasına yönelik görüşleri. *Uluslar Arası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 353-366.
- Schrifer, M., & Czerniak, C.M. (1999). A comparison of middle and junior high science teachers levels of efficacy and knowledge of developmentally appropriate curriculum and instruction, *Journal of Science Teacher Education*, 10(1), 21-42.
- Sofioğlu, M. G., & Dalkılıç, N. U. (1999). *Çocuk eğitiminde drama: Yöntem ve uygulamalar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Sungurtekin, Ş., Sezer, G. O., Kahraman, P. B., Ö., & Sadioğlu, Ö. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının ilköğretimde drama dersine yönelik görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(3), 755-770.
- Sümbüloğlu, K., & Sümbüloğlu, V. (1993). *Biyoistatistik*. Özdemir Yayıncılık.ss.9
- Şahin, B. (2015). İlköğretim matematik öğretmenlerinin matematik derslerinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına karşı bakışlarının incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 10(1), 51-62.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Talim, M. E. B., & Başkanlığı, T. K. (2006). İlköğretim fen ve teknoloji dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı. *MEB, Ankara*.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (1998). *Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches* (Vol. 46). Sage.
- Taşkın, T., & Moğol, S. (2016). Fizik konularının öğretiminde bir yöntem olarak yaratıcı dramının kullanımına ilişkin öğretmen adaylarının. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3).

- TED. (2009). Öğretmen yeterlikleri. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Teddlie, C., & Yu, F. (2007). *Mixed methods sampling: A typology with examples. Journal of mixed methods research*, 1(1), 77-100.
- Tunalı, İ., (2008), *Önsöz'ünde: Aristoteles, Poetika*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Turgut, M. F., Baker, D., Cunningham, R., & Piburn, M. (1997). *İlköğretim fen öğretimi*. Ankara: YÖK/DB Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları.
- Turgut, M.F. (1992). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metodları*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları
- Ulubey, Ö., & Aykaç, M. (2016). Effects of human rights education using the creative drama method on the attitudes of pre-service teachers. *The Anthropologist*, 23(1-2), 267-279.
- Ünal, E. (2004). Celal Bayar Üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin ilköğretimde drama derslerine ilişkin tutumları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 5(2), 1-15.
- Üredi, İ., & Üredi, L. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine, bulundukları sınıflara ve başarı düzeylerine göre fen öğretimine ilişkin öz-yeterlik inançlarının karşılaştırılması. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1-8
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim*, 22(107).
- Üstündağ, T. (2009). *Yaratıcılığa yolculuk* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Üstündağ, T. (2016). *Yaratıcı drama öğretmenimin günlüğü*. Pegem Yayıncılık. 13. Baskı. Ankara.
- Üstündağ, Tülay. (1994) Günümüz eğitiminde dramanın yeri. *Yaşadıkça Eğitim*. Kasım/Aralık, Sayı 37,7-10.
- Üstündağ, Tülay. (1995) Temel eğitimde drama. *Eğitim ve Bilim*, 19(95),35-43.
- Üstündağ, Tülay.(1996) *Yaratıcı dramanın üç boyutu*. *Yaşadıkça Eğitim*. 49, 19-23.

- Vural, R. A., & Somers, J. W. (2012). *Hümanist ilköğretim programları için ilköğretimde drama: Kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Yaman, S., Koray, Ö. C., & Altunçekiç, A. (2004). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 355-364.
- Yapıcı, H. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlilikleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 38, 371- 381
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. N. (2008). İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine ilişkin yeterlilik ve uygulama düzeylerinin belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ*.
- Yıldız, E. (1998). *Dram sanatına göstergebilimsel yaklaşım ve bir sahneleme çalışması*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yılmaz, G. (2006). *Fen bilgisi öğretiminde drama yönteminin kullanımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi. *Fen Bilimleri Enstitüsü*, Denizli.

EK-A: Gönüllü Katılım Formu

TARİH: 03/04/2017

Yüksek lisans öğrencisi Zeynep Mine EĞERCİ'nin Yüksek Lisans tezi olarak danışmanı Yard. Doç. Dr. Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK ile yürüttüğü çalışmanın bir parçası olan, kullanımı için ilgili kişilerden izni alınan Drama Yöntemi İle Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği'ni eksiksiz ve gönüllü olarak cevaplayacağımı beyan ederim.

Hacettepe üniversitesi etik kurul komisyonundan izin alınmıştır.

AD:

SOYAD:

ADRES:

TEL:

NOT: Araştırmacı Zeynep Mine EĞERCİ'ye 0505 253 91 26 numaralı telefondan ya da minegndgn@gmail.com mail adresinden ulaşabilirsiniz.

EK-B: Ölçek Kullanım İzin Formu

Gmail - Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği İzin

Mine Gündoğan Eğerci <minegndgn@gmail.com>

Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği İzin

3 iletı

Mine Gündoğan Eğerci <minegndgn@gmail.com>
Alıcı: hasankaya@erciyes.edu.tr

30 Mart 2017 12:28

Hocam merhaba,

Ben Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri ABD'da yüksek lisans öğrencisiyim. Tezim için yapmış olduğumuz araştırmalar sonucunda danışman hocam Hacettepe Üniversitesi öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr. Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK'İN yönlendirmesiyle "ÖĞRETMEN ADAYLARININ FEN BİLİMLERİ DERSİNİN DRAMA YÖNTEMİ İLE İŞLENMESİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİ" çalışmamızda kullanmış olduğunuz "Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği"ni tezimizde kullanmak istiyoruz. Yardımcı olursanız çok seviniriz.

Teşekkürler.. Saygılar...

H.Ü Yüksek Lisans Öğrencisi:

Zeynep Mine EĞERCI
05052539126

Hasan KAYA <hasankaya@erciyes.edu.tr>
Alıcı: Mine Gündoğan Eğerci <minegndgn@gmail.com>

30 Mart 2017 13:23

Zeynep Hanım,

Bahsettiğiniz ölçekleri elbette kullanabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar.

H.Kaya

From: Mine Gündoğan Eğerci [mailto:minegndgn@gmail.com]

Sent: Thursday, March 30, 2017 12:29 PM

To: hasankaya@erciyes.edu.tr

Subject: Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği İzin

[Alıntılanan metin gizlendi]

Bu e-posta ve ekleri sadece yukarıda isimleri belirtilen kişiler arasında özel haberleşme amacını tasamaktadır. Bu mesaj size yanlışlıkla ulaşmısa lütfen gönderen kişiyi bilgilendiriniz ve mesajı sisteminizden siliniz. Erciyes Üniversitesi bu mesajın içeriği ve ekleri ile ilgili hukuki hiçbir sorumluluğu kabul etmez.

This e-mail communication and its attachments are intended only for the private use of the people named above. If you received this message in error, please immediately notify the sender and delete it from your system. Erciyes University does not accept any legal responsibility for the contents of this message.

Mine Gündoğan Eğerci <minegndgn@gmail.com>
Alıcı: Hasan KAYA <hasankaya@erciyes.edu.tr>

30 Mart 2017 14:50

https://mail.google.com/mail/u/0/?ui=2&ik=6f753f3028&jsver=1JXL_PPPXAI.tr.&view=pt&q=hasankaya%40erciyes.edu.tr&q=true&search=query&th=15b1f0db4105bdd4&

EK-C: Görüşme Formunda Olması Gerekenler

✓	Görüşmeye güven oluşturunca bir giriş hazırlanmalı
✓	Görüşme soruları istenen bakış açısına davet eder nitelikte olmalı
✓	Kolay anlaşılabilir sorular yazılmalı
✓	Çok boyutlu soru sormaktan kaçınılmalı
✓	Alternatif sorular ve sondalar hazırlanmalı
✓	Odaklı sorular hazırlanmalı
✓	Soruları mantıklı bir biçimde düzenlenmeli
✓	Sorular kolay yanıtlanabilecek şekilde düzenlenmeli
✓	Sorular özelden genele doğru düzenlenmeli
✓	Bilgi ve beceriye ait sorular deneyimlerle ilişkilendirilmeli
✓	Şimdiki zamana ait sorular, geçmiş ve gelecekle ilgili sorulardan önce sorulmalı
✓	Bireysel bilgilere ait sorular başta veya sonda sorulmalı
✓	Sorular olumsuz tepkiyi davet eder nitelikte olmamalı
✓	Açık uçlu sorular sorulmalı
✓	Sorular tek amaçlı ve varsayımsız olmalı
✓	Sorular kaynak kişinin verebileceği verileri içermeli
✓	Kaynak kişiyi belli cevaplara yönlendirecek sorulardan kaçınılmalı
✓	Bitiş soruları kaynak kişide başarı duygusu bırakıcı nitelikte olmalı

EK-Ç: Görüşmenin Yürütülmesi Sırasında Olması Gerekenler

	Sorular anlaşılacak biçimde sorulmalı
	Sorular ağır ağır ve önemli noktalar vurgulanarak okunmalı
	Sorudan soruya geçerken yanıtlar için elverişli zaman aralıkları bırakılmalı
	Sorular arasında uygun geçişler sağlanmalı
	İstenen yanıt alınınca hemen yeni bir soruya geçmeyip görüşülen kişinin açıklamasını bitirmesini beklenmeli
	Kaynak kişi yeterince güdülenmeli
	Önceden fiziki ve psikolojik hazırlıkları yapmalı
	Kaynak kişiden beklenenleri önceden anlatma
	Görüşmeci görüşme sürecinde kaynak kişiyi eleştirmemeli
	Sorular tüm kaynak kişilere aynı koşullarda sorulmalı
	Görüşme kılavuzundaki içerik ve sıra izlenmeli
	Görüşme anında duruma göre yeni sorular geliştirip sorulabilmeli
	Görüşme sırasında kaynak kişiyi yöneltici sinyaller verilmemeli
	Görüşme imkan varsa birden çok görüşmeci ile yapılmalı
	Görüşme her iki taraf için de başarı duygusu ile bitirilmeli
	Görüşme ile veri kayıt arasındaki süre olabildiğince kısa tutulmalı

EK-D: Görüşme Formu Taslak-1

GÖRÜŞME SORULARI

1. Drama yönteminin derse katkısı sizce nedir?
2. Dramayı fen dersinin hangi konularında ya da ünitelerinde daha çok kullanıyorsunuz?
3. Sınıfta drama yöntemini uygularken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
4. Drama etkinlikleri nasıl planlanmalıdır?
5. Drama etkinlikleri nasıl uygulanmalıdır?
6. Yaratıcı drama ve tiyatro aynı şey midir?

EK-E: Taslak 1-2 Gelişim Raporu

Görüşme Formu, gerekli literatür taraması yapıldıktan sonra kullanılmış olan “Drama Yöntemi İle fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği”ndeki sorularla bağlantı kurulacak şekilde hazırlanmıştır. Görüşme formunun ilk taslağı olan Taslak-1, numaralı form hazırlanırken taslak-1’de 6 adet soru bulunmaktadır. Bu sorular;

1. Drama yönteminin derse katkısı sizce nedir?
2. Dramayı fen dersinin hangi konularında ya da ünitelerinde daha çok kullanıyorsunuz?
3. Sınıfta drama yöntemini uygularken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
4. Drama etkinlikleri nasıl planlanmalıdır?
5. Drama etkinlikleri nasıl uygulanmalıdır?
6. Yaratıcı drama ve tiyatro aynı şey midir?

Şeklinde hazırlanmıştır. Uzman görüşü de alınarak görüşme formuna görüşülen kişi, görüşme zamanı, görüşme tarihi eklenecek şekilde bir tablo oluşturulmuştur.

EK-F: Görüşme Formu Taslak-2

GÖRÜŞME FORMU

Görüşülen kişi:	
Görüşmeci:	
Görüşme Zamanı:	
Görüşme Tarihi:	
Yer:	

GÖRÜŞME SORULARI

1. Drama yönteminin derse katkısı sizce nedir?
2. Dramayı fen dersinin hangi konularında ya da ünitelerinde daha çok kullanıyorsunuz?
3. Sınıfta drama yöntemini uygularken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
4. Drama etkinlikleri nasıl planlanmalıdır?
5. Drama etkinlikleri nasıl uygulanmalıdır.
6. Yaratıcı drama ve tiyatro aynı şey midir?

EK-G: Taslak 2-3 Gelişim Raporu

Alınan uzman görüşü ve düzeltmeler üzerine taslak-2 formu hazırlanmış olup, her görüşme formunda olması gereken görüşme detayı hazırlanmıştır. Daha sonra tekrar uzman görüşü alınarak görüşme formuna ek olarak kendini tanıtıcı cümle, görüşme formunun amacı, ne için görüşülmek istendiği, görüşme sürecinde ses kayıt cihazı kullanılmak istendiği, görüşmeye katılımın gönüllük esasına dayandığı ve görüşmedeki bilgilerin görüşmeciden başka kimsenin görmeyeceğine dair cümleler eklenmiştir. Bu cümleler şu şekildedir;

Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacının dışında başka herhangi birinin görmesi mümkün değildir.

Görüşmeye katılıp katılmama isteğinize bağlıdır.

Görüşmeyi izin vererseniz ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mıdır?

Ayrıca drama yöntemine yönelik sorulardan ziyade;

1. Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?
2. Kaç yıldır fen bilgisi öğretmenliği yapıyorsunuz?
3. Öğretmenlik mesleğini seçmenizde etkili olan neden nedir?
4. Öğretmenliğiniz sürecinde nasıl bir eğitim anlayışına sahipsiniz?
5. Çağdaş eğitim yöntemlerinden hangilerini kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Şeklinde ısınma ve tanıma soruları eklenmiştir. Bu sorular da araştırmacının güvenilirlik ve geçerliğini sağlamlaştırmak adına kullanılmış olan Öz yeterlik ve Tutum ölçeği ile bağlantılı soru ve demografik özelliklerin olmasına önem gösterilerek hazırlanmıştır. Bu haliyle 11 soruluk bir görüşme sorusu elde edilmiştir.

EK-Ğ: Görüşme Formu Taslak-3

GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, ben Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisiyim. Öğretmenlerin derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarına yönelik olarak görüşmek istiyorum.

Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacının dışında başka herhangi birinin görmesi mümkün değildir.

Görüşmeye katılıp katılmama isteğinize bağlıdır.

Görüşmeyi izin verirseniz ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mıdır?

Görüşülen kişi:	
Görüşme Zamanı:	
Görüşme Tarihi:	
Yer:	

GÖRÜŞME SORULARI

ISINMA-TANIMA SORULARI

1. Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?
2. Kaç yıldır fen bilgisi öğretmenliği yapıyorsunuz?
3. Öğretmenlik mesleğini seçmenizde etkili olan neden nedir?
4. Öğretmenliğiniz sürecinde nasıl bir eğitim anlayışına sahipsiniz?
5. Çağdaş eğitim yöntemlerinden hangilerini kullanmayı tercih ediyorsunuz?
6. Drama yönteminin derse katkısı sizce nedir?
7. Dramayı fen dersinin hangi konularında daha çok kullanıyorsunuz?
8. Sınıfta drama yöntemini uygularken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
9. Drama etkinlikleri nasıl planlanmalıdır?
10. Drama etkinlikleri nasıl uygulanmalıdır?
11. Yaratıcı drama ve tiyatro aynı şey midir?

EK-H: Taslak 3-4 Gelişim Raporu

Taslak 4'ün hazırlanmasında uzman görüşü ve dönütü alınarak soru yapıları değiştirilmiş olup, ısınma soruları çoğaltılmış ve şu sorular eklenmiştir.;

1. Çağdaş eğitimin bir parçası olan drama yöntemini derslerinizde kullandınız mı?
2. Daha önce yaratıcı drama eğitimi aldınız mı?

Daha sonra drama yöntemine yönelik sorulan 11. Soru olan “Drama yöntemi ile tiyatro aynı şey midir?” sorusu taslaktan çıkarılarak onun yerine “Drama etkinlikleri uygulanırken nelere dikkat edilmelidir? Sorusu eklenmiş ve ona uygun sondalar eklenmiştir.

Her bir soruya ek olarak anlaşılmayı kolaylaştırmak ve görüşmeciden başka bakış fikirler almak, görüşme yapılan kişinin anlamadığı yerde ona örnek vermek adına sondalar ve alternatif sorular eklenmiştir. Bu sonda ve alternatif sorular belirli sayılarda sınırlı kalmayıp ana sorunun şeklinde göre bir ya da birden fazla olacak şekilde eklenmiştir. Bu şekilde taslak4 elde edilmiş olup çalışmaya başlanmadan önce tekrar uzman görüşü almak adına yeniden değerlendirmeye alınmıştır. Sorular tezin alt problemlerine bağlı kalınarak hazırlanmış olup, kullanılmış olan ölçek çalışmasına da katkı sağlayacak niteliktedir.

EK-I: Görüşme Formu Taslak-4

GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, ben Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisiyim. Öğretmenlerin derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarına yönelik olarak görüşmek istiyorum.

Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacının dışında başka herhangi birinin görmesi mümkün değildir.

Görüşmeye katılıp katılmama isteğinize bağlıdır.

Görüşmeyi izin verirseniz ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mıdır?

Görüşülen kişi:	
Görüşme Zamanı:	
Görüşme Tarihi:	
Yer:	

GÖRÜŞME SORULARI

ISINMA-TANIMA SORULARI

1. Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Sonda:

Hangi liseden mezunsunuz?

Hangi üniversiteden mezunsunuz?

2. Kaç yıldır fen bilgisi öğretmenliği yapıyorsunuz?

Alternatif: Meslekteki kaçınıcı yılınız?

3. Öğretmenlik mesleğini seçmenizde etkili olan neden nedir?

Sonda:

Aileniz mi istedi?

Puanınız öğretmenliğe mi yetiyordu?

Gerçekten öğretmenlik mesleğini mi istiyordunuz?

4. Öğretmenliğiniz sürecinde nasıl bir eğitim anlayışına sahipsiniz?

Sonda: Çağdaş mı?

Geleneksel mi?

5. Çağdaş eğitim yöntemlerinden hangilerini kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Sonda:

Gösterip yaptırma?

Gösteri?

Drama ?

6. Çağdaş eğitimin bir parçası olan drama yöntemini derslerinizde kullandınız mı?
Alternatif: Drama yöntemini derslerinizde daha önce hiç kullandınız mı?

7. Daha önce yaratıcı drama eğitimi aldınız mı?

Sonda:

Aldıysanız, hangi kurum?

Kaç saat?

8. Drama yönteminin derse katkısı sizce nedir?

Alternatif: Drama yöntemi ile ders işlemenin derse ve öğrencilere nasıl bir katkısı vardır?

9. Bir fen bilimleri/ sınıf öğretmeni olarak dramayı fen dersinin hangi konularında ya da ünitelerinde daha çok kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Sonda:

Tercih sebebiniz nedir?

10. Sınıfta drama yöntemini uygularken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

Alternatif: Drama yöntemini uygularken karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Sondalar:

Maliyet?

Zaman kaybı?

Öğrencilerin sınavlara hazırlanma kaygıları?

11. Sizce drama etkinlikleri nasıl planlanmalıdır?

Sonda:

Isınma çalışmaları

Kaynaştırma çalışmaları?

12. Drama etkinlikleri uygulanırken nelere dikkat edilmelidir?

Sonda:

Gruplar nasıl bölünecek?

Drama için malzeme ve kostüm gerekli mi?

Sınıfın alanı nasıl kullanılacak?

Öğrenciler yeterince hazır mı?

EK-İ: Taslak 4-5 Gelişim Raporu

Yapılan görüşmeler doğrultusunda uzman ile karar verilerek görüşme formuna yeni eklemeler yapılmıştır? Taslak-5'in hazırlanmasında uzman görüşü ile kodlamalar yapılmış ve 3 ayna başlığa ayrılmıştır. Bu başlıklar;

Çağdaş Eğitimde Dramanın Yeri

Öğretmen Görüşleri Açısından Yöntem Olarak Drama

Sınıf Uygulamalarında Drama

Olacak şekilde düzenlenmiş ve 4. Taslakta hazırlanmış olan 12 adet soru ilgili başlıklar altında toplanacak şekilde ayrılmıştır. 3 ana temaya ayrılmasının amacı da görüşme formunun analizi sırasında cevapları daha kolay bir şekilde toplayabilmek ve sistematik bir şekilde sınıflandırabilmeyi kolaylaştırabilmektir.

EK-J: Görüşme Formu Taslak-5

GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, ben Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisiyim. Öğretmenlerin derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarına yönelik olarak görüşmek istiyorum.

- Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacının dışında başka herhangi birinin görmesi mümkün değildir.
- Görüşmeye katılıp katılmama isteğinize bağlıdır.
- Görüşmeyi izin verirseniz ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mıdır?

Görüşülen kişi:	
Görüşme Zamanı:	
Görüşme Tarihi:	
Yer:	

GÖRÜŞME SORULARI

ISINMA TANIMA SORULARI

1. Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Sonda:

Hangi liseden mezunsunuz?

Hangi üniversiteden mezunsunuz?

2. Kaç yıldır fen bilgisi öğretmenliği yapıyorsunuz?

Alternatif: Meslekteki kaçınıcı yılınız?

3. Öğretmenlik mesleğini seçmenizde etkili olan neden nedir?

Sonda:

Aileniz mi istedi?

Puanınız öğretmenliğe mi yetiyordu?

Gerçekten öğretmenlik mesleğini mi istiyordunuz?

Çağdaş Eğitimde Dramanın Yeri

1. Öğretmenliğiniz sürecinde nasıl bir eğitim anlayışına sahipsiniz?

Sonda:

Çağdaş mı?

Geleneksel mi?

2. Çağdaş eğitim yöntemlerinden hangilerini kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Sonda:

Gösterip yaptırma?

Gösteri?

Drama ?

3. Çağdaş eğitimin bir parçası olan drama yöntemini derslerinizde kullandınız mı?

Alternatif: Drama yöntemini derslerinizde daha önce hiç kullandınız mı?

4. Daha önce yaratıcı drama eğitimi aldınız mı?

Sonda:

Aldıysanız hangi kurum?

Kaç saat?

Öğretmen Görüşleri Açısından Yöntem Olarak Drama

1. Drama yönteminin derse katkısı sizce nedir?

Alternatif: Drama yöntemi ile ders işlemenin derse ve öğrencilere nasıl bir katkısı vardır?

2. Bir fen bilimleri/ sınıf öğretmeni olarak dramayı fen dersinin hangi konularında ya da ünitelerinde daha çok kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Sonda:

Tercih sebebiniz nedir?

Sınıf Uygulamalarında Drama

1. Sınıfta drama yöntemini uygularken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

Alternatif: Drama yöntemini uygularken karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Sonda:

Maliyet?

Zaman kaybı?

Öğrencilerin sınavlara hazırlanma kaygıları?

2. Sizce drama etkinlikleri nasıl planlanmalıdır?

Sonda:

Isınma çalışmaları

Kaynaştırma çalışmaları?

3. Drama etkinlikleri uygulanırken nelere dikkat edilmelidir?

Sonda:

Gruplar nasıl bölünecek?

Drama için malzeme ve kostüm gerekli mi?

Sınıfın alanı nasıl kullanılacak?

Öğrenciler yeterince hazır mı?

EK-K: Taslak 5-6 Gelişim Raporu

Taslak 6 ya da taslağın son şeklinin hazırlanmasında tekrar alanyazın taraması yapılmış ve uzman ile birlikte çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalardan sonra ise; Isınma- tanıma sorularına yeni sorular eklenmiştir; bu sorular;

1. Öğretmenlik yaşamınızdaki en iyi/en kötü deneyimleriniz nelerdir?

Alternatif soru: Öğretmenliğiniz sürecinde yaşadığınız en iyi ve en kötü olay nedir?

2. Öğretmenlik mesleğinde en çok zorlandığınız hususlar nelerdir?

Alternatif soru: Mesleğinizi devam ettirirken sizi en çok neler zorlamıştır?

Sonda: Gürültü?

Veli faktörü?

İdareciler?

Uygun olmayan eğitim şartları?

3. İyi bir öğretmenin üç temel özelliği sizce nedir?

Alternatif soru: Bir öğretmende bulunması gereken 3 özellik nedir? Olacak şekilde ısınma- tanıma soruları toplam 6 soru olacak şekilde hazırlanmıştır.

“Çağdaş Eğitimde Dramanın Yeri” temalı başlık değiştirilerek Öğretim Yöntemlerine Yönelik” şeklini almıştır ve bu temaya uygun olacak şekilde sorular yeniden düzenlenmiştir.

“Öğretmen Görüşleri Açısından Yöntem Olarak Drama” temalı başlık değiştirilerek “Öğrencilere yönelik” başlığı eklenmiş ve yeni sorular eklenmiştir. Bu sorular aşağıdaki şekildedir;

1. Öğrencilerinizin özgüven kazanmaları için neler yaparsınız?

Alternatif soru :Öğrencilerinizin özgüven sahibi olmaları için neler yaparsınız?

2. Öğrencide en çok neye değer verirsiniz?

3. En çok hangi öğrenci grubu ile çalışmak hoşunuza gider?

4. Başarı/Başarısızlık kavramlarını nasıl tanımlarsınız?

5. Bir okul nasıl öğrenci merkezli olur? Açıklayınız.
6. İdeal bir öğrenme ortamı sizce nasıl olmalıdır?
7. İdeal bir okulu tanımlar mısınız?

Şeklinde hazırlanmış olan sorular diğer sorularda olduğu gibi alternatif soru ve sondalar eklenmiştir. Daha sonra “Sınıf Uygulamalarında Drama” başlığı değiştirilerek “Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik” başlığına dönüştürülmüş ve görüşme formu toplam 4 başlıktan oluşmak üzere uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

EK-L: Görüşme Formu (Taslak-6)

GÖRÜŞME FORMU

Merhaba,

Ben Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisiyim. Tezim gereği yaratıcı drama üzerine çalışmalar yapmaktayım. Uzun süre yapmış olduğum araştırmalar gösteriyor ki çağdaş eğitimin en önemli parçalarından birisi de yaratıcı dramadır. Yaratıcı dramanın günümüzde eğitimde kullanılması yaşayarak öğrenme, deneyimleme açısından önemli bir yere sahiptir. Eğitimde kullanılan yaratıcı dramanın derslerinize katkısını ve sizlerin yaratıcı drama yöntemine yönelik görüşlerinizi merak ediyorum. Bu kapsamda sizinle, derslerinizde yaratıcı drama yöntemini kullanmanıza yönelik olarak görüşmek istiyorum. Görüşmem de bana yardımcı olursanız sevinirim. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

- Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacının dışında başka herhangi birinin görmesi mümkün değildir.
- Görüşmeye katılıp katılmama isteğinize bağlıdır.
- Görüşmeyi izin verirsiniz ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mıdır?
- Görüşmenin yaklaşık 30 dakika süreceğini tahmin ediyorum. Herhangi bir sorunuz var mı?

Görüşülen kişi:	
Görüşme Zamanı:	
Görüşme Tarihi:	
Yer:	

GÖRÜŞME SORULARI

ISINMA TANIMA SORULARI

1. Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Sonda:

Hangi liseden mezunsunuz?

Hangi üniversiteden mezunsunuz? Mezun olduğunuz bölüm/program?

Kaç yıldır fen bilgisi öğretmenliği yapıyorsunuz?

Alternatif: Meslekteki kaçınıcı yılınız?

2. Öğretmenlik mesleğini seçmenizdeki etkili olan neden nedir?

Sonda: Aileniz mi istedi?

Puanınız öğretmenliğe mi yetiyordu?

Gerçekten öğretmenlik mesleğini mi istiyordunuz?

3. Öğretmenliğiniz sürecinde nasıl bir eğitim anlayışına sahipsiniz?

Sonda:

Çağdaş mı?

Geleneksel mi?

4. Öğretmenlik yaşamınızdaki en iyi/en kötü deneyimleriniz nelerdir?

Alternatif soru: Öğretmenliğiniz sürecinde yaşadığınız en iyi ve en kötü olay nedir?

5. Öğretmenlik mesleğinde en çok zorlandığınız hususlar nelerdir?

Alternatif soru: Mesleğinizi devam ettirirken sizi en çok neler zorlamıştır?

Sonda:

Gürültü?

Veli faktörü?

İdareciler?

Uygun olmayan eğitim şartları?

6. İyi bir öğretmenin üç temel özelliği sizce nedir?

Alternatif soru: Bir öğretmende bulunması gereken 3 özellik nedir?

Öğretim Yöntemlerine Yönelik

1. Çağdaş eğitim yöntemlerinden hangilerini kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Alternatif Soru: Sizin için en etkili öğretim yöntem ve stratejileri nelerdir?

Sonda:

Gösterip yaptırma?

Gösteri?

Drama ?

2. Öğrencileriniz sizin öğretim stratejilerinizi 3 kelimeyle nasıl tanımlardı?

3. Öğrencilerinizin öğrenmeye ilgi duymasını nasıl sağlarsınız?

Öğrencilere Yönelik

1. Öğrencilerinizin özgüven kazanmaları için neler yaparsınız?
Alternatif soru :Öğrencilerinizin özgüven sahibi olmaları için neler yaparsınız?

2. Öğrencide en çok neye değer verirsiniz?

Sonda:

Bilgisine?

Yeteneğine?

Kişiliğine?

3. En çok hangi öğrenci grubu ile çalışmak hoşunuza gider?

Sonda:

Öğrenmeye açık?

Öğrenmeye kapalı?

4. Başarı/Başarısızlık kavramlarını nasıl tanımlarsınız?

Sonda:

Sizce başarı nedir?

Sizce başarısızlık nedir?

5. Bir okul nasıl öğrenci merkezli olur? Açıklayınız.

6. İdeal bir öğrenme ortamı sizce nasıl olmalıdır?

Sonda:

Fiziki şartlar?

Sınıf kuralları?

Öğretmen ve idareci tutumları?

7. İdeal bir okulu tanımlar mısınız?

Sonda:

Ulaşımı nasıl olmalıdır?

Sınıflardaki öğrenci sayısı?

İdare kadrosu nasıl olmalıdır?

Çevre düzenlemesi nasıl olmalıdır?

Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik

8. Daha önce yaratıcı drama eğitimi aldınız mı?

Sonda:

Aldıysanız, hangi kurum?

Kaç saat?

9. Çağdaş eğitimin bir parçası olan drama yöntemini derslerinizde kullandınız mı?

Alternatif: Drama yöntemini derslerinizde daha önce hiç kullandınız mı?

Eğer evet ise?

Yaratıcı dramayı bir yöntem olarak kullandığınız bir dersinizi kısaca anlatır mısınız?

10. Drama yönteminin derse katkısı sizce nedir?

Alternatif: Drama yöntemi ile ders işlemenin derse ve öğrencilere nasıl bir katkısı vardır?

11. Bir fen bilimleri/ sınıf öğretmeni olarak dramayı fen dersinin hangi konularında ya da ünitelerinde daha çok kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Sonda:

Tercih sebebiniz nedir?

12. Sınıfta drama yöntemini uygularken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

Alternatif: Drama yöntemini uygularken karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

Sondalar:

Maliyet?

Zaman kaybı?

Öğrencilerin sınavlara hazırlanma kaygıları?

13. Yaratıcı drama yöntemi ile işleyeceğiniz bir ders planını ne şekilde hazırlarsınız?

Sonda:

Isınma çalışmaları

Kaynaştırma çalışmaları?

14. Drama etkinlikleri uygulanırken nelere dikkat edilmelidir?

Sonda:

Gruplar nasıl bölünecek?

Drama için malzeme ve kostüm gerekli mi?

Sınıfın alanı nasıl kullanılacak?

Öğrenciler yeterince hazır mı?

15. Sınıfınızda yaratıcılığı nasıl teşvik ediyorsunuz? Örnek bir etkinlik anlatabilir misiniz?

EK-M: Drama Yöntemi ile Fen ve Teknoloji Dersinin İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik ve Tutum Ölçeği

Değerli meslektaşlarım,

Hacettepe Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen bir yüksek lisans çalışmasının veri toplama aracı olarak kullanılacak bu ölçeğin amacı öğretmenlerin drama yöntemi ile fen dersinin işlenmesine yönelik öz yeterliklerini ve tutumları değerlendirmektir. Ölçek, 15 dakikanızı alacaktır. Katılımlarınız yüksek lisans çalışması açısından oldukça değerlidir. Katılımda gönüllülük esastır. Veriler değerlendirilirken kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Her soru için bir cevap işaretlemek size ait ölçeğin geçerli olması bakımından önemlidir. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Yüksek Lisans Öğrencisi

Zeynep Mine EĞERCİ

Danışman

Yrd.Doç.Dr.Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK

KİŞİSEL BİLGİLER

Aşağıdaki ankete verdiğiniz yanıtları daha kapsamlı değerlendirebilmek için size bir kaç kişisel soru sormak istiyoruz. Bu bölümde vereceğiniz yanıtların gizli tutulacağını lütfen unutmayınız.

Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek

Branşınız: ☐ Sınıf Öğretmeni ☐ Fen Bilgisi Öğretmeni

Mezun olduğunuz üniversite/Fakülte/Program:.....

Çalıştığınız kurum:

☐ Devlet Okulu

☐ Özel Okul

Mesleğinizi devam ettirdiğiniz yer hangi coğrafi bölgede yer alıyor?

1)Marmara 2)Karadeniz 3) Akdeniz 4)Ege 5) İç Anadolu 6)Güneydoğu Anadolu 7)Doğu Anadolu

Meslekteki yılınız: ☐1-5 ☐ 6-10 ☐11-16 ☐ 16+

Daha önce yaratıcı drama eğitimi aldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır

Eğer evet ise;

Aldığınız Eğitim (Hangi kurum, kaç saat...)

Öğretmenlerin Drama Yöntemine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği

Drama yöntemine yönelik öz yeterlik maddeleri	Tamamen Yetersizim	Yetersizim	Kararsızım	Yeterliyim	Tamamen Yeterliyim
1. Eğitsel bir yöntem olan drama yönteminin ne olduğu konusunda					
2. Dramada kullanılan yöntem ve teknikleri uygulamada					
3. Drama uygulama aşamaları konusunda					
4. İhtiyaçlara göre bir drama hazırlamada					
5. Drama yönteminde ders materyallerini (araç ve gereçleri) geliştirip kullanmada					
6. Drama yönteminde kullanılan araç ve gereçleri kullanmanın gerekliliği ve önemi konusunda					
7. Drama yönteminde uygulanan grup değerlendirmesini yapmada					
8. Uygulamalar esnasında öğrencileri gözlemleyerek ve yorumlayarak süreç değerlendirmesi yapmada					
9. Uygulama esnasındaki eğitici tartışmaları yönlendirmede					
10. Sonuç değerlendirmede kullanılan testleri/formları geliştirip kullanmada					

Öğretmenlerin Drama Yöntemine Yönelik Tutum Ölçeği

Drama yöntemine yönelik tutum maddeleri	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Drama yönteminin fen derslerini kolaylaştırdığına inanıyorum.					
2. Drama yönteminin dersi eğlenceli hale getirmekten çok daha fazla kazanımı olduğuna inanıyorum.					
3. Drama uygulamalarıyla fen derslerinin işlenmesinin, öğrencilerin fen derslerine karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine katkı sağladığına inanıyorum.					
4. Fen derslerinde, öğrencilerin empatik düşünme becerilerini geliştirmede drama yöntemini tercih ederim.					
5. Drama yönteminin öğrencilerin hayal gücünü geliştirdiğine inanıyorum.					
6. Drama yöntemi ile fen dersi işlemenin zaman kaybına yol açacağına inanıyorum.					
7. Fen derslerini daha etkili ve kalıcı hale getirmek için drama yöntemini seçerim.					
8. Fen ve teknoloji derslerinde drama uygulamalarından faydalanmanın, öğretmenlerin araştırmacı ve sorgulayıcı yönünü geliştirmede yararlı olacağına inanıyorum.					

Drama yöntemine yönelik tutum maddeleri	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
9. Drama yönteminin fen derslerini kolaylaştırdığına inanıyorum.					
10. Drama yönteminin öğrencilere iletişim becerisi kazandırdığına inanıyorum.					
11. Drama yöntemine göre ders planı hazırlamanın zor olduğuna inanıyorum.					
12. Drama yöntemi ile fen ve teknoloji dersinin işlenmesi fene karşı olumlu tutum geliştirir.					
13. Drama uygulamalarından faydalanmanın hem öğretmenin hem de öğrencilerin motivasyonunu artırdığına inanıyorum.					
14. Drama yöntemi ile başta hedeflenen kazanımlara ulaşamadığına inanıyorum.					
15. Drama yöntemi ile ders işlenirken en büyük problemin gürültü olduğuna inanıyorum.					
16. Drama yönteminin, öğrenci - öğretmen ve öğrenci - öğrenci arasındaki etkileşimi artırdığına inanıyorum.					
17. Göreve başladığımda, öğretim durumları esnasında drama uygulamalarına sıkça yer veririm.					

EK-N: Etik Komisyonu Onay Bildirimi

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 35853172/ 473-1892

16 Mayıs 2017

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencilerinden **Zeynep Mine EĞERCİ**'nin, Yrd. Doç. Dr. Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK danışmanlığında yürüttüğü "**Öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine Yönelik Öz Yeterlik, Tutum ve Görüşlerinin Belirlenmesi**" başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 09 Mayıs 2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. M. Rahime NOHUTCU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

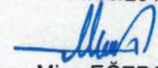
EK-O: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

11/06/2018

Zeynep Mine EĞERCİ

EK-Ö: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

20/04/2018

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı: ÖĞRETMENLERİN FEN BİLİMLERİ DERSİNİN DRAMA YÖNTEMİ İLE İŞLENMESİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK, TUTUM VE GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
20/04 /2018	184	279486	11/06 /2018	% 13	950345670

Uygulanan filtreler:

- ✓ Kaynaklar hariç
- ✓ Alıntılar dâhil
- ✓ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Zeynep Mine EĞERCİ

Öğrenci No.: N14136079

Ana Bilim Dalı: İlköğretim Ana Bilim Dalı

Programı: İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.

İmza

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR

Doç. Dr. Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK

EK-P: Thesis Originality Report

20/04/2018

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School Of Educational Sciences
To The Department Of Primary Education

Thesis Title : *DETERMINATION OF TEACHERS' SELF-EFFICACY, ATTITUDES AND OPINIONS TOWARD INSTRUCTION OF SCIENCE COURSE VIA DRAMA METHOD*

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
20/04/2018	184	279486	11/06 /2018	% 13	950345670

Filtering options applied:

5. Bibliography excluded
6. Quotes included
7. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Zeynep Mine EĞERCI

Student No.: N14136079

Department: Primary Education

Program: Primary Science Education Thesis Master's Program

Status: ☒ Masters ☐ Ph.D. ☐ Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
Doç.Dr. Pınar ÖZDEMİR ŞİMŞEK

EK-R: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet hakları bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- ☐ Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- ☒ Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 3 ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- ☐ Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

11 /06 /2018

Zeynep Mine EGERCİ

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

(1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metodların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılmaması durumunda 3 şahıslara veya kurumlara haksız kazanç, imkân oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ay ertelenmek üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7.1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolleri çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlerle ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomeyvanı Sistemine yüklenir.

* Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

